

horitzons nous

★ *Cambòdia, una nova escalada*

★ *CENTENARI DE LENIN*

Visió leninista de les aliances estratègiques

Una batalla de Lenin

Rafael Vidiella parla del moviment obrer

★ *Cal pensar des d'avui en l'agricultura del demà*

★ *Paraules de Mikis Theodorakis a la premsa*

★ *D'una novel·la de Pere Ardiaca escrita a la presó*

20

SEGON TRIMESTRE 1970

PUBLICACION TRIMESTRAL

Declarada lícita su publicación en lo relativo a la cultura y la educación, según dictamen de la Secretaría de Educación Pública, comunicado en Oficio nº 581. de fecha 22 de agosto de 1962.

Corresponsal a França :

Claude Barsotti, 4, Traverse Cas, 13-Marseille (4), France.

Compte Corrent Postal : C.C.P. 686-60 Marseille.

Sumari

EDITORIAL	1
Cambòdia, una nova escalada.	
CENTENARI DE LENIN	7
Visió leninista de les aliances estratègiques, per Marcel Domènech ♦ El proletariat i les llibertats polítiques, per Antoni Ollé ♦ L'organització dels obrers i l'organització dels revolucionaris, per Rafael Vidiella ♦ Una batalla de Lenin, per Elisabet Drabkina ♦ Actualitat del XX ^e Congrés del P.C.U.S., per Josep Montoliu.	
EL PENSAMENT I L'ACCIO	32
Cal pensar des d'avui en l'agricultura del demà, per Jaume Roca ♦ Les inversions estrangeres a Espanya, per Oleguer Capmany ♦ Un útil treball dels intel·lectuals comunistes de Madrid « Sobre el problema nacional », de <i>Revolución y Cultura</i> ♦ Un acte cultural i reivindicatiu (El Primer Festival Popular de Poesia Catalana).	
HORIZONS DEL MON	50
Mikis Theodorakis; « He vingut per a donar testimoni... »	
LA HISTORIA	52
La guerra civil espanyola segons Julian Zugazagoitia, per Josep Prats.	
LES LLETRES	57
Joan Cornudella en el llibre de Sergio Vilar ♦ Angel Rozas respon a les preguntes sobre el sindicat democràtic dels treballadors (extractes de « Protagonistas de la España Democrática — La oposició a la dictadura 1939-1969 », de Sergio Vilar) ♦ D'una novel·la escrita a la presó per Pere Ardiaca, per T.P.B.	
LLIURES OPINIONS	65
Opinions que discrepen.	
DOCUMENTS	67
Carta al senyor Aguilar Navarro ♦ Carta oberta a l'opinió pública nacional i internacional dels acomiadats de la S.E.A.T. ♦ Report sobre la vaga de la fam a la presó de Barcelona, de l'Associació d'Amics de les Presons Unides a Espanya, Barcelona ♦ Lletres catalanes de La Interna-	

CAMBODIA, UNA NOVA ESCALADA

La criminal invasió ianqui de Cambòdia no és un episodi circumstancial, sinó un fet de gran importància. Com ho proven les reaccions immediates que va promoure, l'opinió pública mundial ha copsat des del primer moment la seva gravetat. Convé, doncs, procedir a un examen detallat del seu context.

La política neutralista de Sihanuk no podia agradar als imperialistes nordamericans i organitzaren el complot, esclatat en dues fases successives i íntimament lligades : el cop d'estat del 18 de març de Lon Nol i Sirik Matak contra el príncep i la invasió de l'Est del país per les tropes ianquis i sudvietnemeses. El complot s'havia iniciat temps enrera, amb la penetració subterrània dels serveis secrets americans entre la burgesia reaccionària khmer, els alts funcionaris i els caps militars. (Ja des de finals del 1967 les proclames dels « khmers rojos » denunciaven els « homes del partit de la traició, amb Lon Nol al seu capadavant », que « han pactat amb l'imperialisme americà ».)

Quins han estat els primers efectes de la invasió ?

Del punt de vista militar, els guerrillers patriotes — khmers i vietnemesos — no han sofert gaire de l'agressió. Seguint la tàctica de sempre, s'han retirat dels territoris envaïts, limitant així les pèrdues i fent desgastar l'enemic en atacs infructuosos. Això els ha permès de dur la guerra popular cap a províncies occidentals encara no incorporades a la lluita. Però el desastre per als agressors és fonamentalment polític :

1) A Cambòdia mateix. L'equilibri inestable del règim neutralista s'ha trencat en un sentit oposat al previst per Nixon. L'agressió ha precipitat la unificació de totes les forces patriòtiques, empenyent cap al camp de la revolució el propi Sihanuk i els seus partidaris, la qual cosa ha permès d'enfortir la implantació del maquis entre les masses del camp. La unificació s'ha materialitzat amb la constitució del Front Unit Nacional de Cambòdia, de programa més moderat que el G.R.P. vietnamès però decidit a lluitar fins ai final contra l'ocupació estrangera i els reaccionaris. Així, la lluita de classes a Cambòdia ha adquirit contorns més nítids : d'una banda, la burgesia reaccionària i els terratinents, lligats als interessos imperialistes i recolzats en alguns sectors urbans ; d'altra banda, les masses explotades de la ciutat i el camp i els sectors progressistes de les capes mitges urbanes.

Els « khmers rojos », que fins ara havien practicat una política de penetració prudent entre les masses camperoles sense posar en perill el règim neutralista, han donat, gràcies al complot, un gran pas endavant amb la constitució del F.U.N.C. i han deixat completament aïllat el règim de Lon Nol, que només conserva un poder precari a les ciutats gràcies a l'ajut dels « khmers serei » (mercenaris vinguts del Vietnam), les tropes de Thieu i els soldats i avions ianquis. El canvi en la correlació de forces ha estat fulminant : qüestió de setmanes. El fracàs dels estratègies del Pentàgon ha estat total!

2) A la península indoxinesa. L'agressió ha facilitat la coordinació dels diversos fronts nacionals d'alliberament ; aquests han celebrat una conferència conjunta que dona a la resistència indoxinesa una coherència mai assolida fins ara.

3) A Vietnam del Sud. Els fets de Cambòdia han fet augmentar l'oposició interior al règim de Thieu. Els estudiants, els budistes i els grups neutralistes que reclamaven la pau han vist naufragar les seves esperances immediates. En comptes del final de la guerra, els americans els ofereixen la perspectiva d'estendre-la indefinidament i la ignomínia de lluitar com guàrdia pretoriana de Nixon. Per complicar-ho més, la reacció xenòfoba atada per la camarilla de Lon Nol contra els vietnamesos de Cambòdia ha acabat d'exasperar l'oposició al règim de Saigon. Els estudiants ocuparen l'ambaixada khmer quan van saber que pel Mekong baixaven centenars de cadàvers de ciutadans vietnamesos assassinats per les tropes mercenàries dels « khmers serei ». Tot el procés que porta de la « vietnamització » de la guerra a la seva extensió i transformació en una « guerra entre asiàtics » no pot fer altra cosa que aprofundir la crisi interior política de Saigon.

4) Als Estats Units. La reacció anti-bel·licista s'hi ha vist estimulada. De banda a banda del país es mobilitzaven més de 200 universitats, en un moviment contra la guerra d'una extensió mai no vista fins ara. En el curs de les manifestacions queien morts quatre joves universitaris al campus de la universitat de Kent sota les bales de la Guàrdia Nacional. Dues-centes mil persones es concentraven davant la Casa Blanca. Senadors, diputats i homes d'Estat es pronunciaven contra la iniciativa de Nixon.

5) A la resta del món. Els Estats Units s'han vist més aïllats que mai. A moltes ciutats es produïen manifestacions i actes de repulsa, i fins i tot alguns governs amics del nordamericà mantenien un silenci incòmode o una actitud de reserva explícita. La conferència de països pro-americans del Sudest asiàtic no aconsegueix els resultats escomptats.

De quina manera pot evolucionar el conflicte en les noves condicions? L'ampliació de la guerra a Cambòdia no s'anuncia com una maniobra fulminant, com una simple « operació de neteja » circumscrita en l'espai i el temps, si tenim en compte les consideracions precedents, sinó més aviat com un enfangament encara més difícil per als agressors ianquis, que pot convertir la lluita en una « gran guerra de l'Àsia del Sud », com ha dit un comentarista

del periòdic americà Nation (9-3-1970). L'experiència de Vietnam i Laos mostren quines poden ser les perspectives d'una guerra a tota la península indoxinèsica (i potser més enllà) : ni les tropes americanes ni els exèrcits-titella no poden vèncer militarment un enemic profundament arrelat en el poble, que compta amb el seu suport econòmic i la seva ajuda, que va desenrotllant simultàniament la lluita armada i la lluita política a les zones alliberades, creant la nova societat, establint escoles i hospitals, donant armes als camperols, implantant els òrgans del nou poder popular. L'armament « convencional » més modern i poderós del món, emprat per la potència més industrialitzada, no pot reduir un enemic que es mou entre la població rural (i en part entre la urbana) com un peix a l'aigua, que és invulnerable perquè no ocupa posicions fixes i localitzades.

La capacitat de resistència als territoris alliberats és l'altra cara de la moneda. Parlant de la República Democràtica de Vietnam, l'agència Associated Press publicava (2-6-1969) el comentari següent : « Els bombarders nord-americans han destruït trenta-cinc mil edificis i han reduït la indústria al seu nivell original de 1954 (...). Però tot i que els nordamericans han llençat mig milió de tones de bombes i coets sobre les carreteres, les vies fèrries, els ponts, els canals i els cursos d'aigua, els nordvietnamesos han aconseguit mantenir el flux de tropes i provisions cap al Sud. » De fet, com explica W. Burchett després d'un recent viatge a la R.D.V., no és cert que tota la indústria posterior al 1954 hagi estat anorreada, doncs hi ha hagut un esforç intens de reconversió : la indústria nord-vietnameses ha desaparegut literalment sota terra, on segueix funcionant protegida dels atacs aeris.

La vida no sols no s'aturava amb les bombes, sinó que seguia progressant. El primer any dels bombardeigs el nombre d'estudiants de l'ensenyament superior es va duplicar, i d'aleshores ençà no ha parat d'augmentar.

Coses semblants passen als territoris alliberats de Laos. Això justifica la confiança dels dirigents revolucionaris d'aquests pobles, que des del començament han educat les masses en la perspectiva d'una guerra llarga i dura però inevitablement victoriosa.

..

El 1953, quan els Estats Units intentaven substituir el domini imperialista francès sobre Indoxina pel seu, el general Eisenhower feia observar que si es perdia Indoxina « ja no vindria d'aquesta regió el tungstè i l'estany que apreciem tant ». I afegia que seria d'una terrible transcendència per als Estats Units el fet de perdre « el poder i la possibilitat d'obtenir algunes coses que necessitem entre les riqueses d'aquest territori ». La recerca de fonts segures de matèries primeres, de mercats, d'oportunitats d'inversió, són la base de l'expansionisme imperialista inherent al sistema capitalista ; no cal insistir-hi. Però seria insuficient de considerar l'imperialisme actual sense tenir en compte els dos trets essencials que s'hi han afegit després de 1945, segons el marxista nordamericà Harry Magdoff :

- 1) Que la principal arrel de conflictes bèl·lics ja no és la rivalitat entre

les nacions capitalistes per repartir-se el món, sinó la lluita contra la contracció del sistema imperialista.

2) Que els Estats Units juguen un nou paper com organitzadors i dirigents del sistema imperialista mundial.

L'existència d'un camp socialista que comprèn 1/3 de la humanitat no fa desaparèixer les rivalitats interimperialistes, però les fa passar a segon terme davant la necessitat d'evitar que d'altres territoris s'alliberin del mercat capitalista mundial (en benefici de totes les potències capitalistes).

L'estratègia del capitalisme mundial, doncs, es centra en un objectiu fonamental: impedir que d'altres territoris s'alliberin del camp capitalista. Per això l'imperialisme d'avui, a diferència del de 1914 i del de 1939, no segrega ideologies nacionalistes, sinó una propaganda cosmopolita en torn a temes com la « defensa del món lliure » i la « contenció del perill comunista ». La situació privilegiada dels Estats Units com a potència hegemònica ha convertit aquest país en el gendarme de l'Occident. L'objectiu de « contenció del comunisme » duu inevitablement a la militarització creixent de la política exterior ianqui. El sistema, en efecte, només pot mantenir-se pel « chantatge » de la por i la violència, sobre tot a mida que s'aprofondeix l'abisme entre països rics i països pobres i a mida que els pobles van prenent consciència de la seva opressió. Els Estats Units, puntal del món capitalista, necessiten així oferir al món la imatge d'una potència invencible i totpoderosa. Qualsevol derrota, per petita que sigui, seria un precedent perillós: demostraria que un poble decidit pot vèncer el gegant americà. Aquesta és la raó per la qual avui tota guerra d'alliberació anti-imperialista esdevé exemplar.

La dialèctica entre els imperatius pròpiament militars i els econòmics és d'una gran complexitat. En el cas concret de la invasió de Cambòdia és important subratllar el pes gairebé exclusiu que han tingut els consellers militars sobre la decisió del president Nixon — signe de la tendència abans esmentada cap a la militarització de la política exterior — i, simultàniament, la oposició d'un gran nombre de senadors i diputats, representants directes dels interessos industrials i financers (deixant aquí de banda l'oposició dels estudiants i dels sectors liberals i esquerrans). Aquesta contradicció s'explica si s'examina la conjuntura que ha acompanyat la guerra del Vietnam. El creixement del Producte Nacional Brut, que havia donat un salt considerable sota l'administració Kennedy, comença a declinar a partir de 1966, és a dir, el segon any de l'esforç massiu de guerra al Vietnam: si al 1965 fou de 6,3 %, al 1969 havia baixat al 2,5 %. Al mateix temps, la taxa mitja de beneficis, que observava un augment sostingut al menys des de 1957, arriba al màxim el 1966 i després comença a declinar. Finalment, la inflació augmenta a ritmes cada vegada més alts. Els augments de preus, que entre 1959 i 1965 no havien superat mai el 2 % anual, passen al 2,7 % el 1966, 3 % el 1967, 4 % el 1968 i 4,9 % el 1969.

La guerra de Corea el 1951 i la crisi del Liban el 1958 van incidir sobre una conjuntura recessiva de l'economia ianqui. L'esforç de guerra i la mobilització van crear demanda i van permetre de superar la recessió. L'esforç massiu al Vietnam a partir de 1965, en canvi, va incidir en una conjuntura alta, i per això no està produint els efectes « saludables » que havien produït les dues crisis anteriors sinó el contrari. Si la indústria de guerra pot extreure'n beneficis, les xifres proven que en conjunt les empreses nordamericanes en

surten perjudicades. Això explicaria les posicions anti-bèl·liques de certs sectors oligàrquics dels Estats Units i la contradicció entre els sectors militaristes — que representen l'interès del sistema capitalista ianqui en el seu conjunt — i altres sectors de l'alta burgesia.

La militarització, però, no es produeix només en política exterior, sinó que penetra tota la vida americana a mida que creix el moviment anti-bel·licista i que es radicalitza la lluita dels negres. Nixon ho va dir ben clar en el patètic discurs en què anunciava la invasió de Cambòdia : cal deturar el caos que s'implanta a casa nostra i a l'estranger.

El capitalisme té por, i quan un règim d'opressió violenta i de destrucció es veu envaït per la por, difícilment pot dissimular el seu culte de la violència i el seu cinisme. Nixon va dir que envaïa Cambòdia per protegir els seus « boys » que lluitaven al Vietnam. Ara els dirigents nordamericans es preocupen de la protecció dels seus « xicots », després d'haver-los enviat durant anys a matar i a fer-se matar ad maiorem gloriam del Dòlar ! No estarien més protegits si tornessin bonament al seu país ?

L'extensió de la guerra a l'Extrem Orient posa de manifest que l'imperialisme nordamericà és el portaveu d'un sistema sanguinari que no s'atura davant cap destrucció per tal de sobreviure. El pervindre immediat és inquietant ; ho és als països víctimes de l'agressió, on la gent mor sense distinció d'edat ni de sexe ; ho és als països víctimes de l'explotació imperialista, sumits en la misèria i la desesperació ; ho és a les pròpies metròpolis imperialistes, on subsisteix l'explotació capitalista i sovint la misèria al costat de l'opulència, i on la vida política entra cada vegada més pel camí de la militarització i l'autoritarisme. El pervindre és inquietant per tots si pensem que darrera els B-52 esperen els projectils nuclears, i que una classe explotadora condemnada per la història no es resigna fàcilment a la derrota. Però també és cert que la indignació i la repulsa provocades arreu del món per l'extensió de la guerra desperten noves forces anti-imperialistes i que el front capaç de fer retrocedir els agressors és cada vegada més ampli. Com diu la crida dels Partits Comunistes de l'Europa capitalista (15-5-1970), « és possible de posar un terme sense retard a aquesta guerra ».

Quin paper hi podem jugar nosaltres des del nostre país ?

Espanya ha estat convertida en una peça del sistema estratègic d'agressió de l'imperialisme ianqui, gràcies a la complicitat del franquisme. En cas de guerra el nostre territori pot convertir-se en una base d'atac i exposar-se així a qualsevol represàlia. Fins i tot sense guerra, l'existència de material nuclear ens exposa a perills fatals, com en el cas de Palomares. D'altra banda, la dignitat dels pobles hispànics no tolera que la seva seguretat i integritat siguin l'objecte d'acords amb la potència imperialista més destructiva que ha conegut la història. La dictadura, preocupada només en trobar suport econòmic, diplomàtic i militar que garanteixi la seva supervivència, ignora totalment els interessos vitals dels nostres pobles.

La lluita contra les bases americanes en territori espanyol està trobant la comprensió i el suport de sectors cada vegada més amples al nostre país. Nosaltres, comunistes, impulsarem totes les iniciatives en aquest sentit, conscients de lliurar una batalla important per la seguretat del nostre poble i conscients també que aquest és el camí que tenim més al nostre abast per afeblir l'imperialisme ianqui i, per tant, per solidaritzar-nos activament amb els pobles heroics d'Indoxina.

MINISTERIO
DE CULTURA

★ ★ ★

CENTENARI DE LENIN

Marcel Domenech

VISIO LENINISTA DE LES ALIANCES ESTRATEGIQUES

Paper dels camperols i de les forces de la cultura

« Mentre que la burgesia irracional i dissemina els camperols i totes les capes petit burgeses, agrupa, uneix i organitza el proletariat. Tenint en compte el paper econòmic que aquest juga en la gran producció, el proletariat és l'únic capaç de ser el guia de totes les masses treballadores i explotades que, sovint, la burgesia explota, oprimeix i esclafa no menys, sinó encara més que els proletaris (*), i que són incapaces d'una lluita independent pel seu alliberament » (1).

Amb aquestes paraules, tretes de *l'Estat i la revolució*, Lenin recalca el que ja Marx i Engels havien deixat clar a partir del *Manifest del Partit Comunista* de 1848 : que el capitalisme amb el seu propi desenvolupament crea el seu enterrador, la classe obrera. La lluita de classes es centra en l'antagonisme *burguesia-proletariat*. Però aquest no és l'única classe explotada. Els camperols i altres capes petit burgeses poden ser, i en realitat ho són, encara més explotats que els propis obrers industrials. Si aquests constitueixen la classe més conseqüentment revolucionària, ho és per raons de tipus estructural ; pel seu lligam amb els mitjans de producció, per no ser *propietaris* de cap bé productiu (a part, és clar, de la seva força de treball) estan en una situació de dependència respecte els detentors d'aquells ; per la seva major

(*) Aquest subratllat és meu (M.D.).

(1) Vegeu notes bibliogràfiques al final de l'article.

homogeneïtat; per la seva concentració en grans llocs de treball, etc. Per aquestes raons el proletariat es situa com a classe dirigent de totes les classes i capes oprimides, les quals, bé pel paper que juguen en el procés productiu, en el que segueixen posseïnt algun mitjà de producció (per exemple els camperols), bé pels seus orígens socials (la intel·lectualitat), es troben situades, de fet, entre la burgesia i el proletariat i, encara que objectivament els seus interessos coincideixin amb els de la classe obrera, depèn de l'esforç i de la intel·ligència política d'aquesta, el que aconseguixi arrossegar darrera seu i dirigir, treient-les de la influència de la burgesia, totes aquestes masses incapaces de dur una lluita independent.

Es aquest conjunt de forces socials dirigides pel proletariat allò que anomenem *aliança estratègica*, o també estructural. Dit amb altres paraules: l'aliança del proletariat amb les altres classes i capes interessades en la lluita pel socialisme. Es a dir, emprant el concepte de Gramsci, el *bloc històric* que comprèn, a cada època determinada, el conjunt de forces socials que, la classe obrera al capdavant, encapçalen i dirigeixen el procés revolucionari de transformació de la societat.

En aquest sentit cal diferenciar amb claredat el concepte que acabem de referir d'*aliança estratègica* (també « aliança revolucionària ») amb el d'*aliances tàctiques*. Mentre les primeres es situen en el terreny de les forces interessades en els objectius finals, revolucionaris, aquestes últimes es proposen d'assolir objectius polítics concrets, intermitjos. Amb rigor terminològic els escauria, més que el nom d'« aliança », el de « pacte » o « convergència » de forces polítiques diverses, representants de diferents classes socials, *inclús oposades en els seus objectius finals*, però que coincideixen — per motivacions diferents — en uns objectius polítics determinats que interessin a l'avanç del procés revolucionari.

Així, per exemple, avui a Espanya, el que els comunistes anomenem « Aliança de les forces del treball i de la cultura » es situa clarament en el terreny de l'aliança estratègica, mentre que el Pacte per la Llibertat, com un acord d'alternativa democràtica de totes les forces antifranquistes, entra en el que qualificàvem d'aliances tàctiques.

∴

En la Rússia tsarista, on el 80 % de la població el constituïen els camperols, el paper que aquests juguessin en la revolució, posant-se o no al costat del proletariat urbà, era de primera importància donades, a més a més, les condicions de pervivència de l'explotació feudal en un camp on tot just al 1861 havia estat abolit el servatge. Per això només era pensable l'èxit de la revolució en la mesura que s'aconeguís la participació de les grans masses explotades i endarrerides del camp; l'aliança revolucionària dels obrers i els camperols passava a primer terme. Però els ensenyaments de Lenin i dels bolxevics, extrets del que ja havien dit Marx i Engels, sobrepassen la validesa circumscribida a la Rússia endarrerida, per a tenir, sobre tot en quant al mètode d'anàlisi, una amplada general.

L'error bàsic en què van caure els « populistes », i que Lenin combaté durament, va ser el de considerar la pagesia com un bloc tot homogeni,

sense capes diferenciades o inclús antagòniques. Al contrari, cal en primer lloc diferenciar els seus diversos grups. Lenin establí la següent classificació :

1) *Proletariat agrícola*, o bracers assalariats al servei de les empreses agrícoles.

2) *Semi-proletaris* : aquells que comparteixen el treball assalariat amb el conreu de molt petites parcel·les de terra, bé pròpies bé llogades.

3) *Els camperols pobres* (mujiks), « és a dir, els petits agricultors que disposen en propietat o en lloguer, de parcel·les tan petites que els permeten de cobrir les necessitats de la seva família i de la seva explotació, sense recórrer a mà d'obra de fora » (2). Aquesta classe es troba aclaparada pels impostos, els lloguers, els deutes hipotecaris i mil formes més de dependència dels grans terratinents. Aquesta capa era la més nombrosa a Rússia, representant el 80 % de la població agrícola.

4) *Els pagesos mitjans*, és a dir, aquells que exploten parcel·les poc extenses, que posseeixen en propietat o que lloguen, però que els permeten un cert excedent susceptible de ser capitalitzat, i utilitzen amb bastanta freqüència, encara que en poca quantitat, mà d'obra assalariada.

5) *Pagesos rics* (kulaks), constituïda pels empresaris capitalistes de l'agricultura, que empleen treballadors a sou.

6) Finalment, *els grans terratinents*, que, representant, el 0.002 % de la població del camp, en posseeixen el 27 % de les terres. Aquesta classificació, en quant a les seves categories es pot considerar com a fonamentalment vàlida per a tots els països capitalistes, si bé variant les proporcions d'importància de cadascuna d'elles.

Per què aquesta massa inmensa de la població tan expoliada no pren per si mateixa, autònomament, la direcció de la lluita per l'enderrocament dels capitalistes i terratinents ? Deixem que sigui Marx qui ens ho expliqui (*) :

« Els camperols parcel·laris formen una massa immensa, els individus de la qual viuen en idèntica situació, però sense que entre ells hi hagin moltes relacions. El seu mode de producció els aïlla els uns dels altres, en lloc d'establir relacions mútues entre ells. Aquest aïllament és fomentat pels dolents mitjans de comunicació... i per la pobresa dels camperols. El seu camp de producció, la parcel·la, no admet en el seu conreu cap mena de divisió del treball ni cap aplicació de la ciència ; no admet per tant, multiplicitat de desenvolupament, ni diversitat de talents, ni riquesa de relacions socials. Cada família camperola es basta, poc més o menys, a si mateixa, produïnt ella mateixa la major part del que consumeix... La parcela, el camperol i la seva família, i al costat, una altra parcela, un altre camperol i una altra família... Per tant com existeix entre els camperols parcelaris una articulació purament local, i la identitat dels seus interessos no engendra entre ells cap comunitat, cap unió nacional i cap organització política, no formen una classe » (3).

Lenin explica també els elements retardataris que sofreixen els camperols :

« En el sí d'aquesta capa són inevitables, al menys en una certa mesura, els titubeigs en favor d'una llibertat sense la menor restricció del comerç i del lliure exercici de la propietat privada, ja que aquesta classe practica ja (encara que en una mesura molt petita) la venda de productes de consum, i està corrompuda per l'especulació i els hàbits propietaris » (2). Es per tot això que « només el proletariat industrial i urbà dirigit pel Partit Comunista, pot deslliurar les masses treballadores del camp del jou del capital i de la gran propietat terratinent... »

(*) Cal tenir present, però, l'època en què Marx escrigué aquest text : avui les coses són diferents (N. de la R.).

No hi ha altra salvació (per a elles) que l'aliança amb el proletariat comunista » (2). O, com digué Marx : « L'interès dels camperols no es trova ja... en consonància, sinó en contraposició amb els interessos de la burgesia, amb el capital. Per això, els camperols troben llur aliat i cap natural en el proletariat urbà, que té per missió enderrocar l'ordre burgès » (3).

D'altra banda, és d'aquesta manera, sabent fer seus els problemes de les altres capes oprimides, que el proletariat assoleix tot el seu paper revolucionari, doncs, com diu Lenin :

« El proletariat actua com a classe veritablement revolucionària, autènticament socialista, en tant que s'afirma i es comporta com l'avantguarda de tots els treballadors i de tots els explotats », sense « tancar-se en el marc dels seus interessos purament corporatius, estretament professionals » (2).

Quines són les transformacions revolucionàries a imposar al camp? Per quins objectius propis s'uniran els camperols a la causa del socialisme? En la resposta que Lenin dona a aquestes qüestions hi hem de veure, més que les solucions concretes per a Rússia, el mètode d'anàlisi leninista extraordinàriament dialèctica, afermat en la realitat, exclòs d'utopismes i confiat en les masses, que sap diferenciar, per un cantó, l'objectiu final de la plena transformació socialista del camp, que significa la *col·lectivització* de totes les terres reunides en *grans empreses socialistes*, amb la consegüent desaparició del conreu particular i de les relacions d'intercanvi mercantil ; i, per un altre, la manera d'arribar-hi (una vegada iniciada la construcció de la nova societat), que ha de tenir en compte les condicions concretes d'existència d'elements feudals o semif feudals (com els grans terratinents), la posició social ocupada per la pagesia, que manca d'una posició social estable ben definida, i ha de ser guanyada de manera *pràctica* en el transcurs del procés revolucionari, al temps que se'n neutralitzen els elements més acomodats ; els hàbits mentals, socials de segles d'ignorància i endarreriment, etc. Totes aquestes condicions fan que se situï en primer terme *l'expropiació dels grans propietaris terratinents* i altres formes de dependència d'origen feudal, repartint les terres expropiades entre els obrers agrícoles i petits camperols, mantenint al mateix temps l'existència dels pagesos mitjans (a). Es a dir, com diu Lenin :

« En la majoria dels països capitalistes el poder proletari no ha de procedir de cap manera a l'abolició immediata i total de la propietat privada (al camp) » (2).

Si bé en els països capitalistes avançats, en els quals la revolució burgesa ha realitzat la reforma agrària plenament, Lenin opina, respecte a les terres expropiades, que és « just mantenir *préferentment* les grans empreses agrícoles », explotant-les segons el model col·lectiu.

Al nostre país, on perviuen vestigis feudals deguts a la no realització d'una reforma agrària lliberal, on la dominació dels grans terratinents es

---

(a) Al temps que es creen ja empreses agrícoles col·lectivitzades, i s'impulsa l'associació cooperativa dels camperols, però sense imposar-ho violentment des dalt, sinó fent que sigui la mateixa pràctica — en l'exemple dels avantatges que representa — i la pròpia dinàmica de la societat en la qual estan nacionalitzats els més importants mitjans de producció, el que faci desembocar en la socialització total de l'economia agrària.

reflecteix en que l'1,8 % d'explotacions abasten el 54 % de la terra disponible; on les explotacions de tipus mitjà ocupen una superfície proporcionalment molt reduïda; on, d'altra banda, existeix una gran quantitat de petites explotacions (minifundis) — però que de totes maneres no corresponen pas a una distribució de la propietat —, el Partit Comunista d'Espanya preconitza d'immediat la consigna de « *la terra per a qui la treballa* », és a dir, l'expropiació de les propietats dels grans terratinents i propietaris absentistes, entregant-les als seus veritables llauradors, junt amb l'establiment de cooperatives i altres formes de producció col·lectiva (4).

∴

L'època actual es caracteritza en totes les societats industrialment avançades, per una gran mutació: pel desenvolupament profund de les forces productives, motivat per la *revolució científico-tècnica* (b). No es tracta aquí de fer-ne la seva anàlisi profunda, doncs el que ens interessa sobre tot són les transformacions amb què afecta les estructures socials. Essencialment la R.C.T. (entesa, és clar, no com a cosa ja feta, sinó com un procés del que ens trobem tan sols en els primers moments) significa que la part de *treball físic* del conjunt de la producció social es va reduïnt cada cop més, fins arribar a la seva desaparició pràctica. Com assenyala Gaspar Aribau (5):

« *La ciència progressa, apareixen nous invents, la producció es revoluciona... de manera que s'estableixen les premises per a passar a la síntesi de la producció, a l'aplicació de l'AUTOMATITZACIO GENERAL, que no és una simple continuació de la mecanització (b), sinó una concepció i organització noves i superiors de la tècnica i dels mètodes de producció.* » A més a més, « *l'home, en comptes de ser l'agent principal de la producció es col·loca al costat del procés productiu per a controlar-lo i regular-lo. D'objecte l'home ha passat a ser subjecte del procés productiu...* » Tot això significa que « *la ciència va adquirint una transcendència cada vegada més gran, impregna tot el procés productiu i esdevé imprescindible, convertint-se progressivament en una força productiva directa, i com va predir Marx, en la força productiva central de la societat.* »

El que la R.C.T. sigui un fenomen propi tant dels països socialistes com dels capitalistes (variant segons el seu grau d'industrialització), no significa que aquests hagin « superat » la necessitat de transformació revolucionària. Ben al contrari. Com deia el camarada Santiago Carrillo a la Conferència internacional dels P.P.C.C. i obrers de Moscú, « *la revolució científico-tècnica està posant a l'ordre del dia la necessitat imperiosa de radicals transformacions socialistes* », doncs només aquestes impulsaran el desenvolupament de les forces productives — la R.C.T. en definitiva — fins a uns límits insospitats (límits que correspondran a la creació de la societat comunista): Només el socialisme aconseguirà el desenvolupament econòmic deslliurant alhora els pobles del món de l'explotació imperialista, i posant les immenses riqueses creades en mans de tota la població i no de la minoria capitalista.

Quines són les modificacions en l'ESTRUCTURA SOCIAL que s'operen, en aquest context, en els països capitalistes?

(a) A partir d'ara: R.C.T.

(b) El subratllat és meu (M.D.).

El fet que la ciència esdevingui una força productiva directa, té dues repercussions simultànies :

1) *La necessitat de l'elevació del nivell cultural i tècnic de la classe obrera.* (Així, per exemple, als Estats Units, de 1950 a 1960, els obrers qualificats van augmentar d'un 11,8 %, els semi-qualificats d'un 6,4 %, i els no qualificats van disminuir d'un 9,6 %.) (6).

2) *L'assalarització dels treballadors intel·lectuals*, que passen a engrossir els rengles dels treballadors dependents dels grans monopolis, bé intervenint directament en la producció, bé en les « indústries » dedicades a la investigació, o en el sector de serveis més pròpiament dit. Encara que la seva producció en la majoria dels casos sigui immaterial, té, sota el sistema capitalista, les mateixes característiques d'una mercaderia que es compra i es ven, i que, en fer disminuir en gran mesura els costos de producció, representa un augment important de la *plusvàlua* que se n'extreu.

El fet que als grans països capitalistes més d'un 80 % dels intel·lectuals estigui assalariat, *no vol dir que no mantinguin característiques diferencials importants dels obrers.* El que sí és cert és que :

« La ciència — assenyala Gaspar Aribau —, en modificar els processos productius, crea el marc que fa possible l'aparició d'un nou tipus de treballador que, a mida que el temps passi, adquirirà un caràcter massiu, en el qual es combinen les qualitats de l'obrer i del tècnic, i aproximarà gradualment el treball dels dos. » (5).

Però junt a aquesta *massa majoritària d'intel·lectuals assalariats*, en trobem dos grups que no s'hi poden pas incloure : Un, reduït, format per la capa superior dels intel·lectuals, que entra a formar part de la direcció de les grans empreses i de l'aparell de l'estat. Un altre, compost per una massa més nombrosa (especialment als països menys desenrotllats com ara Espanya), integrada per professionals « lliberals », encara no assalaritzada, i que l'hauriem d'incloure entre les capes intermitges.

En analitzar aquestes noves forces socials (« forces de la cultura ») hem d'incloure-hi necessàriament els estudiants, doncs són aquells — com diu S. Carillo — que :

« ... quan deixin de ser-ho, quan es converteixin en professionals, es veuran obligats, igual que els obrers, a presentar-se al mercat de treball a contractar la seva capacitat com una força de treball amb els capitalistes que dominen aquest mercat, a integrar-se, com una rodeta més, en el mecanisme de la producció capitalista i convertir-se en uns assalariats... » (7).

Per aquestes condicions socials bàsiques i per altres elements més superestructurals, com el paper crític que juguen davant de les concepcions ideològiques immorals de la burgesia, per la seva mateixa concentració en grans nuclis de masses, per la seva joventut, etc., els estudiants constitueixen fins ara l'element més dinàmic de la intel·lectualitat, l'avantguarda de les forces de la cultura.

L'ALIANÇA ESTRATEGICA DE L'HORA ACTUAL LES FORCES DEL TREBALL I LA CULTURA, NOU BLOC HISTORIC

La qüestió es presenta en els termes de quines són les forces socials que en la situació actual, la classe obrera ha de saber agrupar i dirigir per a la lluita revolucionària.

El desenvolupament econòmic — i sobre tot la R.C.T. — amb la consegüent industrialització del camp i emigracions a les ciutats, *redueix els pes específic dels camperols*, el nombre dels quals tendeix a decreixer radicalment.

Però això no vol pas dir la seva desaparició, doncs segueixen sent una massa important expropiada per capitalistes i terratinents (sobretot en els països més endarrerits), i l'aliança amb el proletariat industrial continua sent plenament vàlida.

Però, com hem vist abans, l'època actual es caracteritza pel sorgiment d'una nova força amb interessos objectivament revolucionaris: *les forces de la cultura*: els intel·lectuals i professionals assalariats, estudiants, artistes, etc., que constitueixen forces objectivament interessades en la revolució: per les causes estructurals que hem analitzat abans i també per motivacions d'índole sobreestructural que, especialment en els estudiants (també en altres grups, com els artistes, etc.), són molt importants: és a dir, la seva posició crítica davant de la ideologia burgesa en descomposició i de la bancarrota de tota la seva concepció del món, de la justícia, de la família, de la moral, etc.

Tanmateix, seria erroni de considerar la intel·lectualitat com un element formant part de la classe obrera. Existeixen diferències substancials, sobretot en uns moments en que la revolució científico-tècnica està tot just als seus inicis. L'extracció social dels intel·lectuals, en molts casos el seu mitjà ambient, és burgès. Estan influïts encara per certes concepcions i mode de viure. No sols la seva remuneració, sinó el mateix caràcter de la seva activitat i professió, la posició social ocupada, els diferencia dels obrers. Aquests mateixos motius dificulten la presa de consciència d'allò que és una situació objectiva clara: llur coincidència d'interessos amb els treballadors i les masses populars.

Per això, com deia Lenin, la intel·lectualitat

« ocupa una posició peculiar entre les altres classes, pertanyent en part a la burgesia per les seves relacions, per les seves opinions, etc., i en part als treballadors assalariats, car el capitalisme a mida que va privant els membres de la « intelligentsia » de la seva posició independent, els transforma en assalariats dependents, amenaça de rebaixar llur nivell de vida » (8) (a).

Per aquests mateixos factors negatius, residus d'influència petit burgesa, sorgeixen (com, a més a més, en tota força social nova) elements o postures idealistes o anarquitzants, que només en el transcurs del procés revolucionari s'aniran eliminant.

Per tots aquests motius, li correspon a la classe obrera, exercint la seva funció dirigent, de guanyar-se, d'atreure's aquestes forces, disputant-les en definitiva a la influència de la burgesia, per a formar junt amb els camperols el bloc històric nou, l'aliança revolucionària que correspon a la nostra època, i que els comunistes espanyols coneixem amb el nom d'*Aliança de les forces del treball i la cultura*.

Per un altre cantó, d'aquesta forma no sols es facilita l'enderrocament de la vella societat, sinó la mateixa *construcció del socialisme*, guanyant un aliat que, en paraules de Santiago Carillo:

(a) Hem d'assenyalar que en el vell capitalisme, fins i tot en els inicis del capitalisme monopolista d'Estat analitzat ja per Lenin, com remarca Santiago Carillo: *« La intel·lectualitat i l'estudiantat eren una capa social molt reduïda, associada a la minoria capitalista, tant pel seu origen com pel seu paper en la societat... Els intel·lectuals i els estudiants que passaven al camp de la revolució eren casos individuals, de gran ressonància... »* (1). Per això Lenin centrava bàsicament l'aliança dels obrers amb els camperols, sense aprofundir en l'anàlisi dels intel·lectuals, que com a força social productiva, de fet encara no havia sorgit. Tanmateix, les anteriors paraules de Lenin ens ensenyen la gran profunditat de la seva anàlisi, la *visió en perspectiva*, que com a Marx i a Engels, l'animava.

« ... aporta un element d'enriquiment del pensament revolucionari, i crea la possibilitat d'una transició més fàcil, amb menor resistència, i de la construcció de la nova societat amb el concurs actiu dels quadres tècnics i científics qualificats... » (7).

✱

Ens queda, per últim, de fer una referència concreta a la realitat del nostre país. L'anterior anàlisi, feta en base a la consideració de la generalitat del món capitalista, és també essencialment vàlida per a Espanya. Es obvi que aquí ens trobem amb particularitats importants, fonamentalment les derivades de l'endarreriment i raquitisme del nostre capitalisme. Això produeix que les conseqüències de la R.C.T. (l'assalarització dels intel·lectuals, etc.) es donguin a un nivell bastant embrionari, de manera que, si a tot arreu l'aparició de la intel·lectualitat com a força revolucionària, situant-se al costat de la classe obrera, es mostra en forma de *tendència objectiva del desenvolupament social*, sense estar encara plenament aconseguida, a Espanya això es dona en un grau més elevat. Però del que es tracta és de tenir, com el mètode leninista ens ensenya, *una visió profunda, de perspectiva*, de saber veure en tots els fenòmens nous el que representen, cap on es dirigeixen, tot l'esdevenidor de què estan prenyats, per tal que la nostra teoria marxista-leninista domini la realitat i no vagi a ser superada per ella.

★

(1) LENIN, « L'Estat i la revolució », pàg. 306-307. « Obres escollides », Ed. Progreso, Moscú 1968. Vol. II — edició francesa.

(2) LENIN, « Primer esboç de tesis sobre la qüestió agrària (per al II Congrés de la Internacional comunista) », 1920. Vol. III, pàg. 439 i s.s. de l'anterior referència editorial.

(3) C. MARX, « El 18 Brumari de Lluís Bonaparte », pàg. 318 i 320, Vol. II, « Obres escollides de Marx i Engels », Ed. Progreso, Moscú 1966, Edició en castellà.

(4) Per a una major ampliació al respecte, vegeu « Un futuro para España : la democràcia econòmica y política » (Colección Ebro, París 1967), pàgs. 152 a 173, d'on he tret les dades que s'han donat.

(5) GASPAR ARIBAU, « Consideracions sobre la revolució científico-tècnica », article publicat a la revista « Nous Horitzons », nº 19, I trimestre de 1970, pàgs. 27-36.

(6) Dades recollides de l'anterior article.

(7) SANTIAGO CARRILLO, « La lucha por el socialismo hoy », suplemento al nº 58 de « Nuestra Bandera », Junio 1968.

(8) Cita de Lenin extreta de l'article de G. Aribau, sense referència bibliogràfica.

EL PROLETARIAT I LES LLIBERTATS POLITIQUES Pràctica i pensament de Lenin (*)

«Marx i Engels (...) eren ja tots dos demòcrates abans de fer-se socialistes i tenien profundament arrelat el sentiment democràtic d'odi a l'arbitrarietat política. Aquest sentiment polític innat i la profunda comprensió teòrica del nexa que lliga l'arbitrarietat política amb l'opressió econòmica, així com la seva riquíssima experiència de la vida, van fer que Marx i Engels fossin extraordinàriament sensibles precisament en el sentit polític. Per aquesta raó, la lluita heroica d'uns quants revolucionaris contra el poderós govern tsarista va trobar en el cor d'aquests dos revolucionaris concumats la més viva simpatia. I inversament, era natural que l'intent de girar l'esquena a la tasca immediata i més important dels socialistes russos —la conquesta de les llibertats polítiques— en benefici de problemàtics avantatges econòmics, els semblés sospitós i fós considerat per ells fins i tot com una traïció a la gran causa de la Revolució».

(Lenin, «Frederic Engels»)

Dels clàssics, si volem ser conseqüents amb ells mateixos, no n'hem de pretendre copiar models polítics concrets, sinó dominar-ne una metodologia que ens permeti enfrontar-nos amb èxit als complexos problemes del nostre propi procés revolucionari. La qüestió que plantegem en aquest article és molt important dintre l'anàlisi de la situació espanyola, de l'es-

tratègia i la tàctica de la lluita pel socialisme al nostre país. En el curs de la intensa discussió actual —intensa almenys entre certs medis— la problemàtica arriba a plantejar-se de manera radical: *Lluitar aruï per les llibertats polítiques, correspon a una estratègia revolucionària? Què cal fer amb aquestes llibertats?*

En el context polític i ideològic concret en el qual es va moure Lenin, quan declinaven l'anarquisme europeu i el populisme rus (els quals, en tot cas, no plantejaven com a qüestió fonamental de polèmica amb el marxisme la que aquí estem abordant), i apareixien brots d'esquerranisme sobre tot als països de fort desenvolupament capitalista i de règims amb un cert grau de democràcia formal, la primera pregunta no es va plantejar amb agudesia, ni Lenin es va estendre massa en aquesta qüestió, la resposta a la qual era (és) òbvia. Això últim es dedueix tant de la constant pràctica política de Lenin i els bolxevics fins al 1917, com de tot el seu pensament en bloc, és a dir, en definitiva, de la seva aplicació constant de la dialèctica a l'estudi de la realitat.

No hi ha millor manera d'estudiar la pràctica política leninista en aquesta qüestió que la de basar-se en la història que el mateix Lenin fa d'aquesta pràctica: «Els social-demòcrates revolucionaris russos van aprofitar moltes vegades abans de la caiguda del tsarisme els serveis dels liberals burgesos, és a dir, van establir amb ells incontables compromisos pràctics.

(*) reproduït i traduït del castellà de *Crítica*, revista teòrico-política de l'Organització universitària del Partit Socialista Unificat de Catalunya, n° 3 (extraordinari dedicat a Lenin), abril 1970.

(..) Els bolxevics van practicar sempre aquesta mateixa política. Des del 1905 van defensar sistemàticament l'aliança de la classe obrera amb els camperols contra la burgesia liberal i el tsarisme, sense negar-se mai, al mateix temps, a donar suport a la burgesia contra el tsarisme (...)» (1) i Lenin segueix donant exemples d'acords fins al 1917 en la lluita contra l'autocràcia. «I si algú m'objecta que aquesta tàctica és massa «astuta» o complicada, que les masses no la comprendran, que dispersarà i disgregarà les nostres forces impedit de concentrar-les en la revolució socialista, etc., *contestaré als meus contradictors d'«esquerra»: No atribuiu a les masses el vostre propi doctrinarisme!* (el subratllat és meu, A.O.). Es de suposar que a Rússia les masses no són més cultes, sinó al contrari menys cultes que a Anglaterra. I tot i així van comprendre els bolxevics, i aquests no van resultar perjudicats sinó afavorits pel fet d'haver presentat llistes de candidats seus al parlament burgès (l'Assemblea constituent) just abans de la Revolució soviètica, al setembre de 1917, ni pel fet d'haver participat a les eleccions a l'endemà de la Revolució soviètica, el novembre de 1917, per aquesta mateixa Constituent que ells mateixos van disoldre el 5 de gener de 1918 (NOTA 1).

Quant al seu *mètode*, constatem, com diu Lukàcs, que «quan remuntem cap a la seva visió de conjunt i als seus fonaments, la «Realpolitik» de Lenin es revela com el punt més alt assolit fins avui de la *dialèctica materialista*. Es, d'una banda, una anàlisi de la situació donada, de l'estructura econòmica i de les relacions de classe, que és estrictament marxista en la seva simplicitat i sobrietat i penetra molt profundament en la realitat concreta. Es, d'altra banda, una consciència clara i no deformada per cap prevenció teòrica ni cap desig utòpic. Però aquesta exigència, en aparença simple i quinta essència efectiva de la dialèctica materialista (..) no es fa difícil satisfer. Els hàbits de pensament del capitalisme han inculcat en els homes i en particular en els homes de ciència la tendència a no voler explicar una cosa nova si no és a partir del passat, la realitat d'avui totalment a partir de la realitat d'ahir» (NOTA 2). I nosaltres afegim, no és només la distorsió del temps, l'ahir traslladat a l'avui. Es també la de l'espai, la del model suposat (de capitalisme monopolista, per exemple) aplicat a realitats diferents.

Però una elasticitat tàctica (dintre d'una estratègia encertada) no pot confondre's amb l'abandonament dels principis, amb l'oportunisme. Com diu Lenin, *les classes no podem ser enganyades*. Si el que ell defensa en els fragments que hem citat (explícitament la necessitat de compromisos, i implícitament la de la lluita per les llibertats polítiques i contra els sectors més reaccionaris) no hagués educat la classe obrera en un sentit revolucionari; si la victòria en la lluita esforçada dels bolxevics contra el tsarisme i el que això representava en el seu programa mínim (govern provisional, Assemblea Constituent, llibertats) no hagués posat en condicions immillorables les classes explotades per anar cap a l'assalt final al poder, al cap i a la fi per millorar radicalment la seva situació, els sectors populars no haurien seguit els bolxevics o els haurien seguit en benefici de la burgesia. Avui la història ens diu que no va ser així, i tots els que es creuen revolucionaris creuen basar-se en Lenin. Però ell mateix, el 1920, sortia al pas d'alguns dels seus admiradors: «*Es sorprenent que, amb idees com aquestes, aquests esquerranistes no condemnin categòricament el bolxevisme!*» (el subratllat és meu, A.O.).

Lenin sap que *darrera del dogmatisme maximalista*, que refusa tot compromís per principi, que menysprea la lluita pels objectius immediats (com, per exemple, la destrucció de l'autocràcia), que propugna l'abandonament de tot terreny legal de lluita, *hi ha el pessimisme*, no com actitud visceral (tampoc és temperamental l'optimisme revolucionari), sinó com a *fruit de la incomprensió política*. Incomprensió d'allò que Lukàcs anomena l'actualitat de la revolució, que dona al nostre temps un caràcter en què «la veritable situació revolucionària — i aquest és per a Lenin l'aspecte característic de la nostra època— s'expressa en el fet que no hi pugui haver terreny de lluita de classes sense possibilitats revolucionàries (o contrarevolucionàries). El veritable revolucionari, en conseqüència, (..) ha de considerar sempre la totalitat de la realitat històrico-social, ha de posar activament atenció a qualsevol esdeveniment, gran o petit, habitual o sorprenent, en funció de la seva importància per la revolució» (NOTA 2). Lenin qualificà el *radicalisme d'esquerra d'oportunisme*, car, en definitiva, *igual que el dretanisme, evita les lluites decisives*, i entre, elles, la lluita per les llibertats polítiques. En definitiva, com

(1) Vegeu notes bibliogràfiques al final de l'article

impliquen les seves concepcions, si és l'enemic de classe el qui porta la iniciativa, tota conquesta és «integrable» per la burgesia. Lenin els diu a aquests intel·lectuals escèptics, a aquests mecanicistes: «No tingueu por de deshonrar-vos pel fet de prendre com aliada la democràcia burgesa revolucionària (...). No exagereu els perills que el nostre proletariat organitzat vencerà fàcilment. Uns mesos de dictadura del proletariat i els camperols (Lenin creia el 1905 que la revolució democràtico-burgesa havia de desembocar en aquesta forma de dominació de classe) faran més que decennis de marasme polític en una atmosfera embrutidora i pacífica» (NOTA 3). (El comentari i els subratllats són meus, A.O.)

Quan es considera la qüestió de com inscriure la lluita per les llibertats polítiques en la marxa cap al socialisme, hem de tenir en compte que en Lenin es produeix una constant interrelació dialèctica entre el manteniment intransigent dels principis i el mètode del marxisme. Amb un coneixement general exacte de la totalitat del procés històric, *al cor mateix de cada etapa comença a aparèixer l'etapa següent. Els principis «purs» duen al mecanicisme.*

En el marc de la visió leninista del paper revolucionari de les llibertats polítiques s'inscriu *la postura dels bolxevics davant aquesta porció de llibertat que representen les possibilitats legals que poden obrir-se en un règim de dictadura: «El boicot dels bolxevics al «Parlament» el 1905 va enriquir el proletariat revolucionari amb una experiència política extraordinàriament preciosa, ensenyant que en la combinació de les formes legals i il·legals, parlamentàries i extraparlamentàries de lluita, de vegades és convenient i fins i tot necessari de saber renunciar a les formes parlamentàries. Però traslladar cegament, per simple imitació, sense esperit crític, una experiència així a una altra situació, és el més gran dels errors. El que fou ja un error (...) és el boicot dels bolxevics a la Duma de 1906. Els boicots de 1907, 1908 i dels anys següents foren errors encara més seriosos i difícilment reparables, car (...) el conjunt de la situació històrica creada per la renovació de la monarquia burgesa dictava la necessitat de combinar el treball legal amb l'il·legal (...), la participació obligatòria en un parlament ultrareaccionari i en una sèrie d'instruccions regides per lleis reaccionàries (mutualitats, etc.)» (NOTA 1).* «*Tampoc és possible de jutjar altrament que com una cosa absurda, ridícula i pueril, les disquisicions més sàvies, pomposes*

i terriblement revolucionàries dels esquerranistes alemanys segons les quals els comunistes no poden ni han d'actuar en els sindicats reaccionaris, segons les quals es pot renunciar a una tal activitat, segons les quals cal sortir dels sindicats i organitzar forçosament una «unió obrera», nova del tot i completament pura, inventada per comunistes molt simpàtics (i en la majoria dels casos, probablement, molt joves), etc., etc.» (NOTA 1).

En conclusió: *D'un punt de vista científic, marxista-leninista, un objectiu parcial, una actitud tàctica, són correctes o no segons si ens ajuden o no a apropar-nos als nostres objectius finals. En aquest sentit, sens cap mena de dubte, a la Rússia de 1917 i a l'Espanya de 1970, la lluita per la llibertat és fonamental en una perspectiva revolucionària.*

Tant Marx com Lenin tenen constantment present que *tot procés històric té una dialèctica que no s'adapta a les visions esquemàtiques que pretenen tenir-lo encotillat.* Entre l'estructura social, les relacions de classe i la superestructura política hi ha una relació estreta però de cap manera mecànica. En principi, en unes relacions estructurals determinades, el domini d'una classe està mantingut *coherentment* per un règim polític de característiques determinades (dictatorials a la Rússia tsarista o a l'Espanya franquista). Però això no vol dir que la destrucció d'aquest règim polític, en el curs del procés revolucionari, comporti simultàniament la destrucció del règim social. El que passa és que aquest es veu molt compromès, que s'estableixen unes formes polítiques tals que, tot i que no correponen al domini de classe del proletariat i dels seus aliats revolucionaris, deixen a la burgesia en una relativa indefensió davant la lluita de les masses, les quals han destruït, amb la dictadura, la principal arma de l'enemic de classe. *El règim així instaurat (febrer-octubre del 17 a Rússia, 2a República espanyola, règim de llibertats després de l'enderrocament del franquisme) és necessàriament, a llarg terme, precari i transtori, doncs és la plasmació del que Engels anomena —i que Lenin recorda— Estat sense un domini clar de part d'una determinada classe social.* Una situació d'aquest tipus exacerba al màxim la lluita de classes, i desemboca o en la regressió al ple domini de la burgesia amb les formes polítiques que ho permeten (Espanya 1939) o a la presa del poder polític per la classe obrera, a la revolució (Rússia, octubre de 1917).

Per la dialèctica tremendament complexa del procés, *les masses poden, en un moment donat, tenir la força suficient per*

a destruir les formes polítiques que s'ha donat a sí mateixa la burgesia, però no encara el règim social (la llibertat política possibilitarà l'organització i la lluita suficients per assolir-ho). Però ni els bolxevics van demanar al Tsar que es quedés fins que tinguessin la força suficient per a prendre el poder, ni, naturalment, els revolucionaris espanyols pensem fer-ho amb Franco ni amb qui el succeeixi.

El que tampoc es pot fer és una anàlisi simplista de les relacions de classe: «(..) l'autor s'equivoca molt quan parla de la «voluntat de la burgesia en la seva totalitat» simplement, doncs l'època de la revolució democràtica es distingeix precisament per la diversitat de les aspiracions de la burgesia (..) Es absurd (..) limitar-se a posar purament i simplement el «proletariat» i la «burgesia», perquè precisament aquesta revolució significa un període d'evolució durant el qual la gran massa de la societat es situa entre el proletariat i la burgesia» (NOTA 3).

Una cosa que no es pot oblidar en tractar de la qüestió de les llibertats polítiques, abans i després de la presa del poder, és que tant Marx com Lenin insisteixen explícitament en que el socialisme correspon, d'una o altra manera, als interessos de la immensa majoria de la població. Les postures elitistes, que pel seu esquematisme no corresponen a la realitat, desemboquen en el sectarisme: acaben essent poquíssims, i molt purs, els autèntics partidaris del socialisme. Es clar que si això fós cert no tindria sentit la lluita per les llibertats polítiques. Però no ho és, i la burgesia al poder ho intueix perfectament.

El gran sentit comú que tenia Lenin —com ens ho recorda Christopher Hill—, el feia adonar-se que si la burgesia al poder elimina les llibertats no és precisament per a dificultar el seu domini. Té por a la llibertat perquè té un instint polític que no posseeixen alguns sectors intel·lectuals, allunyats de la realitat, subjectivistes. Sota el capitalisme monopolista d'Estat, el sistema parlamentari típic del capitalisme de competència es va transformant en un autoritarisme; el poder real es concentra en els reduïts cercles polític-militar-industrials, i el Parlament ja no serveix per a dirimir els interessos diversos dels diferents sectors de la burgesia. Una vegada concentrat el poder entre el nombre reduït de mans de l'oligarquia monopolista, qualsevol manifestació de dissentiment, parlamentària o extra-parlamentària, és anacrònica del punt de vista del seu domini (restricció de llibertats els

darrers anys a l'Alemanya Federal, els Estats Units, França, etc.). En aquest sentit, la lluita per les llibertats polítiques, per la seva conquesta o la seva defensa, és i serà cada vegada més objectivament revolucionària. Si això és vàlid pertot arreu encara ho serà més a Espanya, Grècia, etc.

Es per aquesta raó que les llibertats (o les possibilitats legals, etc.) no les «concedeix» la burgesia. Són les masses les que les arranquen amb la seva lluita.

Si la lluita per les llibertats polítiques és revolucionària, quin paper ha de jugar en ella el proletariat? Hi ha dues tàctiques possibles (si fem abstracció d'una tercera, que consistiria en limitar-se a teoritzar sobre la revolució proletària pura): o abandonar la direcció de la lluita a sectors liberals inseqüents, amb la qual cosa probablement no aconseguirem les llibertats, sinó com a màxim alguna liberalització, i aquests sectors tindran la iniciativa en els primers moments (primers temps de la IIa República espanyola), o dirigir-la amb una perspectiva revolucionària.

En la lluita per les llibertats, la classe obrera, els sectors revolucionaris, socialistes, són els més consegüentment democràtics.

En la social-democràcia russa, els menxevics defensaven la primera tàctica; Lenin, els bolxevics, la segona. «El marxisme no ensenya el proletariat a quedar-se al marge de la revolució burgesa, a no participar-hi, a entregar la seva direcció a la burgesia, sinó que li ensenya al contrari que ha de participar en ella de la manera més enèrgica i lluitar amb la més gran decisió pel democratismen proletari consegüent, per portar la revolució fins al seu terme. No podem saltar per damunt del marc democràtico-burgès de la revolució russa, però podem lluitar, a l'interior dels seus límits, pels interessos del proletariat i per la satisfacció de les seves necessitats immediates i per les condicions de preparació de les seves forces per a la victòria completa en el futur, i ho hem de fer. Hi ha democràcia burgesa i democràcia burgesa» (NOTA 4).

En definitiva, amb diferents motivacions subjectives, l'oportunisme de dreta i el d'esquerra coincideixen en l'abandonament de la lluita, en donar la iniciativa a l'enemic. «L'intel·ligent Martinov (un menxevic) no arriba a entendre que un desastre com aquest (..) la pèrdua de milers de proletaris en el combat per una república veritablement democràtica, pèrdua física, no és un desastre polític, sinó al contrari, una grandiosa conquesta política del proletariat, una realització grandiosa de la seva hegemonia en la lluita per la

llibertat. «Es tractava, doncs, d'una lluita per la república, d'una revolució democràtica i no socialista. El problema de la intervenció dels obrers en els esdeveniments es presentava aleshores sota dos aspectes: d'una banda, els bakuninistes (...) repudiaven l'activitat política, la participació en una revolució que no tingués com objecte

l'emancipació total, immediata, de la classe obrera, a tota participació al govern revolucionari. «Els bakuninistes —escrivia Engels— havien professat durant molts anys la creença que tota acció revolucionària de dalt a baix és dolenta, i que tot s'ha de fer de baix a dalt» (NOTA 3).

MINISTERIO
DE CULTURA

Rafael Vidiella

Rafael Vidiella, veterà dirigent obrer català i infadigable col·laborador de la nostra revista, compli vuitanta anys el 31 de març proppassat. La Redacció de Nous Horitzons i, n'estem segurs, amb nosaltres els nombrosos lectors de la seva amena i educativa prosa, li fem arribar des d'aquestes pàgines les nostres més cordials salutacions. Per molts anys més, benivolgut Rafael!

L'ORGANITZACIO DELS OBRERS I L'ORGANITZACIO DELS REVOLUCIONARIS

Així titula Lenin un apartat del seu instructiu llibre « Què fer? ». I ara que commemorem el centenari del fundador del primer Estat socialista cal recordar i ressaltar algunes de les seves magnífiques ensenyances. Lenin fou un abrandat partidari de l'organització sindical de la classe obrera, assenyalant-la més d'una vegada com la principal organització de masses. Com Marx, Lenin considerava els sindicats obrers com la comunitat de lluita pels interessos comuns de tots els treballadors, i per això aquesta comunitat la considerava també constituïda per proletaris de totes les opinions polítiques, filosòfiques i creences religioses.

D'ací que Lenin, tot donant gran importància a l'organització sindical que, « en primer lloc — escriu —, ha de ser sindical; en segon lloc, ha de ser el més extensa possible, i en tercer lloc, ha de ser el menys clandestina possible... » (1), afirmava que era l'organització dels revolucionaris — sense confondre-la amb l'organització sindical — l'única que podia dirigir tota (subratllat per Lenin) la lluita emancipadora del proletariat (obra citada, pàg. 290).

Es clar, com a partit dels revolucionaris, Lenin pensava en la socialdemocràcia — partit que ell elevà després a una perfecta organització política marxista de centralisme democràtic —, però en cap moment, tractant-se de l'organització sindical, no sols no va mai minimitzar la necessitat de la lluita per les reivindicacions econòmiques i polítiques, per mínimes que fossin, sinó que tampoc no pretengué mai l'eliminació dels treballadors d'altres tendències polítiques, filosòfiques o religioses de l'organització sindical. Adhuc no era tampoc partidari, tocant a l'organització del partit dels revolucionaris, de l'eliminació d'aquells membres que tenien i expressaven opinions distintes a la majoria durant la batalla ideològica, en el període de discussió d'una tàctica o estratègia política a seguir, sempre que després acatessin i defensessin la voluntat majoritària i que, sobretot, no fessin fraccions per a dividir el partit. Ja he escrit abans que Lenin, malgrat les diferències polítiques, filosòfiques o religioses entre els seus components, àdhuc en el moviment

(1) Pàg. 285 de « Què fer? », 1er volum de l'edició castellana de « Obras escogidas de Lenin », en dos volums. Moscou, 1948.

sindical veia en l'enfrontament d'aquestes diferències la millor manera de resoldre les crisis o contradiccions que poguessin sorgir en una organització d'interessos fraternals i comuns.

Actualment s'ha avançat moltíssim en aquest aspecte, tant en la part que es refereix a l'organització política revolucionària com en el moviment purament sindical. Respecte a la primera, només cal recordar els recents desacords entre importants partits comunistes i alguns Estats socialistes sobre qüestions de política internacional, ingerència en els afers nacionals i dels partits i altres, sense que hagi ocorregut cap cataclisme d'excomunió ni de divisió, com esperaven i provocaven no pocs enemics del socialisme. I, més recentment encara, tots els treballadors revolucionaris hem tingut la satisfacció de veure com en la darrera reunió dels partits comunistes, celebrada a Moscú, tots els assistents han expressat lliurement llurs opinions, i en aquesta « batalla ideològica » han trobat la manera de posar-se d'acord, si no sobre tots els problemes en litigi, sí sobre tots aquells altres que els són fonamentalment i indiscutiblement comuns per a fer front a les provocacions antisoviètiques, anticomunistes, antisocialistes i contra la pau mundial, que menen l'imperialisme i tota la púrria dels seus servidors.

Però allà on el salt de la lluita exclusivament econòmica a la lluita política — sense excloure la primera — s'ha fet manifestament qualitatiu, és en el moviment sindical arreu del món, gràcies no sols al treball dintre d'aquest de l'element conscient dels obrers revolucionaris, sinó també als monstruosos ritmes infernals de treball qui imposa el capitalisme, a l'indecorós saqueig que es fa a la suor, la sang i els nervis dels treballadors, i a la manca de llibertats democràtiques que aquests tenen per a defensar-se. Potser la millor il·lustració d'això sigui el nou moviment sindical de les Comissions Obreres a Espanya. Doncs és admirable no sols l'experiència de saber lligar la seva lluita legal amb l'extralegal, sinó que ho és també la ferma decisió amb què saben orientar i alternar la seva lluita per les reivindicacions econòmiques amb les polítiques. Quin treballador conscient i revolucionari no s'entusiasma veient que les Comissions Obreres, igual que les dels joves i les dels pagesos, o el moviment estudiant, eleven qualitativament llur lluita contra les tortures policíiques, contra els empresonaments, per l'amnistia, per les llibertats democràtiques, contra les bases nordamericanes a Espanya?... Per això és difícil que cap demòcrata ni cap revolucionari acceptin la indecència contrarrevolucionària i antileninista de grupúsculs com l'anomenat C.H.O.—C.H.E. (*), el qual ha titllat de lluites reformistes les dels valents obrers de Terrassa i les dels coratjosos estudiants demòcrates i comunistes de Barcelona que, lluitant per les reivindicacions professionals i per la llibertat s'enfrontaven, sobretot els primers, a cops de pedra contra les agressions de la força armada. Ni als més durs anarquistes del meu temps — als quals no se'ls podia negar el valor personal per a jugar-s'ho tot en ares de la implantació del comunisme llibertari a força de cops de mà i de màgia —, s'els va ocórrer mai el menysprear, ni les lluites econòmiques dels treballadors, ni les lluites contra la repressió governamental i per les llibertats democràtiques! I menys encara durant el curs d'aquestes lluites!

Potser la més gloriosa tradició del moviment sindical espanyol, igual el de signe anarquista com el de signe socialista, no ha estat tant la lluita contra la patronal com la que ha menat principalment contra els governs monàrquics, contra la repressió policíica, contra la guerra del Marroc, per la neutralitat d'Espanya durant la primera guerra mundial i per les llibertats democràtiques, gairebé sempre suprimides per la monarquia. Per altra banda, això feia que les organitzacions sindicals C.N.T. i U.G.T. es confonguessin,

(*) Comitès de Huelga Obrers - Comitès de Huelga Estudiants.

respectivament, amb les organitzacions anarquista i socialista que les dirigien i que àdhuc les consideraven com la seva respectiva propietat privada. Tal confusió ja la criticava amb molta justesa Lenin en les condicions de la Rússia autocràtica, crítica que avui és encara més valedora en les condicions de l'Espanya feixista. Deia Lenin (pàg. 286 de la seva obra abans citada): « *A Rússia... el jou de l'autocràcia esborra, a primera vista, tota distinció entre l'organització socialdemòcrata i el sindicat obrer, puix que tot sindicat obrer i tot cercle (es refereix als cercles polítics, culturals, etc., i els subratllats són de Lenin) són prohibits, i la vaga, principal manifestació i arma de lluita econòmica dels obrers, es considera en general crim de dret comú i, a vegades, àdhuc delictes polític.* » « *D'aquesta manera — afegia Lenin — les condicions de Rússia, per una part, « inciten » amb força a pensar en les qüestions polítiques als obrers que lluiten en el pla econòmic i, per altra, « inciten » (els subratllats són de Lenin) els socialdemòcrates a confondre el tradeunionisme amb el socialdemocratisme.* » I Lenin, criticant aquesta confusió, defensava la independència del moviment sindical, escrivint (pàg. 287) que « *les organitzacions obreres per a la lluita econòmica han de ser organitzacions sindicals* », si bé tot obrer revolucionari « *ha. en allò que sigui possible, d'ajudar aquestes organitzacions i treballar activament dintre de les mateixes* ». Doncs Lenin, tot i no despreciar la importància del moviment reivindicatiu espontani, afirmava la suprema importància de l'element « conscient » dels membres socialistes dels sindicats sobre llurs camarades.

Per això el Comitè Executiu del Partit Comunista d'Espanya té molta raó quan en la seva declaració de gener d'enguany sobre el Pacte per la llibertat surt al pas de tots aquells que voldrien reduir el nou moviment de les Comissions Obreres a un rònc nivell reivindicatiu i reformista, « *la qual cosa impediria els obrers, en tant que classe, de jugar el paper de força decisiva, dirigent, durant el procés revolucionari* » i també contra tots aquells que voldrien dividir aquest nou moviment obrer, pensant en tornar a la propietat privada de les organitzacions sindicals de partit o confesionals, per a la major glòria del capitalisme, la divisa del qual és dividir per a véncer i seguir saquejant els treballadors i els pobles.

Cal, doncs, evitar de retornar al passat d'aquella divisió sindical en la qual cada partit o ideologia revolucionària, o pretesament revolucionària, cultivava el seu hort sindical. Aquesta divisió era soferta en dos sentits que es complementaven: primer, perquè la mateixa divisió mantenia al marge del moviment sindical a molts més centenars de milers de treballadors — no arribats encara a la consciència sindical i menys a la revolucionària — que, sumits en mil dubtes, no sabien quin moviment sindical escollir; i segon, que aquesta substracció d'una gran massa treballadora marginada empobria, sovint, les lluites obreres, per a benefici del patronat i del govern. Una bona experiència d'això que acabo de dir la tenim en la Catalunya de la preguerra civil. Doncs cansat i desenganyat el proletariat català dels cops de mà i de màgia dels anarquistes, la mateixa C.N.T. anarquista — que es creia tant potent — va perdre molt a mesura que accentuava la seva fesomia àcrata, i no sols vegé que s'en separaven els nombrosos Sindicats d'Oposició, sinó altres grups també nombrosos de treballadors que engrossien les altres organitzacions sindicals que cultivaven els cinc o sis partits obrers que, com a bolets, sorgien pel país. Tots aquests partits — igual que l'anarquisme, que és també una ideologia de partit — anaven a la grenya fundant sindicats i àdhuc centrals sindicals pròpies, la qual cosa encara marginava més la gran massa de treballadors del moviment sindical, que seguien dubtant quin sindicat escollir. Era aquest un greu error que no s'ha de tornar a fer, puix que si es vol que el moviment sindical — com diu Lenin — sigui « *la principal organització de masses de la classe obrera* », no ha d'ésser propietat ni de

cap partit, ni de cap concepció filosòfica, ni de cap creència religiosa, ni menys de l'Estat. Ha d'ésser de tots els treballadors explotats, pensin com pensin, sense que això impedeixi als treballadors conscients i revolucionaris que l'integrin, pensin també com pensin, que discuteixin i acordin en el camp de batalla de les idees, no sols el caire i el camí que s'hagi de donar al moviment sindical durant les lluites parcials i immediates, sinó també les de la total ensulziada del franquisme i de la victòria d'una democràcia antimonopolista, política i social que ens menin al socialisme, aspiració suprema de tots els treballadors.

Crec que amb el desenvolupament i la defensa d'aquest nou moviment obrer que són les Comissions Obreres prestarem — en tot allò que respecta i interessa els treballadors espanyols — un merescut i unitari homenatge a Lenin, avui que gairebé tots els revolucionaris ens diem leninistes.

MINISTERIO
DE CULTURA

UNA BATALLA DE LENIN (*)

El vuitè Congrés dels Soviets acabava de clamar solemnement el seu missatge: «*Al treball, Rússia obrera i pagesa*». A l'endemà mateix, el 30 de desembre del 1920, sonaven paraules diferents: una discussió s'empenia sobre el paper i les tasques dels sindicats; Trotski n'era el promotor principal.

La cosa havia començat en els primers dies de novembre. Trotski dirigia aleshores el Comissariat de les Vies de comunicació.

En fer-se càrrec d'aquest lloc, hi havia trobat dos organismes que venien del 1919: el *Glavpolitput* —la direcció política dels ferrocarrils— i el *Tsektran*, el sindicat militaritzat dels ferroviaris. Organismes provisionals instaurats per a prendre les mesures d'excepció que havien de salvar els transports de la ruïna i de l'ensorrament total, el *Glavpolitput* i el *Tsektran* havien introduït en els ferrocarrils la disciplina militar i posat el conjunt de les vies de comunicació al servei de la defensa nacional.

En aquelles circumstàncies excepcionals, aquestes mesures d'excepció havien estat una necessitat. Però, igual que les circumstàncies que les havien fet naixer, aquestes mesures eran també un mal. Trotski volgué fer d'aquest mal un bé i àdhuc una llei. Als seus ulls, i als ulls dels seus partidaris, les formes democràtiques habituals en el funcionament dels sindicats no eren més que «...*artesanat, comitrasteria, manca d'autoritat i de sistema...*». Calia posar-hi un terme —i com més aviat millor— substituint els sindicats per un cos de comissaris polítics que exercissin sense treva

un impuls i una pressió sobre la massa obrera. Per impuls i pressió, Trotski i els qui el sostenien entenien una «*política realista*» que «que no s'embarassaria tocant els metodes a escollir» a fi d'inculcar «una disciplina despietada a les masses obreres que ens estiren cap endarrera». Calia, per tant, «sacudir» seriosament els sindicats per tal d'expulsar-ne les gents «*incapaces d'assimilar les nostres tendències*».

Hom comprén la passió amb què Lenin es va aixecar contra el punt de vista de Trotski. Aparentment limitada al *Tsektran*, aquesta discussió tocava una qüestió fonamental de la revolució: les relacions entre el Partit i la classe obrera. Com havia el Partit de dirigir les masses? Quina seria la proporció dels mètodes de persuasió en relació amb els de constrenyiment? Quin lloc pertacava a les masses populars, i ans que res a la classe obrera, en el pasatge al socialisme?

El problema dels sindicats fou transportat a l'interior del Comitè Central on desencadenà debats tormentosos. Finalment, les tesis de Trotski foren rebutjades i el projecte de resolució presentat per Lenin va recollir deu vots contra quatre. Aquest projecte recordava que «el temps dels mètodes específics de direcció... començava a passar» i que «cal emprendre la lluita més enèrgica i més sistemàtica contra la degeneració del centralisme i de les formes militaritzades del treball en burocràcia, tirania estúpida i rutina...». Trotski reaccionà refusant d'ocupar el lloc de la comissió sindical del Comitè Central al qual havia estat elegit.

Es per aquest refús, perquè obria la porta a l'esperit de fracció, que Lenin critica sobretot Trotski:

«Sense això, diu, la falta del company Trotski (proposar tesis errònies) seria benigna; són coses que han esdevingut a

(*) Capítol 8 del llibre «*Solstici d'hiver. El darrer combat de Lenin*» (Traduït, títol inclúsiu, de l'edició francesa de *Les Editeurs français réunis*, París 1970) per Elisabet Drabkina.

tots els membres del Comitè Central sense excepció... Si el Tsektran ha caigut en error —i a tots ens pot passar d'equivocar-nos— calia rectificar. Quan hom comença, però, a defensar aquest error, això esdevé una font de perill polític.»

Refusar d'ocupar el lloc a la comissió fundada pel Comitè Central era ja una infracció a la disciplina del Partit. Trotski no s'aturà aquí. El seus partidaris i ell prenién cada vegada més l'aspecte d'una fracció. I passaren de la discussió teòrica a les activitats fraccionals.

La situació es complicà pel fet que nombrosos membres del Comitè Central adoptaren en la discussió una actitud indecisa. Més d'una vegada Lenin es trobà en minoria. A les reunions plenàries (que Lenin, més tard, qualificaria de *deplorables*, els vots es repartien entre el «grup dels Set» i «el grup dels Vuit». Bujarin fundà un «grup-coixí», sota pretexte d'apropar els punts de vista de Lenin i Trotski, quan, de fet, sostenia Trotski a fons, i Lenin el comparà a un home que, durant un incendi, rega les flames amb una galleda de petroli batejada «coixí».

El resultat, observa Lenin, fou «*desordre i aldarull al Comitè Central, i això per primera vegada en la història del nostre Partit de la Revolució ençà la qual cosa és perillosa*».

El pitjor dels perills en la lluita de fraccions és que aquestes posen els seus interessos de fracció per damunt de tot. El 25 de desembre, els partidaris de Trotski van distribuir entre els delegats al vuitè Congrés dels Soviets un «opuscle-plataforma» de Trotski sobre les tasques dels sindicats i, el 30 de desembre fou convocada a demanda seva una reunió dels comunistes delegats al Congrés així com dels membres dels consells sindicals de Rússia.

La discussió havia sortit del quadre del Comitè Central.

Bona o dolenta, la solució que aportaria aquesta discussió ampliada comprometia l'esdevenidor. Es trobarien o no es trobarien els veritables mètodes d'accés a les masses, de conquesta de les masses, de lligam amb les masses i, com a conseqüència la posta en pràctica de les grans idees proclamades la vigília en el missatge del vuitè Congrés dels soviets als treballadors de Rússia?

La corrent elèctrica havia estat desvoltada. Només l'estrada per a la taula de la presidència estava il·luminada per la rampa d'escena. La tribuna estava a la vorera de l'estrada. Recolzat en la tribuna, Trotski parlava.

—Els sindicats, deia, travessen un crisi. Per a superar-la cal que, en el nostre Estat obrer, els sindicats deixin d'imaginar-se que tenen com a tasca la de defensar els interessos de l'obrer contra l'Estat proletari...

Trotski ha estudiat els seus gestes. Sap modular la seva veu. En el temps que vivia a París va prendre lliçons amb un professor de dicció.

La veu imperiosa talla el silenci. De vegades sembla que l'assistència no ha vingut a participar a un debat, sinó a rebre ordres. S'escolta dir; «Ja és hora de posar terme...» «no es pot tolerar per més temps...»

—Cal, prossegueix l'orador, que els sindicats cessin d'existir a part, independentment dels organismes de l'Estat. Cal fondre'ls, soldar els sindicats a l'aparell de l'Estat, estatitzar els sindicats, transformarlos en un aparell de l'Estat obrer el qual administrarà la producció.

Els aplaudiments d'una part de la sala saluden la peroració. Són poc nombrosos, però sonors. La majoria roman sumida en una meditació melanconiosa.

A primera vista, la concepció de Trotski vol trobar-se centrada en l'objectiu pel qual cadascun dels assistents està disposat a donar la seva vida: la construcció del socialisme. Però quina fredor, quina alienació en aquest socialisme administratiu i militar. No està fet per a homes, sinó per a una multitud dòcil. Li fa falta la instrucció a la prusiaca. És un socialisme amputat d'aquest ressort secret del qual Nadiejda Krupskaia ha dit amb tant d'encert que insufla una ànima a les masses, que les humanisa, que purifica l'existència, que li dona un sentit i la metamorfosa a força de talent, d'energia, d'ideal de la part d'aquells qui la creuen.

Trotski s'aparta de la tribuna i s'en va a la taula de la presidència. En aquest moment —és quasi mitja nit— arriba Lenin: no ha assistit a tot el principi de la reunió, s'inclina vers el qui està assegut a la punta de la taula —sens dubte per a informar-se del que ha passat durant la seva absència—, aixeca el cap i mira fixament a Trotski que s'apropa.

El President dona la paraula a Lenin.

—Companys, diu Lenin, en primer lloc m'he d'excusar per faltar a les regles: abans de prendre part als debats hauria calgut, evidentment, escoltar l'informe, l'informe-anexe i la discussió? Desgraciadament, hem trobo tan indisposat que no he estat en mesura de fer-ho.

I ataca immediatament el tema.

—La meva documentació consisteix essencialment en l'opuscle del camarada

Trotsky: *Del paper i de les tasques dels sindicats...* Estic assombrat de la quantitat d'errors teòrics i d'inexactituds cridaneres que s'hi troben reunides...

Al principi té dificultat per parlar. La seva veu és sorda, les mans reposen immobils sobre el pupitre. Hom el sent cansat. Però a mesura que parla, la lassitud sembla dissipar-se. S'anima. Torna a ésser aquell que sempre és a la tribuna: l'home que no existeix més que per allò que diu, per les idees que expressa.

En tots els discursos i tots els articles relatius a aquesta discussió, allò que ell demana al Partit és un examen dialectic del problema, un esforç per recollir-ne i considerar-ne totes les dades, totes les incidències, tota la banda «mediatitzant», doncs és solament una visió total allò que evitarà l'error i l'esclorosi.

S'han conservat les notes preses per Lenin pel seu discurs del 30 de desembre de 1920 sobre els sindicats. Probablement són les fulles que tenia a la mà quan va pujar a la tribuna. Les ha posades damunt del pupitre, no hi ha donat ni un cop d'ull i, en anar-s'en se les ha posades a la butxaca negligentment.

Si hom les compara amb el discurs pronunciat, és xocant de constatar amb quin rigor, sense haver-les consultat ni una sola vegada, Lenin seguí el pla que s'havia fixat, però improvisant imatges, comparacions i figures al fil de la paraula.

Les notes i els discursos qualifiquen els sindicats d'organització englobant la quasi-totalitat del proletariat industrial. Però precisant que són una organització que té les seves formes pròpies: una organització de la classe dirigent, dominant, de la classe al poder; no una organització d'Estat coercitiva, sinó una organització per a educar, per a entrenar, per a instruir; una escola de direcció, una escola de gestió, l'escola del comunisme.

En revanxa, metàfores com les de «joc de rodes dentades», «sistema d'engranatges», «corretges de transmissió» de l'avantguarda a les masses d'avantguarda i d'aquestes masses d'avantguarda a la massa de treballadors, mecanismes sense els quals no és comprén la realització de la dictadura del proletariat en un país de pagesia, tot això ha estat improvisat a la tribuna.

De la mateixa manera, una curta indicació a les notes es desenrotllarà llargament en el discurs, sota la influència, potser, d'una reacció de la sala.

Es llegeix a les notes:

«Els sindicats dins l'«Estat obrer»? I dins d'un Estat obrer de desviació burocràtica?

«I dins d'un Estat obrer i camperol?»

«No manca pas la gent dels quals ens hem de defensar!»

Doncs bé: heus aquí el text del discurs:

«El company Trotsky pretén que, en un Estat obrer, el paper dels sindicats no és pas el de defensar els interessos materials i morals de la classe obrera. Error! El company Trotsky parla d'«Estat obrer» Mil excuses, però això és abstracció. Quan parlavem d'Estat obrer el 1917, era normal. Avui, quan s'ens ve a dir «per què defensar la classe obrera i contra qui, puix que no hi ha ja burgesia, puix que l'Estat és un Estat obrer?» hom comet un error manifest. Doncs aquest Estat no és totalment obrer, i és ben bé això la qüestió... En primer lloc, el nostre Estat no és, en efecte, un Estat obrer, sinó un Estat obrer i camperol. I d'aquí se'n desprenen nombroses conseqüències...

Bujarin l'interromp:

—Com? obrer i camperol?

Lenin encadena:

«I encara que el company Bujarin em crida des del darrera «com? obrer i camperol?», no li respondré sobre d'aquest punt. Que aquells qui en tinguin el desig es recordin del Congrés dels soviets que acaba de celebrar-se; això és ja la resposta.

«Més encara; el programa del nostre Partit... mostra que el nostre Estat és un Estat obrer de desviació burocràtica. Heus aquí la trista etiqueta, si goso dir-ho, que hem hagut de penjar-li. És això la realitat de la transició»

I Lenin treu la conclusió: tractant-se d'un Estat format en tals condicions concretes, pretendre que els sindicats no tenen res a defensar, que hom pot passar-se d'ells en la defensa dels interessos materials i morals del proletariat, és un raonament teòric fals i que ens transporta al camp d'una abstracció o d'un ideal que assolirem dins de quinze o vint anys...

Lenin afegeix: «No estic segur, però, que l'aconsegüim dins d'aquest terme...»

10

Així, tot i les crides d'atenció de Lenin, la discussió sobre el paper dels sindicats havia depassat el quadre del Comitè Central.

Mai no s'havia observat res de semblant. Era una onada, una tempesta, un cicló de discussions amb, a diari, «plataformes» i «mini-plataformes», noves reunions ofegades en la boira de les cigarretes i xerrameques del mati al vespre i del vespre al mati.

En cosa de dues setmanes, aquesta tèsificació a ultrança havia fet pondre almenys vuit «plataformes» (sense comptar les tesis), amb un luxe de refinaments, de finesses i

astúcies en les quals el diable s'hi ha gués perdut, mentre que els companys no acostumats a aquests enfilatges de perles perdien el seu temps i el cap en aquesta dansa de plataformes, a força d'esfoçar-se per distingir unes de les altres. I justament aquelles que no havien recollit ni un sol vot un una sola reunió eren defensades encara amb més fervor pels seus autors. Amb l'ajuda de la selecció natural, l'opo-

sició es polaritzà: d'una banda Trotski, qui preconitzava la «soldadura» dels sindicats, prealablement «sacudits», de l'altra l'oposició obrera», d'inspiració anarco-sindicalista, assegurant que «la gestió de l'economia ha de pertanyer als mateixos productors».

Es el conjunt d'aquest front que Lenin s'enfortava. I és entorn de Lenin que, poc a poc s'aplegava la majoria del Partit..

MINISTERIO
★
DE CULTURA

ACTUALITAT DEL XXe CONGRES DEL P.C.U.S.

Pocs pensadors i revolucionaris deixaren en la història vestigi tan pregon com el gran filòsof i polític, creador del marxisme de l'època de l'imperialisme, V. I. Lenin, fundador del primer Estat socialista al món. En commemorar-se el centenari del seu neixement és oportú rememorar el XX Congrés del P.C.U.S. del qual s'ha dit que fou el Congrés més important del Partit després de la seva mort. Les tesis aprovades pel XX Congrés foren considerades un esdeveniment històric de transcendència universal. No fou una casualitat que les orientacions assenyalades pel XX Congrés fossin acollides i aprovades pel moviment comunista internacional. L'efecte d'aquell Congrés repercutí en els acords dels Congressos de cada partit i en les Conferències dels representants dels partits comunistes i obrers del anys 1957 i 1960.

La importància de l'esdeveniment és corroborada per l'esforç realitzat per a enriquir i desenvolupar el pensament marxista-leninista, tinguent present la complexitat dels esdeveniments econòmics, socials i polítics que viu avui la humanitat. D'aquella anàlisi és bó rememorar-ne uns quants plantejaments:

a) La significació que s'atribuí a la descomposició del sistema colonial de l'imperialisme, de la dependència del qual en aquests darrers 20 anys s'han alliberat més de 1.300 milions de persones, o sigui, quasi la meitat de la població de la terra. D'aquesta manera ha començat el nou període de la història universal profetitzat per Lenin, en el qual els pobles d'Orient prenen part activa en la solució dels destins del món. Els 12 països que en l'actualitat componen la O.N.U en són la confirmació.

b) Davant el conjunt de circumstàncies que planteja el desenvolupament internacional contemporani i el triomf de la ciència universal, s'examinà l'abast i conseqüència del principi leninista de la coexistència pacífica entre Estats amb règims socials dife-

rents, per a afirmar que la U.R.S.S., al propugnar la política de coexistència pacífica, no ho fa com un pas tàctic, sinó que és un principi bàsic de la seva política exterior. Principi que recull cada dia més voluntats, per creure que de l'emulació entre els dos sistemes, vencerà el sistema socialista.

c) Es considerà que la tesi marxista-leninista que mentre existeixi l'imperialisme les guerres seran inevitables segueix en vigor, tot i que ara pren una nova significació puix que l'imperialisme ja no és un sistema que domini tot el món. Suara, que hi hagi o no guerra depen en bona mesura del grau de consciència i d'organització que posseixin les forces socials i polítiques per a obligar l'imperialista a renunciar a la guerra. Amb tot, cal prendre consciència que les guerres no són fatalment inevitables.

d) Es feu avinent que Lenin, a la vigília de la Revolució d'Octubre, escrigué: *«Totes les nacions arribaran al socialisme, això és inevitable; però no hi arribaran de la mateixa manera; cada una d'elles aportarà la seva originalitat en una o altra forma de democràcia, en una o altra variant de la dictadura del proletariat, en un o altre ritme de transformacions socialistes, dels diferents aspectes de la vida social. No hi ha res més descabellat des del punt de vista teòric i més ridícol des del punt de vista pràctic que «en nom del materialisme històric», dibuixar-se el futur en aquesta qüestió com un color grisenc; això seria una mamaratxada i res més».*

e) Es constatà que les idees del socialisme s'han transformat en una gran força d'atracció pels treballadors, estudiants, intel·lectuals, sectors de l'església i en general per a la gent progressista. En aquesta situació més que mai s'ha de combatre i explicar abastament el paper que juga el re-

formisme i l'oportunisme com a elements col·laboradors i de conciliació amb el capitalisme.

f) Respecte de la política nacional es remarcà que cal tenir present les indicacions de Lenin quan diu que *«solament una gran atenció als interessos de les diverses nacions fan desaparèixer les causes dels conflictes, fan desaparèixer la desconfiança mútua»* El XX Congrés reafirmà a l'ensens que calia tenir completa claredat en interpretar el problema nacional. I és més lamentable encara —s'afirmà— que existeixin camarades que consideren que l'estimació a la seva pàtria contradiu la solidaritat dels treballadors i l'internacionalisme socialista.

g) Tractant del Partit, novament es recordà a Lenin com a fundador del Partit comunista de la Unió Soviètica, instrument inspirador i orientador dels treballadors en la lluita contra el capitalisme, pel socialisme i el comunisme. Es feu avinent, però, que per assolir aquesta fita, és necessari no apartar-se mai dels interessos generals del Partit i lluitar permanentment per la seva unitat. Conseqüent amb aquest principi, el Congrés es pronuncià resolutament contra el culte a la personalitat, estrany a l'esperit del marxisme-leninisme que fa d'un o altre dirigent un heroi, menyspreuant al mateix temps el paper del Partit i de les masses populars i rebaixant la seva activitat creadora.

Les tesis plantejades en el XX Congrés del P.C.U.S. farà aviat catorze anys, no han envellit ni estan fora de rosca, ans al contrari, recobren més vigor, ja que les idees del socialisme, el sentiment de pau i llibertat, prenen, arreu, com mai. I perquè les projeccions del XX Congrés corresponen al desenvolupament històric-social que vivim i estimulen el combat dels comunistes i de les masses treballadores i avançades de cada país. En fi, perquè brolla d'elles l'humanisme leninista, la dialèctica de la vida i la realitat del nostre temps. Que això és així, ho demostra que, tot i la propaganda antisoviètica i anticomunista desencadenada per l'imperialisme i els seus lacais, els explotats i capes progressistes acolliren l'esdeveniment amb entusiasme, pel vigor de les idees del materialisme dialèctic i esperançats que s'havia girat la plana d'uns mètodes en contradicció amb aquests principis. Els pobles copsaren que mitjançant la política de coexistència pacífica, —a condició de treballar per ella— era viable fer fracassar els preparatius bè-

l·lics i posar terme a la «guerra freda». Aquesta política estimulà i incorporà àmplies masses a la lluita d'alliberació dels països colonials i al moviment mundial per la pau.

En aquella conjuntura el P.C.U.S. declarava que *«en les condicions d'ara s'obrien perspectives d'assolir la coexistència pacífica per tot el període necessari perquè puguin resoldre els problemes socials i polítics que divideixen avui el món»*, i perquè, tot i subsistint el capitalisme en una part del món, abans de la victòria total del socialisme, sorgirà la possibilitat d'excloure la guerra mundial de la vida de la societat. Per assolir aquesta fita, la U.R.S.S. aprofità des de la tribuna de la O.N.U. els contactes i relacions personals amb caps d'Estats i representants de països estrangers. Els membres del Presidium del P.C.U.S. visitaren freqüentment els països socialistes i efectuaren entre el XX i el XXII Congrés, 65 viatges a 27 Estats no socialistes. Aquests contactes foren un gran element de la política exterior soviètica.

Paral·lelament s'incrementaren vincles econòmics internacionals i s'ampliaren relacions culturals recíprocament avantajoses amb molts països, les quals caldria incrementar més encara. Aquest fou i és el millor camí per a millorar les relacions internacionals.

Al voltant d'aquesta mobilització, a la qual contribuïren en primer lloc els partits comunistes, al costat de capes i organitzacions de signe divers, es creà una popularitat i simpatia envers la U.R.S.S. com únicament per la victòria sobre el nazifexisme s'havia abans manifestat. Amb tot, la tasca no fou planera, doncs, als esgarips naturals dels imperialistes s'hi afegia l'oposició dels ultra-revolucionaris i impacients, la d'aquells que creïen que abrogava la lluita de classes, i renunciava a la revolució. Per a definir i esclarir l'abast d'aquesta mateixa política, en el Document principal aprovat pels partits comunistes i obrers l'any passat a Moscou s'hi diu; *«la defensa de la pau està unida indissolublement a la lluita per a imposar als imperialistes la coexistència pacífica dels Estats amb diferent règim social»*. I afegeix, *«la política de coexistència pacífica facilita la solució positiva dels problemes econòmics i socials dels països en via de desenvolupament»*. Per a aquells qui recelen encara de la seva eficàcia revolucionària, es concreta que la política de coexistència no està en contradicció amb el dret dels pobles oprimits a lluitar per la seva alliberació pels mitjans que creguin més adients i *«que cada poble té el dret inalienable de*

recórrer a les armes per a defensar-se dels atacs dels agressors imperialistes i de comptar amb l'ajut d'altres pobles a la seva justa causa. Això forma part de la lluita anti-imperialista comuna dels pobles».

Als deu anys del XX Congrés es pot constatar, tocant a les previsions de la lluita dels països colonials pel seu alliberament, com bon nombre de països d'Àfrica i Àsia conquistaren la independència. Alguns d'ells emprugueren la via no capitalista, i Cuba la del socialisme.

En aquest procés, com en el que segueixen altres Estats socialistes, hi trobem les previsions de Lenin, o sigui; que tots els països arribarien al socialisme de diferent manera. I és que la complexitat dels fenòmens que planteja la transició del capitalisme al socialisme demostra que no podem regir-nos per models prefabricats. Aquests mètodes són condemnats per la història. Tots els països, comprés el nostre, compten amb energies, recursos i iniciatives per a implantar el socialisme d'acord amb les pròpies característiques. Amb mentalitat aferrada al passat és impossible preveure, i menys comprendre, com és possible que inclús grups de militars nacionalistes, com s'esdevé al Perú i Bolívia, siguin capaços d'integrar a la nació bens que els monopolis ianquis els havien usurpat. Aquests fets demostren, si més no, l'amplitud que pren la lluita anti-imperialista.

També la unitat entre comunistes, socialistes i catòlics fa via en alguns països, cosa que possibilita que els moviments reivindicatius siguin veritables manifestacions de masses. Hom constata en el desenvolupament d'aquesta lluita com augmenta la consciència política i l'aspiració per acabar amb el règim d'explotació.

A Espanya la lluita de la classe obrera per les seves reivindicacions econòmiques i per la democràcia junt a la dels estudiants, camperols, intel·lectuals i sacerdots progressistes contra la oligarquia capitalista, i el seu instrument dictatorial representen també una aportació important al combat general contra l'imperialisme, per la pau i la llibertat. La complexitat d'aquesta lluita ens obliga a tenir present i a estudiar una altra vegada les tesis del XX Congrés, ja que una millor comprensió política pot facilitar-nos considerablement la nostra tasca.

A la qüestió nacional i colonial, els creadors del comunisme científic li dedicaren, en el conjunt de la seva obra, destacada importància degut a que la consideraren part integrant del moviment democràtic i revolucionari.

El XX Congrés, en tractar la qüestió,

feu avinent que aquest és un problema al qual els comunistes han de dedicar la màxima atenció. Per comprendre les aspiracions i interessos de les nacionalitats cal partir de la idea rectora de Marx que *«no pot ésser lliure el poble que oprimeix d'altres pobles»*, cosa que és tant com dir que no pot haver-hi unitat veritablement internacionalista si s'obliga i s'infringeix l'aspecte nacional. O sigui, que cal ajudar de manera concreta i permanent les nacions oprimides en la lluita contra l'imperialisme i per la seva llibertat.

Per altra part es feia necessari sortir al pas d'allò que durant anys fou en bona part, encobridor de mancaments, deformacions i persecucions sofertes per militants comunistes com a conseqüència del virus inoculat pel culte a la personalitat; el «nacionalisme».

Suara, amb motiu de la situació a Xecoslòquia, aquests plantejaments, entre altres, tornen a estar de moda a manca d'arguments valedors per a justificar la intervenció.

La personalitat nacional de Catalunya, la seva història, l'opressió que exerceix el Govern central de la dictadura sobre els pobles d'Espanya, requereixen comentaris més profunds, que anirem desenvolupant.

Com hom pot constatar, els temes abordats pel XX Congrés foren d'un abast indiscutible. Això obligava a plantejar-se com el Partit podia i havia d'assegurar el compliment dels acords adoptats. Per tal d'assolir-ho era necessari plantejar i discutir la situació que prevalia en el seu sí. Quins havien estat els errors de Stalin sobre tot en els darrers anys de la seva vida. Com havien afectat al Partit i a la societat soviètica, la pràctica del culte a la personalitat. Es tractava de restablir la justícia, suprimir les tergiversacions i destacar el gran paper del poble, el paper del Partit com a avantguarda de la classe obrera i de totes les masses populars.

El P.C.U.S., per superar aquella situació, optà saviament per recórrer als ensenyaments de Lenin. Entenc que l'orientació és vàlida pels partits comunistes i obrers avui i sempre. I no per tornar a rebregar errors passats, sinó per a prendre mesures adients per no tornar-hi a caure.

Lenin ens ensenya que *«l'actitud d'un partit polític davant els seus errors, és un dels discerniments més importants i més segurs per a jutjar de la seriositat d'aquest partit i del compliment efectiu dels seus deures envers la seva classe i envers les masses treballadores».*

«Reconèixer sincerament els errors, posar al descobert les seves causes, analitzar la

situació que els va engendrar i discutir amb atenció els mitjans per a esmenar-los; això és el que caracteritza un partit seriós: en això consisteix el compliment dels seus deures; això és educar i instruir a la classe i després a les masses». Sí, això ho sapigué comprendre i desbrossar el XX Congrés. Heus ací el seu mèrit i l'esperança que hi posaren els comunistes i revolucionaris d'arreu.

Aquella llum que ens descobria fonaments fins llavors incomprendibles, poc a poc, malauradament, s'esvahí per l'aferrissada resistència de molts dirigents i per la incondicionalitat característica dels seguidistes. Per això, malgrat els obstacles que encara calgui vèncer, és deure dels comunistes persistir en la defensa i aplicació del XX Congrés. O sigui, retornar als mètodes d'organització leninistes. Cada partit i cada dirigent, sense subterfugis, cal que estimuli perquè s'apliqui la democràcia interna, per elevar els drets i el paper dels organismes dirigents en tots els esglaons; per enfortir els vincles amb les masses i observar escrupulosament el principi de la direcció col·lectiva. El treball col·lectiu ha de prevaldre per sobre del vici de l'«orden y mando», doncs la força

de la direcció col·lectiva resideix en la mesura que es tenen en compte les aptituds, els coneixements i l'experiència de molts.

Lenin ens ensenyà a no caure mai en l'estufament i el conformisme, a no veure únicament els èxits sino també els defectes en el treball. Aconsellava a l'ensem desterrar les manifestacions de burocratisme i sectarisme per eliminar tot el que s'oposava al progrés i a la iniciativa de les masses.

Lenin manifestava resolutament que la teoria revolucionària no és un conglomerat de dogmes i formulacions enquilosades, sino un guia combatiu per a l'activitat pràctica encaminada a transformar el món, a construir el comunisme. Per això en tot moment, a les paraules han de seguir els fets.

Hem de felicitar-nos que parlar suara de la vigència del XX Congrés no sigui cap «heretgia». Però això no és prou. El que cal és que cada comunista estigui convençut de la justesa de les seves resolucions i disposat a portar-les endavant. Aquesta seria també una bona manera d'homenatjar a Lenin en el seu centenari.

Jaume Roca

**CAL PENSAR
DES D'AVUI
EN L'AGRICULTURA
DEL DEMA**

Hi ha economistes que han fet notar amb raó que existeix una certa tendència a subestimar la importància econòmico-social de l'agricultura a Catalunya. Es veritat que, en el conjunt de l'economia catalana, pel fet de la gran concentració industrial de Barcelona i les seves comarques, així com del creixement constant del sector terciari (serveis), que comporta l'època moderna, la importància del sector agrari és relativament reduïda. Segons les darreres estadístiques, només un 12% de la població activa catalana treballa en l'agricultura, mentre que la mitjana de tot Espanya és de 30,4%.

Però si analitzem la distribució de la població activa agrària per «províncies» veurem que, a part Barcelona, aquesta proporció resta molt elevada, com es desprèn de les dades que reproduïm a continuació: (*)

	Població activa agrària	% de la població activa total
Barcelona	51.400	3,58
Girona	47.400	23,91
Lleida	74.300	45,58
Tarragona	62.100	36,74
TOTAL	235.200	11,97

Si comencem per situar el pes econòmic, social i humà que conserva la població agrícola catalana és perquè un dels objectius d'aquest comentari és precisament posar en relleu el greu perill que suposa per a milers de llars pageses, —si aquestes no organitzen des d'ara la seva defensa—, l'ineluctable procés de transformacions estructurals, de mètodes de conreu i variació de cultius dels quals tractarem després, que l'impetuós desenrotllament tècnic i científic impulsa.

Si hi afegim els mils de problemes i dificultats amb que topa a diari la pagesia, derivats de la política econòmica opusdeïsta al servei exclusiu d'oligarques i latifundistes, comprendrem que tot empeny l'home de la terra, part integrant de les forces del treball, a participar activament, al costat de la classe obrera i altres forces nacionals, en l'acció comuna pel restabliment de la llibertat i la democràcia.

Pel pes de la seva força social, per la importància dels seus propis interessos econòmics, perquè està en joc, ni més ni menys, que el pervindre immediat de la **majoria** d'ells, a la pagesia treballadora, per dret, interès i obligació, li pertoca un lloc important en el si de les forces nacionals que lliuren batalla per tal que a Espanya s'hi instauri un règim de justícia, progrés i llibertat.

Val a dir que, pas a pas, molts d'ells, ja avancen per un tal camí, que no pot ésser altre que el de l'acció comú i organitzada.

L'època que vivim és exaltant per la rapidesa dels progressos de la ciència i la tècnica. Però, a la vegada, la seva adaptació a les relacions socials de producció

(*) «INFORME ECONOMICO DE CATALUÑA», publicat per la **Càmera Oficial de Comercio, Industria y Navegación** de Barcelona, edició d'abril 1968.

dóna lloc a contradiccions, antagonismes i conflictes d'una aguda i caràcter complexe, accelerats, provocats per les classes i castes dominants que pretenen superdir a llurs ambicions de profit egoïsta les immenses possibilitats de benestar i prosperitat que la capacitat creadora de l'home posa avui a l'abast de la societat.

Un aspecte d'aquest desenrotllament econòmic-social toca particularment la població rural i vincula estretament els interessos immediats de les classes laborioses de la ciutat i del camp, de la classe obrera i la pagesia.

Fins fa poc, la contradicció entre Capital i Treball era menys aparent en el camp que a la indústria. Avui, però, i cada dia mes, les coses van canviant; les formes d'expoliació tradicionals de la pagesia laboriosa ja no satisfan les ambicions dels qui ho tenen tot... i mai no en tenen prou. La petita propietat és forçada a donar pas al desenrotllament industrial de grans explotacions agràries: els petits propietaris fan nosa per a la implantació del domini directe del gran capital en el camp. Necessiten doncs, fer-ne una bona aclarida ...i la noció del «dret de propietat» (recordeu l'espantall del comunisme, presentat com l'enemic de la «propietat privada», arguments fins ara de pes de la reacció), s'esfuma per a deixar pas a Plans com els dels Srs. Mansholt i Vendel, plans que els tecnòcrates de casa nostra s'han donat pressa a fer seus.

De fet, el camp es troba en una cruïlla de camins i una cosa es pot donar per ben certa: en el curs dels propers anys, esdevindrà un terreny fèrtil en conflictes i enfrontaments socials. L'engrenatge que hi mena ja està en marxa; l'aplicació al conreu de la terra de les conquestes de la ciència i de la tècnica agronòmiques, la seva mecanització a ultrança, empenyen irresistiblement cap a canvis estructurals, cap a la concentració de les explotacions agràries per una més racional adaptació als mètodes moderns de cultiu, que condicionen uns millors rendiments.

Una de les conseqüències socials serà la disminució constant i proporcional als avanços de la tècnica, de la població activa del camp, la qual cosa vol dir que una bona part de la població pagesa actual, de grat o per força, haurà de canviar de professió i residència.

Si uns tals canvis poden ésser canalitzats i orientats per una força potent i organitzada de la pagesia, en el si d'un Estat democràtic, els problemes creats per una tal mutació es podran resoldre amb esperit de justícia, se'ls hi podrà trobar solucions harmonioses i humanes, conformes als interessos nacionals i a les immenses possibilitats ofertes pel desenrotllament de totes les branques del saber i de la capacitat de producció. L'única i indispensable condició és que aquestes possibilitats siguin utilitzades i impulsades al servei de tota la societat... i no pas pel profit d'uns quants dropos.

En medicina, una regla de sabiduria diu: —«Val més prevenir que curar...»

Els pagesos faran bé de reflexionar sobre la qüestió car els mals de l'agricultura, en les condicions dels règim actual, s'agreuïen de dia en dia. I a l'època que vivim tot va depressa...

—o—

En el moment d'escriure aquestes ratlles sembla que tot està a punt per la signatura del tractat dit «preferencial» amb el Mercat Comú Europeu. No estarà per demés recordar quines són les perspectives i «solucions» esfereïdores que els tecnòcrates del Mercat Comú preconitzen per a resoldre els problemes de les agricultures respectives.

Tothom coneix, o bé n'ha sentit parlar, el «Plan Mansholt», el qual preveu que, d'ací al 1980, la població activa, la que viu del treball de la terra en els països de la comunitat europea, haurà de disminuir de 10 a 5 milions de persones. Però les teories del Sr. Mansholt sobre les «unitats mínimes de cultiu» són ben moderades al costat de les que preconitza el «Plan Vendel», elaborat sota els auspicis de l'actual ministre d'agricultura francès per a donar «solució» als problemes concrets de l'agricultura del país veí. L'esmentat Plan Vendel preveu que, d'ací al 1985 caldrà que siguin realitzades les transformacions següents:

- 1.— Reduir de 12 milions d'hectàrees la superfície de terres conreades... per tal de «resoldre» el problema dels excedents agrícoles.
- 2.— Reduir a 250.000 el nombre d'explotacions agrícoles que, avui, són d'un total de 1.600.000, és a dir; eliminació progressiva del 84% de les explotacions actuals... per a garantir una prou sucosa rendabilitat als qui quedin.

3).—Reduir a 700.000 persones la població activa agrícola de França que, avui, és encara de 3 milions i escaig, és a dir, utilitzar tots els mitjans de pressió per a l'eliminació dels qui fan nosa per a la realització del Pla.

Sotmetem aquestes xifres esfereïdores a la freda reflexió d'aquells que potser esperançaven que, després de signats els acords amb el Mercat Comú, ja no hi hauria problemes de mercat per l'oli, pel vi, la fruita, l'arros, per a res...

Es de capital importància que tots els pagesos catalans prenguin consciència que tals «solucions» no corresponen únicament a situacions particulars ni a problemes específics de l'economia agrària dels països del Mercat Comú. Encara que els problemes no siguin globalment similars a Espanya, cal dir que, pel que fa a Catalunya, les diferències en molts aspectes, no són pas tan grans com això.

En línies generals, podriem dir que, arreu, el problema és proporcional al grau de desenrotllament dels mètodes industrials del treball de la terra. I objectivament, cal veure que en el camp català es va accentuant la contradicció entre el grau elevat de mecanització dels cultius i les inversions costoses que comporten els mètodes moderns de conreu d'un costat i, d'un altre, la realitat estructural de la petita explotació familiar, agreujada encara per la parcel·lació en petits trossos, lluny l'un de l'altre, en el cas de la majoria d'explotacions.

Però per a donar-hi solució ha dos camins:

L'un mena a un procés similar al de la indústria, és a dir, cap a una solució capitalista. En tal cas, els taurons financers i grans terratinents clavaràn llurs urpes sobre les petites explotacions familiars per a concentrar-les en grans explotacions de tipus industrial en les quals els treballadors de la terra que restin seran obrers assalariats, tècnics, agrònoms... i el profit del treball de la terra anirà a parar a la butxaca **des especialistes en guanyar fortunes fabuloses a l'esquena del treball de tota la nació...** Seria, com si diguéssim, una reforma agrària al revés contrària a les necessitats i interessos nacionals. Equivaldria, com a la indústria, a posar la ciència i la tècnica agrònoma al servei de Societats Anònimes... perquè així ningú coneix el lladre.

Hi ha, però, un altre camí: posar la ciència i la tècnica al servei dels treballadors de la terra. Això comporta que, **no solament la terra sigui del qui la treballa, sinó que aquest en tingui prou** per l'aplicació racional i eficaç de totes les conquestes del saber humà. **Es el camí de la cooperació, de l'explotació voluntària, en comú, de la terra, quan el grau de consciència sigui suficient per a copsar que és aquest l'únic camí conforme a les lleis del desenrotllament social i econòmic, conforme a les aspiracions i interessos de cada llar de treballador de la terra.**

Es aquesta una qüestió que, encara que avui pugui semblar prematura a molts pagesos, mil raons aconsellen que des d'ara hi reflexionin seriosament, de manera sospesada. L'individualisme, la petita explotació familiar isolada, barren el camí al progrés i a una vida familiar més folgada, pròpia de l'època que vivim, alhora que es troben indefenses davant els rapaços, sempre a l'aguait de noves fonts de profit.

El mèrit dels Srs. Mansholt/Vendel és d'haver-ho dit sense embuts. No podran dir els pagesos que no han estat previnguts...

—o—

Es ben flagrant que les «solucions» Mansholt/Vendel quadren perfectament amb la política agrícola i els objectius del Govern opusdeïsta. El propi Garcia Baxter, ministre d'agricultura, ho ha exposat ben clarament en l'acte inaugural de la IV Fira Internacional de Maquinària Agrícola de Saragossa, el passat 4 d'abril.

Dins el quadre del «II Plan de Desarrollo», va anunciar que és propòsit del ministeri portar aviat a la discussió de les Corts **«una llei sobre l'agricultura de Grup en la qual es plantegin adeqüadament les formes associatives que la realitat i la prospectiva de l'agricultura imposen».**

Tractant de la rapidesa dels canvis socials i tecnològics i del futur de l'agricultura digué que **«...no calia mirar amb nostalgia el passat... que ...hem de pensar més en fer una agricultura competitiva que no pas en defensar postures i situacions anacròniques».**

I si bé, fins ara, encara no han gosat donar per missió a un homòleg opusdeïsta dels Mansholt/Vendel de traduir brutalment en forma de «Plan» llurs «solucions» per a l'agricultura en el curs dels propers anys, Garcia Baxter, en nom del govern opusdeïsta, va creure arribada l'hora de donar la pauta afirmant amenaçadorament que **«quan la modernització no pugui assolir-se per senzilles mesures de foment o estímul,**

pel fet que existeixen defectes d'infraestructura o d'estructura que ho impedeixen, haurem d'anar «—digué com a conclusió—», cap a plantejaments d'acció directa o coactius que trenquin els obstacles que frenen el desenrotllament de l'agricultura o bé una millor utilització dels recursos».

Mes brutalment no és pot dir. Allò que està en joc, repetim, és el pervindre de milers de famílies pageses.

En «TRIA» de l' 1-2-70, Carles Montoliu, Vice-President de la C.O.S.A. de Barcelona, va donar l'apreciació següent:

«Crec sincerament que la gran explotació és l'única viable pel futur de l'agricultura. S' ha de tendir a que l'explotació agrària facturi, quant menys, un milió de pessetes. D'aquesta manera, a Espanya, no hi haurien mes que 300.000 explotacions, mentre que actualment n'hi han mes de 3.000.000». Correspon a cada pagés català de treure una conclusió pròpia de tals xifres.

Que ningú no pensi que una tal amenaça va adreçada únicament als pagesos minifundistes de Galícia i d'altres zones de gran parcel·lació. Van dirigides molt particularment a desenes de milers d'explotacions agràries dels camps de Catalunya, petits i mitjans propietaris, arrendataris, parcers que, en molts casos, es troben a l'avantguarda en l'aplicació del progrés tècnic, «culpables» també de tenir o de conrear poca terra.

La mecanització a ultrança, la ciència agronòmica, els sulfats i l'eficàcia de productes herbicides i per a la lluita contra les plagues, etc. han fet disminuir considerablement la incidència de la mà d'obra en el preu global de la producció.

Per als grans propietaris no hi ha problema: les màquines substitueixen els jornalers. Però per als petits propietaris, arrendataris i parcers, la mecanització porta aparellades costoses despeses de conreu. Això planteja el problema vital de trobar una ocupació d'un cap de l'any a l'altre, doncs el producte net de la collita és, per a moltes famílies, insuficient a cobrir les despeses. Ara bé; l'atur forçós parcial, durant una part de l'anyada agrícola, és una realitat present en el camp català. Aquesta és una de les raons del desenrotllament de l'agricultura familiar.

En més o menys proporcions, quelcom similar es produeix a totes les contrades i en tots els cultius. Si tenim en compte que, segons les darreres estadístiques, les explotacions de 1/2 hectarea fins a 5 hectarees componen cap als voltants del 70% de la totalitat d'empreses agrícoles a Catalunya, i si, endemés, donem un cop d'ull a les xifres reproduïdes al començament sobre els percentatges de la població agrària activa en cada «provincia» catalana, és fàcil copsar fins a quin punt els canvis estructurals que la vida empeny ineluctablement comporten delicats perills pel demà dels pagesos de casa nostra si no es preparen des d' ara a fer-hi front.

—o—

El fet indiscutible que la incidència de la mà d'obra en el preu global dels productes disminueix en la mesura que augmenta el progrés tècnic en els mètodes de cultiu fa que, avui, per a trobar la població activa «ideal» que assegurí una bona rendabilitat del treball de la terra, ja no ens podem limitar a la vella i senzilla regla proporcional »Terra conreuada-Mà d'Obra«, amb variacions segons la qualitat de les terres i el caràcter dels cultius. Avui, per a trobar la proporció «ideal» de població activa cal tenir en compte el grau de mecanització, els capitals invertits, la capacitat tècnica i agronòmica dels conreadors... Però, endemés, cal afegir-hi una altra raó imperiosa que fa d'aquesta proporcionalitat i racionalització un dels aspectes crucials de la rendabilitat i desenrotllament de l'agricultura: la competència internacional, esdevinguda una veritable jungla després de la integració dels 6 països del Mercat Comú, que es tradueix en un dèficit permanent increïble de la balança comercial agrària espanyola, —veritable «MATESA agrícola» que dura des de fa anys i anys—, il·lustrada per les darreres importacions de pomes i peres franceses i italianes, **comercialitzades adhuc en el propi mercat de lleida, el país de la fruita!**

Està clar que les dificultats de la pagesia tenen altres raons, inherents al caràcter del règim (al servei exclusiu de les classes i castes dominants) i al grau elevat de corrupció que aquest engendra, però no és menys cert que, objectivament, amb esperit realista, cal ésser conscients que els canvis estructurals són empenyuts irresistiblement per les lleis del desenrotllament econòmic a l'època del progrés exaltant de totes les branques del saber humà. **I això, sigui quin sigui el regim que governi demà a Espanya.**

Aquests canvis —i d'això se n'han d'impregnar els pagesos catalans— es poden realitzar d'una manera harmònica, sense traumatismes dolorosos, donant la terra als qui la treballen assegurant progressivament el pas de la població activa excendentària de l'agricultura a d'altres activitats, sorgides del desenrotllament d'una indústria de zona i comarcal dedicada a la transformació i elaboració d'una part de la producció agrícola; a l'embalatge, distribució, comercialització, assegurat per un moviment cooperatiu de gran amplitud; per la creació i millorament del sector terciari en el camp, netament insuficient a les zones rurals; per la millora de l'allotjament i les comunicacions en pobles i comarques; per la creació de centres culturals i professionals indispensables per a facilitar a la joventut rural l'accés a estudis secundaris i superiors, o a una formació tècnica que li obri nous camins i perspectives.

Tot això és perfectament possible si al capdavant de la política econòmica nacional hi ha un govern democràtic, en el si del qual les forces veritablement representatives de la pagesia laboriosa tinguin llur mot a dir.

—o—

Per acabar aquest comentari sobre els problemes estructurals, no estarà per demés dir uns mots que situin el problema en el pla nacional. Està ben clar que la primera mesura conforme a les exigències de l'evolució tècnica i científica, a les legítimes aspiracions socials de la pagesia i als interessos nacionals, ha d'ésser una profunda reforma agrària. Però no pas en el sentit de prendre la terra als «culpables» de tenir-ne poca... per donar-la als que ja la tenen gairebé tota, o a les grans empreses capitalistes; sinó una reforma agrària de veritat, que distribueixi als jornalers i pagesos amb poca terra les immenses propietats dels grans latifundistes parasitaris i absentistes, que faciliti l'accés a la propietat d'arrendataris, parcers, masovers, etc. Per tal de crear «unitats mínimes de cultiu», cal començar per liquidar la monstruositat econòmico-social que significa el fet que un 1% de grans propietaris absentistes i parasitaris posseeixin la meitat de les terres cultivables d'Espanya, mentre que les 2/3 parts de les explotacions agràries, és a dir, milions de famílies pageses, només disposin del 10% restant. (**Xifres del Cens agrícola del 1962, reproduïdes per «Desarrollo» de 17-12-1969.**)

No cal dir que una tal reforma no serà mai decidida per un Govern ni per unes Corts que, en matèria de legislació agrària, només tradueixen l'omnímoda voluntat dels grans terratinents. Tenim per botó de mostra la llei sobre el sistema de pagament de la quota empresarial de la Seguretat Social Agrària, que constitueix l'exemple més escandalosament barrut i cínic de «legislació social» de classe, a profit dels poderosos, que pot donar-se en el món. No hi ha cap altre exemple d'un Govern que hagi tingut la gosadia de carregar a les costelles de la pagesia que conrea la terra amb els seus propis braços, la quota que pertoca pagar als latifundistes pels jornalers que exploten en llus immenses finques.

Que la Reforma Agrària només pot ésser decretada i aprovada per un Govern i un Parlament democràtics és una veritat que no requereix argumentació....

—o—

Nomes de passada, cal subratllar que són moltes altres encara les raons que té la pagesia de volcar tot el pes de la seva força social i humana en la lluita pel restabliment de la llibertat i la democràcia.

Tothom es prou conscient que, sota el franquisme, totes les lleis, tots els organismes oficials, tots els «plans de desenrotllament» tenen per principal objectiu... desenrotllar la potència i els profits de les grans empreses industrials, bancàries, monopolistes. Tal és la raó que fa que els billets llisquin de les mans dels pagesos com si fossin peixos, doncs a cada cantonada s'hi troba un engranatge de l'espremedora dels oligàrques, monopolistes i banquers, veritables sangonelles que xuclen una part fonamental de les riqueses creades pel pagès.

Es precisament l'instint i la necessitat d'autodefensa allò que ha donat un impuls considerable al moviment cooperatiu a Catalunya, el qual constitueix una preciosa iniciació a l'escola de gestió col·lectivista, socialista. No hi ha poble català sense la seva cooperativa; però la iniciativa i capacitat emprenedora dels pagesos catalans topa amb els obstacles de la infraestructura muntada pel règim.

Caracteritzant una tal realitat, el dirigent d'una cooperativa rural, deia:

—A la nostra cooperativa hem reeixit a imposar el respecte de les regles demo-

cràtiques en problemes vitals com l'elecció de la Junta, les normes d'organització, el control de la gestió. I per a imposar el respecte dels drets igualatariis de cada soci, no hem vacil·lat en expulsar a certs cacics i propietaris rics que pretenien fer de la cooperativa un instrument al servei dels seus interessos personals i de capelleta. Ah!, però, xiquet! Tan bon pic pugues un esglaó més amunt del «moviment» cooperativista ja no n'hi ha ni un pam de net! Tot és tràfic d'influència, corrupció i conductes tèrboles. El «verticalisme» ho podreix tot!

Cal afegir que, en els pobles on la direcció de la cooperativa està en mans dels cacics o dels seus homes de palla, la podridura «verticalista» es fa sentir ja en el pla local. En tals condicions, la cooperació no pot jugar el seu paper regulador a profit dels productors agrícoles i dels consumidors, contrarestant valablement la nefasta influència en l'economia pagesa de la puixança dels monopolis comercials i indústries de transformació.

Encara menys, però, és pot portar el moviment cooperativista a un nivell superior: el del treball en comú de la terra, MITJA INDISPENSABLE per a poder fer front a la penetració hegemònica del capitalisme en el camp i per a salvaguardar les explotacions familiars en el curs dels canvis estructurals que la vida empeny i imposarà.

Per tal de poder fer donar un tal salt qualitatiu endavant al moviment cooperatiu, cal un poder polític que, pel seu caràcter i objectius, per la legislació i l'ajut econòmic de l'Estat, asseguri la pròspera viabilitat de les cooperatives de producció i impossibiliti que el peix gros es mengi al peix petit, la qual cosa es produiria ineluctablement amb un govern dels peixos grossos, com és el Govern opusdeïsta.

Com veiem, sempre que es tracta d'avançar vers el progrés topem amb la mateixa muralla.

—o—

La convicció que sense acció organitzada no hi ha defensa possible dels interessos comuns va penetrant en la consciència dels homes de la terra. En tal direcció i en poc de temps la pagesia ha recorregut un bon tros de camí.

En pobles i comarques han anat sorgint comissions de pagesos. Sota l'impuls d'un nucli d'homes abnegats, coratjosos i clarividents que no han regatejat esforços ni sacrificis, a començaments de l'any passat ja es va constituir la «Coordinadora Nacional de Comissions Pageses del Camp Català».

El primer objectiu que va es traçar fou incrementar els esforços per a promoure, eixamplar i consolidar arreu de Catalunya comissions de pagesos amb la més àmplia participació possible de les diferents capes representatives dels homes de la terra.

Un altre objectiu capital que recomanà és el de bregar de ferm per la democratització dels organismes locals, per tal d'acabar amb el fet que, massa sovint encara, Germandats, Sindicats i Ajuntaments estiguin en mans de gent que no mereix la confiança de la pagesia. Una tal situació ja no és fatal com en els anys 40. La prova la tenim en pobles de diferents contrades que han fet una bona neteja de gent desprestigiada i immoral. Foragitar guineus, tarats i «titelles» dels llocs de responsabilitat és, avui, cosa possible.

En els indrets on això ha estat assolit, els resultats no s'han fet esperar i l'acció col·lectiva i organitzada, impulsada i orientada per homes honrats i decidits a defensar els interessos de la pagesia, s'ha traduït en mobilitzacions importants i respostes adequades a cada fet i situació concreta. Tal és el cas, per exemple, dels pagesos de l'horta de Lleida, del Baix Ebre i altres indrets.

Hom pot afirmar sense por a equivocar-se que si la quota empresarial de la Seguretat Social Agrària és encara arbitràriament exigida, malgrat les protestes unànims, i si l'actitud coratjosa de molts pagesos, sobretot de Girona i Lleida, de refús de pagament, no ha estat seguida massivament en cada poble, és, entre altres, perquè malgrat els progressos assolits, no es disposa encara d'una xarxa prou espessa de comissions pageses que esmicolin el «verticalisme» en el camp com les comissions obreres ho estan fent a la indústria i a la ciutat. Al capdavant de la masa Germandats i altres organismes hi han encara homes de palla, criatures del règim, febles i vacil·lants, incapaces de prendre en mans els interessos de la pagesia. Es cert que en les condicions particulars del camp, una tal tasca exigeix molta tenacitat, però cal fer confiança als pagesos car és una qualitat que no els manca.

La conclusió d'aquest comentari es pot resumir en uns mots: els interessos de la pagesia són irreconciliablement antagònics dels interessos del gran capital oligàrquic i monopolista, sovint interpenetrat amb el dels grans terratinents, i ho seran cada dia mes en raó dels canvis d'estructura ineluctables que, potser de manera enutjosa, s'ha tracta d'evidenciar repetidament tot al llarg d'aquest comentari.

D'ací la importància per a la pagesia, per interès i per deure, de posar dempeus la seva considerable força representativa que **des d' ara** participi activament a l'acció comú de tot el poble pel restabliment de la democràcia, del caràcter profund de la qual dependrà, a fi de comptes, l'orientació i contingut social de les transformacions bàsiques de l'agricultura del demà, així com l'orientació i contingut de la política econòmica agrària.

Ajudar la pagesia en aquesta etapa decisiva de la seva evolució ha d'esser una preocupació per tot home de progres.

MINISTERIO
DE CULTURA

LES INVERSIONS ESTRANGERES A ESPANYA

L'orientació autàrquica de la política econòmica nacional sindicalista manifestada a la llei de 24-11-1939 (« ... esa ley es la primera y más fundamental disposición de las varias que habrán de dictarse para crear una economía española grande y próspera, liberada de la dependencia extranjera que revalorice las primeras materias nacionales »), va tenir vigència fins a la dècada dels anys cinquanta, per bé que sense aconseguir els efectes de grandesa i prosperitat que pretenia. Des d'aleshores l'actitud oficial ha anat evolucionant i configurant una de les legislacions sobre inversions estrangeres de les més liberals i atractives de tot Europa. El II Pla de Desenvolupament considera que les inversions estrangeres « *constituyen una de las fuentes estratégicas de avance de nuestra economía* » i confia que atenyi l'any 1971 un volum de 35 000 milions de pessetes.

Si afegim a la pròpia naturalesa d'aquesta legislació els avantatges que significa la profusió generalitzada de la doble comptabilitat que porten les empreses, l'estabilitat dels sous com a conseqüència de l'absència de sindicats lliures, els sistemes globals d'imposició i els convenis tributaris que, sens dubte, beneficien les empreses de més rendabilitat i, entre altres aspectes, la debilitat d'una administració a l'hora de dictar mesures determinants de política econòmica, es comprèn la gran aflluència de capitals estrangers a Espanya.

Aquesta influència creixent del capital estranger en l'economia espanyola ha fet tornar a sorgir la polèmica sobre les inversions estrangeres.

Aquest article no es proposa pas entrar en la polèmica sinó assenyalar que, si bé és evident que tot procés de desenvolupament implica necessàriament una acumulació de capital — el mecanisme per a aconseguir-ho varia, com és obvi, segons el sistema econòmic —, en aquesta polèmica s'oblida l'anàlisi de les mesures instrumentades pel règim franquista i les seves característiques: capacitat d'estalvi del país, participació en la renda creada, assignació de recursos (pensem que en un « affaire » com el de Matesa s'han obtingut — potser els tribunals corresponents l'acabaran qualificant de « defraudat » — 13 000 milions de pessetes), quantia del frau fiscal, etc. Ens referirem a alguns aspectes poc coneguts i reveladors de la mena de moltes de les inversions estrangeres a Espanya. Es tracta de ficar-nos en allò que tenim a l'abast, dins del món de l'inversor, i d'observar quins mòbils o quins propòsits guien les seves inversions així com la seva forma d'actuar per tal d'aconseguir aquests objectius. Descobrirem unes facetes gens divulgades entre les quals la legislació i, encara més, el seu control es mostren fàcilment vulnerables.

L'estudi que segueix ha estat fet a través de l'anàlisi de documentació directa. A continuació, relacionem les empreses estudiades per nacionalitats :

Nacionalitat	Nombre d'empreses	Inversió inicial		
		— 50 %	= 50 %	+ 50 %
Angleses	8	2	1	5
Americanes	22	1	6	15
Sueques	4	—	2	2
Suïsses	2	—	—	2
Alemanyes	2	—	—	2
Italianes	1	—	—	1
Internacional	1	—	—	1
	<hr/> 40	<hr/> 3	<hr/> 9	<hr/> 28

En general, el mòbil principal de totes aquestes inversions és l'expansió de negocis, encara que cal fer una sèrie de matisacions no exemptes d'interès. Per exemple :

1) En uns casos l'expansió s'ha d'entendre com a ampliació de mercats gràcies a la inversió de reserves excedentàries o beneficiant-se de fàcils possibilitats de finançament.

2) En d'altres, l'expansió és una qüestió secundària, i allò que predomina és una actitud de resposta a l'establiment de competidor a Espanya. Es tracta, doncs, fonamentalment, de la difusió i el manteniment d'un nom comercial o d'una marca de productes.

3) També hi ha aquell cas en què l'expansió del negoci s'ha fet a costa de la producció del país.

4) En els altres casos, l'expansió es considera més com a possibilitat futura que present.

Hi ha una altra mena de mòbils que poden ésser considerats a part del de l'expansió de negocis, encara que no es pot negar que hi ha una correlació. Es tracta, en realitat, d'aquells casos en què, aprofitant les llacunes en el control de les lleis espanyoles o en llur pròpia elaboració, es persegueixen beneficis elevats, gràcies als costos baixos obtenibles en alguns sectors, branques o activitats de l'economia, ajudats principalment per determinades bonificacions o exempcions de tipus fiscal. En aquests casos, l'empresa estrangera considera que allò que constitueix a Espanya és una secció del seu procés de fabricació.

Es a través de la comercialització dels productes que s'obtenen, no solament el benefici comercial, sinó també l'industrial i la compensació de les pèrdues desgravades a Espanya. Per a poder fer aquests negocis tan clars, se sol amagar la relació existent entre l'inversor i l'empresa espanyola mitjançant la contractació d'un o d'uns quants « homes de palla », que figuraran, als efectes legals espanyols, com a amos del negoci a Espanya i que, amb contractes privats o vendís més o menys oficials, cedeixen tots els drets als autèntics propietaris del negoci. En els casos estudiats, aquest tipus de negoci té lloc en els sectors més afavorits o més propicis (indústria editorial, turística, transport i comerç d'importació). Algunes de les empreses compreses sota aquesta classificació, amb l'abolició de règims de xifra relativa de negocis, obtenen, a més, avantatges addicionals.

Abans (3), ens hem referit a un cas que, per l'interès que té, mereix un comentari extens. Es tracta d'una important empresa espanyola, Rockwell-Cerdans, que atenyia elevades quotes d'exportació de maquinària tèxtil i tenia plantejat un problema de manca de capital circulant i desenvolupament de la investigació. L'associació amb una gran empresa americana interessada sembla la solució d'aquests problemes. L'associació es fa en règim de « meitat-

meitat ». Amb aquesta associació s'espera una gran expansió dels seus mercats en ampliar i millorar l'oferta dels seus productes. Però allò que l'empresa espanyola ignorava era el propòsit d'associació entre la seva associada americana i una altra de la mateixa nacionalitat, principalment en els mercats de l'Amèrica Llatina on l'empresa espanyola estava ben introduïda. La gestió duta a terme, posteriorment a la inversió per l'associada americana, fa incrementar en gran manera les despeses de direcció i d'investigació (en tots dos casos es refereixen a pagaments fets als americans); els resultats d'aquestes investigacions no s'arriben a explotar i, per últim — factor determinant — persuasió de rebutjar comandes importants rebudes principalment de països socialistes, adduint raons de dificultat de cobrament i d'inseguretat (el còmput total de les comandes rebutjades van significar en dos anys més de la producció total d'un any). Les conseqüències són evidents: creixents dificultats financeres, accelerada acumulació de pèrdues, desànim psicològic en els associats espanyols; finalment « expedient de crisi ». Durant tres vegades consecutives els obrers i els empleats van guanyar els successius expedients de crisi que l'empresa va anar aconseguint. Avui l'empresa no existeix. Prop de 600 treballadors es van veure perjudicats en aquest *affaire*. L'empresa americana ja no té la competència d'aquesta forta empresa; ara ja pot vendre, indirectament, a Cuba, Egipte, Algèria...

En totes les altres sis empreses en què la inversió inicial és del 50 % apareix un fenomen que mereix un comentari detingut. Aquest conjunt d'empreses poden ésser agrupades en dues classificacions: amb inversió real i amb inversió fictícia.

Dintre del primer grup hi ha tres empreses en les quals ha tingut lloc un mateix procés, encara que amb matisos diferents. Genèricament, el procés ha consistit en una clara política adoptada per l'inversor estranger: desanimar els socis espanyols amb la finalitat de dominar fàcilment i d'aconseguir la majoria en el capital de l'empresa. En les tres empreses la inversió estrangera es materialitzà de la manera següent: una part en efectiu i una altra part en assistència tècnica. En dues d'aquestes empreses, immediatament després de la inversió es van dur a terme importants obres d'ampliació de la fàbrica i la construcció d'una altra fàbrica, és a dir, que la capacitat de producció es va veure multiplicada àmpliament. L'assistència tècnica va arribar en petites dosis i gairebé sempre tard. Les prometes de cessió de mercats exteriors tampoc no es van complir, o almenys, a les escales convenientes. El creixement desmesurat dels costos tipus, en no tenir contrarestació en les vendes, provocà, any rera any, innumbrables pèrdues. D'altra banda, el *Cash flow* negatiu de l'empresa va impedir tornar els crèdits que havien estat necessaris per dur a terme els plans d'expansió industrial. En conseqüència, van haver d'ésser renovats amb garantia de bancs internacionals. Els grans interessos sobre els crèdits van augmentar, agreujant la situació econòmica de les empreses. Davant d'aquesta situació es planteja l'interrogant inevitable: qui podia salvar la situació? Avui els estrangers tenen la majoria absoluta d'ambdues empreses. La situació va arribar a ésser tal, que en una d'aquestes empreses els espanyols van oferir als consocis estrangers llurs accions a una pesseta (legalment la transferència no es va poder fer a aquest preu). El procés seguit per la tercera empresa va ésser, bé que en menor escala, paral·lel al de les altres dues. Hi va haver, però, una nova característica: passat algun temps des de la total possessió pels estrangers, la situació havia estat duta a un extrem tal que fins es va fer insostenible per a aquests. La van haver de tancar. Les altres dues empreses són tan importants a nivell internacional, que les pèrdues acumulades a Espanya a l'hora de fer-se amb la majoria del capital, foren contabilitzades per les empreses matrius amb càrrec a « despeses de promoció de negoci ».

Dintre de la primera classificació trobem dues empreses amb uns processos similars, bé que a la inversa. En ambdues, les condicions de la inversió van ésser semblants a les ja esmentades : una part en efectiu i una altra en assistència tècnica, ampliació de les factories existents i creació d'una nova fàbrica. En una d'elles es va dur a terme, una separació de funcions : els espanyols dirigien la part financera, econòmica i comptable de l'empresa, així com la comercialització dels productes ; els estrangers dirigien la producció, la reconversió i la instal·lació de la nova factoria. Es van cometre errors importants en les instal·lacions la qual cosa provocà una pèrdua de produccions. Fou desmantellada una part de les instal·lacions, posteriorment va ésser tornada a muntar ; tot plegat va provocar l'encariment dels costos d'establiment amb la seva consegüent repercussió en els costos fixos programats. Els pressupostos van resultar desbordats. Però, encara que tot plegat ja era prou important, no semblava que fos suficient per a aconseguir els objectius que s'havien proposat. I durant els primers anys van anar proliferant les produccions defectuoses. Les condicions per tal que els inversors estrangers no trobessin resistència per part dels socis espanyols en la compra de la majoria de les accions, havien estat creades.

En l'altra empresa classificada en el mateix grup que l'anterior, Barreiros-Chrysler, no va ésser necessari emprar la mateixa tàctica, ja que el procés duia inexorablement al mateix resultat. La irresponsabilitat del principal soci espanyol el va portar a fer una sèrie acumulativa d'errors tan gran que, només deixant-lo fer, ja es crearien les condicions favorables per a la transferència. Com era de suposar, tant la situació financera com econòmica de l'empresa s'anava agreujant ràpidament. El principal accionista espanyol va cedir la majoria de les accions als estrangers i, per tractar de salvar el seu prestigi personal, es va retirar del negoci.

L'altra empresa de les agrupades sota el 50 % d'inversió inicial, juntament amb una de les classificades en inversió inicial inferior al 50 %, mereixen un comentari conjunt. En totes dues empreses la inversió estrangera es va dur a terme sense desemborsar capital, sota un règim d'assistència tècnica i d'explotació de marques i patents. En una d'elles encara s'ha de materialitzar totalment l'aportació estrangera, després de 5 anys llargs. Això va provocar que l'empresa tingués dificultats, pel que feia a rendabilitat, en determinats moments ; els socis estrangers van oferir aleshores un ajut financer mitjançant crèdits ; això els va permetre, no de dret però sí de fet, controlar l'empresa. El procés continua i és de suposar que aconseguiran el domini de l'empresa.

En l'altra empresa, l'assistència donada no ha fet atènyer els resultats esperats. Els estrangers adueixen que és per culpa de deficiències en el servei de *marketing* i en la gestió global del negoci. Es cert que tot ho diuen molt diplomàticament i sense estridències, però amb aquest pretext estan entrant en l'estudi i l'assessorament d'aquests problemes, al mateix temps que han reforçat els mitjans de control que tenien de l'empresa. El procés lògic sembla clar on menarà : tot depèn de la fortalesa que tinguin els socis espanyols.

Podem veure que en 16 de les 40 empreses estudiades hi ha hagut uns fenòmens anormals i que mostren l'agressivitat de l'inversor estranger i el domini que té en les tècniques per a dominar les empreses en què intervé. No estem autoritzats a deduir d'aquesta mostra que el 40 % de totes les inversions estrangeres directes dutes a terme a Espanya hagin seguit uns processos irregulars com els que acabem de comentar, però sí que podem deduir que les lleis espanyoles actuals no poden evitar aquestes irregularitats.

UN UTIL TREBALL DELS INTEL.LECTUALS COMUNISTES DE MADRID

Els intel·lectuals comunistes de Madrid han publicat, que conequem a Barcelona, tres números d'una revista titulada *REVOLUCION Y CULTURA*. Impresa en multicopista, en format foli i amb un total de 88 pàgines, aquesta publicació té, ja des del punt de vista merament tècnic, una envergadura que no és pas freqüent en la clandestinitat.

Com és natural, però, no és aquest el mèrit que imposa una acollença positiva de la publicació. Ni ho és tampoc - o no ho és solament - l'interès teòric i polític del seu contingut, a què més avall farem al·lusió. La principal qualitat de *REVOLUCION Y CULTURA* és la seva consciència històrica, la seva percepció d'un element essencial que està travessant el moviment comunista arreu del món i, consegüentment, també a la península ibèrica. Sense deixar de presentar les propostes polítiques del P.C. d'Espanya, al qual pertany no oficialment, *REVOLUCION Y CULTURA* acull la diversitat d'anàlisis i tesis entre els seus mateixos redactors, no tan sols amb els seus lectors. La redacció manifesta d'aquesta manera la seva capacitat de reconèixer el caràcter crític d'aquest període en el qual ningú no pot pretendre raonablement que té a la seva mà la solució dels grans problemes de la consecució d'un poder socialista i del seu desplegament en la construcció del socialisme. « Entendemos - llegim a l'Editorial del primer número de *REVOLUCION Y CULTURA* - que la humanidad vive un proceso de crecimiento revolucionario, pero que también parece apuntarse una cierta crisis desde el punto de vista teórico, al menos un desajuste. Así, pues, la necesidad de llevar a cabo esta discusión ideológica parece fuera de duda. Creemos, sin embargo, que esta función crítica debe estar fundamentada, debe ser a un tiempo analítica y convincente, no burocrática, no metafísica, no dogmática, sino abierta a todos los problemas. » L'article sobre la qüestió nacional, que reproduïm traduït del número 3 de *REVOLUCION Y CULTURA*, és precisament part d'una discussió entre dos redactors de la revista. L'article mereix atenció, no solament pel tema, sinó per la fecunda crítica sobrestructural que conté, per la seva aportació a la depuració del pensament socialista i fins de la consciència socialista, amb les seves al·lusions a les arrels no-conscients del comportament (lingüístic o pràctic). Aquest element de « revolució cultural » contra l'encartonament propagandístic i l'ús merament mecànic de les consignes és digne d'una àmplia difusió.

Els redactors de *REVOLUCION Y CULTURA* demanen crítica als seus lectors. El que hem assenyalat és sens dubte la que més mereix la revista. Però també pot valer la pena d'indicar, ni que sigui breument, d'altres qüestions més de detall.

En els números 1 i 3 «Pedro Morales» emprèn la tasca d'interpretar la idea de democràcia política i econòmica com la forma de dictadura del proletariat adequada per a una societat com la hispànica contemporània. La qüestió és de primordial importància, per si mateixa i pel seu possible context, que seria l'acabament d'un període en el qual la propaganda comunista espanyola no ha acostumat a preocupar-se d'explicitar els seus fonaments teòrics. Per tot això resulta decepcionant que en la segona part (nùm. 3 de la revista) el treball sembli detenir-se amb temor intel·lectual a l'hora d'obtenir conseqüències de la tesi principal, la qual ens sembla essencialment encertada.

En el nùm. 2 «Juan Lamata» presenta unes anotacions a les converses de Lukács amb Abendroth, etc., i hi sosté una tesi sens dubte injustificable en aquesta formulació; que el territori de l'Estat espanyol es troba en una fase d'acumulació primitiva capitalista. Però la lectura política concreta que fa del llibre publicat per Alianza Editorial indica la direcció en què caldria continuar la revista. Cal dir el mateix del seu article sobre el concepte gramscian del «bloc històric» en el nùm. 3, dissortadament basat en un error complet d'interpretació de Gramsci («Lamata» creu de manera incomprensible que «la tesis gramsciana se concreta como alianza de partidos políticos»). També en aquest cas la fórmula del treball - concretar-hi políticament les qüestions teòriques - és essencial i fecunda, amb la qual cosa l'autor aporta indubtablement elements, per damunt de les seves equivocacions, a l'empresa de REVOLUCION Y CULTURA. (Pel restant, amb la firma de «Maria Alvarez» apareix un breu article sobre Gramsci en el nùm. 2, fruit evident d'una coneixença exacta de l'autor per atenta lectura directa.)

Amb aquestes breus al·lusions al contingut de REVOLUCION Y CULTURA no recollim gaire cosa de les seves aportacions polítiques i teòriques i ni tan sols fem esment a la seva part crònica, crítica i documental. En l'aspecte literari, però, podem trobar-hi de moment el motiu crític més greu: més d'un redactor fa literatura amb la lluita política - l'exemple més decisiu n'és la divagació antiimperialista del nùm. 1 -, la qual cosa revela una immaduresa de consciència socialista que convindria que el col·lectiu de REVOLUCION Y CULTURA pogués corregir aviat.

R.B.

Juny 1970.

SOBRE EL PROBLEMA NACIONAL

(De « Revolución y Cultura »)

« Queremos que las nacionalidades de nuestro país — Cataluña, Euskadi, Galicia — puedan disponer libremente de sus destinos. ¿ Por qué no ? ; Y que tengan relaciones cordiales y amistosas con toda la España popular ! Si ellos quieren librarse del yugo del imperialismo español, representado por el Poder central, tendrán nuestra ayuda. Un pueblo que oprime a otros pueblos no se puede considerar libre. Y nosotros queremos una España libre. » (José Díaz, Discurso, 9-2-1936.)

Per a nosaltres comunistes, el problema de les nacionalitats a Espanya no es planteja a nivell teòric. Els principis del marxisme-leninisme sobre la qüestió, i el programa del Partit espanyol que són recollits expressament en concreció per al nostre país, són clars. Estem a favor de l'autodeterminació dels pobles — i l'autodeterminació significa que els pobles han de poder escollir **lliurement** entre aquestes tres possibilitats : separació, unificació o creació d'un règim d'autonomia que conservi determinats lligams entre els diferents pobles que, en el moment actual, constitueixen l'Estat espanyol. També és clar que, per raons històriques i d'evolució de la societat, ens decantem particularment per una solució com és ara la tercera, però respectant sempre el dret de cadascun dels pobles per optar a una solució diferent.

El problema, per tant, no és teòric. Però el trobem aquí amb tota la seva força. Es més, el problema nacional a Espanya no es troba fonamentalment a Catalunya, Euskadi, o Galícia ; el proble-

ma el trobem arreu del país. En la incomprensió, més enllà de cordialismes conjunturals en la lluita comuna contra la dictadura franquista, del significat de la lluita dels pobles de Catalunya, Euskadi i Galícia per llur alliberació. El problema no es resol amb una declaració formal que, més o menys, és arxivada. Perquè el problema no és teòric. El problema és polític i ideològic. I és en aquest punt on hem de fer el nostre examen de consciència, i plantejar les modificacions de la nostra actuació de cada dia que se'n dedueixin.

El problema no es troba, dèiem abans, fonamentalment a Catalunya, Euzkadi o Galícia. ¿ Tenim consciència a Espanya — l'obrer demòcrata, l'obrer comunista, o el tècnic, o l'estudiant... — de què significa, més enllà de solidaritats afectives amb els militants de l'E.T.A. o amb els nacionalistes víctimes de represàlies, de tot el que significa el problema nacional en el nostre país ? Em sembla que la resposta ha de ser negativa, plenament negativa. Més enllà de solidaritats provinents

de la nostra lluita comuna contra la dictadura franquista, ens trobem sota les deformacions ideològiques pertanyents a una societat opressora, agreujades per trenta anys d'intoxicació franquista.

Alguns exemples. Si reconeixem el dret d'autodeterminació dels pobles, ¿per què donem a la paraula separatista una connotació pejorativa?; ¿per què tractem de negar el caràcter separatista d'alguns moviments nacionals i no considerem llur postura com una opció perfectament defensible?; ¿per què hem de tenir por al fet que els pobles de Catalunya, Euzkadi i Galícia triïn la llibertat? En la seva polèmica amb Rosa Luxemburg, Lenin afirmava :

« ... Reconèixer la igualtat nacional, ¿suposa o no suposa reconèixer el dret a la separació? Si ho suposa, Rosa Luxemburg reconeix la justesa de principi del paràgraf 9 del nostre programa. Si no ho suposa, no reconeix la igualtat nacional. ¿En aquest cas no es pot fer res amb subterfugis i evasives! »

Fins en llur intent d'acostar-se a una comprensió del problema nacional, articles com el titulat **Sobre el problema nacional**, aparegut en el número 2 de « *Revolución y Cultura* » responen, en la meua opinió, d'una manera inconscient a aquest prejudici diguem-ne centralista, per a no emprar el seu autèntic nom d'imperialista.

Es tracta de confusions entre regió i nació, quan es barregen en un mateix calaix i indiferenciadament « andalusos, bascos, catalans, gallecs, etc. », anul·lant per tant les raons del propi problema nacional i convertint implícitament el problema nacional a Espanya en una determinada modalitat de descentralització regional.

Passa una cosa semblant quan encobrim el problema nacional amb l'explotació de les burgesies catalana i basca sobre els pobles que actualment constitueixen l'Estat espanyol. Es cert que l'alta burgesia catalana i basca, més dinàmiques, han explotat el proletariat de tot l'Estat espanyol; però això no modifica el fet, i d'això tractem ara, que el centralisme ha subjugat els diferents pobles nacionals. També la burgesia de cada nacionalitat ha explotat el seu propi proletariat : són problemes diferents; barrejar-los suposa subjectivament animar els ressentiments històrics de les nacionalitats enfront del poble espanyol. Es una actitud que dificulta la solució del problema, que l'embolica.

« ¿Què és el que importa — escrivia Lenin en les seves notes de desembre de 1922 — per al proletariat? Es important però també essencial i indispensable, que li sigui assegurat, en la lluita de classe

proletària, el màxim de confiança per part dels components d'altres nacionalitats. ¿Què fa falta per a això? Per a això no solament fa falta la igualtat formal, sinó que també cal compensar d'una manera o altra, pel seu comportament o per les concessions, la desconfiança, la sospita, els ressentiments que al llarg de la història van ésser engendrats en l'home d'altres nacionalitats pel govern de la nació imperialista. »

Com suposar que creen dificultats problemes terminològics tan senzills com dir que Espanya és un país multinacional. Però ¿què significa aquesta expressió? Em diran que Espanya està formada per una sèrie de nacionalitats entre les que hi ha Catalunya, Euzkadi i Galícia. Amb aquesta solució estem resolent el problema a priori. Donem per suposat com fa la pietosa taula rodona de Laín, Aranguren i Ruíz Giménez que ha aparegut fa poc a « *Serra d'Or* », que Espanya és un estat unitari — encara que reconeguem la necessitat d'un reconeixement « limitat » de les nacionalitats existents —; neguem, per tant, possible sortida independent. Falsegem, una altra vegada, involuntàriament, el problema. Espanya no és, o no té per què ser-ho, un Estat multinacional; és l'actual Estat espanyol que és multinacional, encara que no vulgui reconèixer l'existència de les nacions.

El problema de les nacionalitats a Espanya no és, com dèiem inicialment, un problema teòric. Es el problema de superar, dia rera dia i en l'acció, els prejudicis de segles d'imperialisme centralista afegits a la intoxicació propagandística del franquisme. Però, més enllà de plantejaments programàtics correctes i d'accions de solidaritat conjunturals, ¿hem portat a les masses la consciència d'aquest problema amb tota radicalitat? Podem dir tal vegada que la cosa principal és la lluita de classes del proletariat, d'acord però no l'únic, i l'internacionalisme proletari? ¿Que potser es contraposen internacionalisme proletari i nacionalisme de les nacionalitats oprimides? ¿Com podem parlar d'internacionalisme si no respectem, en la pràctica i en tota llur extensió, els pobles de Catalunya, Euzkadi i Galícia?

En teoria, la nostra solució és correcta; en la pràctica, ¿estem a l'altura de la nostra teoria? ¿Com podem fer prendre consciència a les masses espanyoles de la importància d'aquest problema? ¿Com haurem de lligar el proletariat espanyol, més enllà de moviments afectius de solidaritat, amb els qui lluiten per les llibertats de llurs pobles? Sobretot tenint en compte que el problema de les nacionalitats, ara, a Espanya, és un problema clau per a atènyer un futur democràtic; tenint en compte que el problema de les nacionalitats a Espanya no es podrà solucionar amb el franquisme i que, per tant, en

aquest moment el problema nacional va indissolublement unit a la lluita per un règim democràtic. Encara més, ¿per què negar la possibilitat que el moviment nacional sigui la guspira que desencadeni un ampli moviment de masses que suposi

la fi del franquisme? Els interrogants s'encadenen com les cireres del cistell. Els interrogants estan demanant una discussió oberta entre tots els qui estem implicats : és a dir, entre els que vivim sota l'Estat espanyol.

Angel Igartúa.

(Traduit de « Revolució y Cultura »,

abril 1970, núm. 3.)

MINISTERIO
DE CULTURA

PRIMER FESTIVAL POPULAR DE POESIA CATALANA

“Gran Price” de Barcelona

Dissabte dia 25 d'abril de 1970, a dos quarts d'onze de la nit

La poesia entre el poble

Poesia-espectacle a càrrec de:

Aleixandre Aixelà, M. Eulàlia Arquer, Montserrat
Núria Candela, Feliu Formosa, Maria Plans, F.
Ernest Serrahima i Josep Torrents.

Amb la participació o presència de.

Clementina Arderiu, Joan Arg

J. M. Andreu, Blai Bonet, Joz

Anton Carrera, Joan-Ramon

Carles Camps, Feli

Guillem d'Efa'

C rdi

UN ACTE CULTURAL I REIVINDICATIU

El dia 25 d'abril al vespre va tenir lloc al « Gran Price » de Barcelona un acte de gran importància cultural i cívica. Malgrat l'escassa publicitat que se'n va poder fer — el permís governatiu no fou concedit fins al dia 23 —, el local es va omplir de gom a gom (dues mil cinc-cents places) i centenars de persones es van quedar al carrer. Segons anunciaven els seus promotors el I Festival Popular de Poesia Catalana tenia la finalitat d'aproximar la poesia al poble i d'expressar la solidaritat dels poetes catalans amb les classes treballadores. Començà l'acte — enmig d'un clima de gran tensió a causa de la nombrosa presència de policia secreta (inspectors de districte i membres de la Brigada Político-Social) — amb un parlament de Joan Colomines posant en relleu la significació de la vetllada i expressant les dificultats que la cultura catalana encara troba per a manifestar-se lliurement.

La primera part, « poesia-espectacle », fou un muntatge de J.A. Codina sobre poemes de Ventura Gassol, Clementina Arderiu, Jordi Pere Cerdà, Miquel Martí Pol, Manuel de Pedrolo, i en la major part, dels més joves poetes catalans. La segona part, « homenatge als desapareguts », es tributà un record a Carles Riba, J. Salvat Papasseit, Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Màrius Torres i Josep M. de Sagarra, dient alguns dels poemes més representatius d'aquests autors. La tercera part fou protagonitzada per diversos poetes vivents (per aquest ordre : A. Bartra, Pere Quart, S. Espriu, J. Teixidor, J. Vinyoli, Rosa Leveroni, J. Palau-Fabre, J. Brossa, G. Ferrater, J. Colomines, J. Sarsanedas, J.M. Llompart, J. Vidal Alcover, X. Amorós, J. Horta i F. Vallverdú), els quals llegiren alguns dels seus propis poemes. L'acte fou completat amb la lectura per Montserrat Carulla i Núria Candela d'algunes composicions de Josep Carner. Clausurà l'acte Joan Oliver (que com a « Pere Quart » ja havia intervingut) donant les gràcies al públic i agraint-los especialment els encoratjaments i els eslògans que al llarg del festival havien cridat. El públic

cridà aleshores « llibertat, llibertat » i el mateix J. Oliver corejà aquest clam unànime. Cal dir que aquest crit de « llibertat, llibertat » (de paraula o en palmes : cla-cla-cla) fou el que se sentí més en el curs de la sessió. També hi hagué crits d'« amnistia, amnistia », « visca les comissions obreres » i d'altres. Al finalitzar l'acte algú desplegà una pancarta de tres metres on es llegia « llibertat ». A la sortida — el local estava voltat de centenars de « grisos » (Policia Armada), un grup força nombrós marxà en manifestació cap a la Plaça de Catalunya. La policia practicà algunes detencions.

Cal destacar que bona part de les poesies que foren dites — totes elles aprovades prèviament per la Delegació d'Informació i Turisme — eren de signe molt combatiu, amb nombroses referències a la situació d'injustícia i d'opressió en que viu el nostre poble. Un dels moments més emotius va ser la lectura de les adhesions a l'acte : s'hi van adherir, entre d'altres, l'Abat de Montserrat, Jean-Paul Sartre, Jorge Semprún, molts escriptors castellans (V. Aleixandre, G. Celaya, B. de Otero, etc.), gallecs (Celso Emilio Ferreiro, R. Piñeiro, etc.), bascos (Ibarrola, pintor, etc.). Quan foren llegides les adhesions de l'advocat Josep Solé Barberà i l'editor Joan Ballester — actualment a la presó — els aplaudiments foren eixordadors. L'acte, doncs, fou una experiència única en què cultura i lluita per la democràcia van anar agermanades. Entorn d'aquesta experiència publicarem un ampli comentari en la propera edició de *Nous Horitzons*.

FE D'ERRATES

Per error es va publicar al nº 19 de « *Nous Horitzons* » una crítica del llibre de Baran i Sweezy *Monopoly Capital* sense la signatura del seu autor, À. Collell, signatura que, també per error, figurava a l'article La « racionalització » franquista de la indústria cotonera del nº 18. Demanem als autors dels dos articles excuses per aquestes involuntàries equivocacions.

MIKIS THEODORAKIS : « He vingut per a donar testimoni i per a lluitar contra la dictadura dels coronels »

Mikis Theodorakis ha estat arrencat a les urpes dels botxins del poble grec. «Sou vosaltres, és l'opinió internacional qui m'ha alliberat», declarava als pocs dies de la seva arribada a París en el curs d'una conferència de premsa.

Oferim als lectors de Nous Horizons amplis extractes d'aquestes importants declaracions del gran lluitador i compositor grec als representants de la premsa internacional.

«Permeteu-me, en primer lloc, donar les gràcies a tots els pobles, a totes les forces democràtiques i antifeixistes d'arreu del món que estan al costat del poble grec en la seva lluita.

«Dono les gràcies personalment als simples ciutadans i personalitats eminents, als comitès, a les organitzacions, als partits i als governs que han lluitat i finalment obtingut la meua alliberació. Dono les gràcies més particularment als comitès per la meua alliberació que han estat creats a la Unió Soviètica, en els països escandinaus, als Estats Units, a França i a la Índia, així com a tots els meus col·legues qui, amb Kostajovitz, Koplán y Katxaturian al seu cap, m'han calurosament i fraternalment sostingut durant les hores de la meua persecució.

«Dono les gràcies a tots els comitès nacionals per la democràcia a Grècia...

«Reto sobretot homenatge a l'indomptable poble grec el qual, pel seu amor i la seva solidaritat, tan puixantment han contribuït al meu alliberament», ha afegit Mikis Theodorakis, que ha clos les seves primeres paraules d'agraïment amb els mots:

«Hem sento feliç de trobar-me entre vosaltres, lliure entre homes lliures. El meu pensament, però, roman sempre arrelat en el meu país.

ME'N RECORDO

«Me'n recordo. Era dijous. A la nit, vaig sentir crits a la terrassa. El diumenge, el policia va entrar dins la meua cel·la. Li vaig dir: *Heu comès un gran error. Heu posat just sota la cambra de tortures el TESTIMONI.*»

«He vingut a Europa per a testimoniar davant l'opinió internacional. El meu testimoni serà llarg i penós. Testimoniare amb la paraula, amb l'acció y la música.

«Però no he vingut solament per a testimoniar. He vingut també per a lluitar. Perquè m'he entregat a la lluita sagrada del poble grec. Com s'hi van entregar els companys de lluita que han caigut en el combat: Elis, Mandilaras, Tsaruxas, Halkidis, i tants d'altres. Com s'hi han entregat els meus companys que he deixat en els camps i les presons, els meus companys que, en la clandestinitat, dirigeixen la lluita heroica del nostre poble...

«Avui, més que mai, tinc l'ambició de contribuir amb la meua participació i la meua acció en la lluita perquè la resistència franquegi una nova etapa, perquè la unitat de l'esquerra així com la de totes les forces antidictatorials assoleixi una nova etapa...»

OPTIMISTA

Soc optimista», prossegueix Mikis Theodorakis. «Per la simple raó que mai fins ara el nostre poble no s'havia trobat tan profundament i tan conscientment unit cara a la tirania. Perque mai fins ara les grans masses no havien pres consciència tan clarament i amb tant de justesa dels nostres grans problemes nacionals. Perquè mai el nostre poble no havia en el passat vist els seus amics i els seus enemics tan netament diferenciats.

«Soc optimista. Perquè mai, abans l'oligarquia grega i estrangera i els seus llastimosos agents, la Junta Militar, no havien estat tan isolats i fins a tal punt odiats per la totalitat del nostre poble.

«Soc optimista. Doncs a despit de la persecució i el terror, a despit de la tortura i els processos, es desenrotlla un moviment multiforme de resistència...»

EL SOL DE GRECIA

Més endavant, Mikis Theodorakis s'estengué sobre els problemes de la lluita d'alliberació del poble grec:

«Tenim plenament consciència que la responsabilitat i l'esforç per l'alliberament del nostre poble ens pertany exclusivament a nosaltres, als grecs.

Ningú d'altre pot alliberar el nostre país, i per altra banda tampoc nosaltres no ho voldriem. Som nosaltres els qui anem a alliberar-lo definitivament, irrevocablement, de les urpes de la Junta. Només us demanem una cosa: no ajudeu la Junta. Isoleu-la totalment. Som nosaltres, el poble grec, els qui establirem la democràcia grega, desembarassada de les tares, de les febleses i de les il·lusions del passat.»

I, referint-se a la via per alliberar Grè-

cia del poder feixista que l'esclavitza, Mikis Theodorakis proposa a totes les forces de la resistència la constitució d'un Consell Nacional de la resistència sobre la base dels nou punts següents:

- «1. Lluita, per tots els mitjans apropiats, fins a l'enderrocament de la Junta.
  - «2. Formació d'un Govern d'unitat nacional.
  - «3. Abolició de la Constitució de la Junta del 1968.
  - «4. Restabliment complet de les llibertats constitucionals i democràtiques sobre la base de la Constitució del 1952, abolició immediata de totes les lleis i mesures d'excepció.
  - «5. Eleccions lliures, pel sistema proporcional, en el terme de sis mesos, amb participació de tots els partits sense excepció, per a l'elecció d'una Assemblea Constituent.
  - «6. Alliberació de tots els presoners polítics.
  - «7. Castig exemplar, per un tribunal especial, dels protagonistes de la Junta, dels seus col·laboradors i dels seus hotxins.
  - «8. Reintegració als seus llocs de tots els qui han estat acomiadats per la Junta.
  - «9. Reexamen del conjunt dels acords econòmics conclosos pels dictadors.
- «Nosaltres lluitem», digué com a conclusió, «per a que 1970 esdevingui l'any en què el moviment de resistència es convertirà en un gran moviment de masses... No existeix altra via... No existeix cap altra solució.

«Vencerem. Ben aviat, el sol de Grècia no s'averkonyirà més de veure els coronels deshonrar els nostres marbres i els nostres morts.»

Josep Prats

LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA SEGONS JULIAN ZUGAZAGOITIA

El llibre que motiva aquest comentari (1) és una reedició puntual del que es publicà a Buenos Aires el 1940 amb el títol d'*Historia de la guerra española*, i que s'havia convertit en una autèntica rarsa bibliogràfica, potser la més difícil de trobar, si més no a Espanya, entre les peces bàsiques per a l'estudi del tema. La reedició mereix, per tant, l'agraïment de l'historiador, per bé que, donat el caràcter del llibre, tampoc ara no es podrà comptar amb gaires facilitats per a difondre'l dels Pirineus en avall. Tant el títol primitiu d'*Historia de la guerra española* com el nou de *Guerra y vicisitudes de los españoles* no expressen exactament el contingut d'aquestes pàgines de Zugazagoitia, que són, en primer lloc i sobretot, unes *Memòries*: el testimoni directe d'un home al qual va tocar de tenir un paper de primera fila en la tragèdia de 1936-1939, que per a ell acabà, com per a tants dels seus compatriotes, davant un escamot d'afusellament.

Julián Zugazagoitia Mendieta, de Bilbao, nat el 1893, periodista de professió, militava en el partit socialista, dintre del qual va seguir la tendència moderada que encapçalava Indalecio Prieto, de qui fou amic íntim i col·laborador. Fou diputat de les Corts constituents (1931-1933), com a « socialista azañista », segons la denominació del mateix Azaña, el qual diu d'ell, el 1937, que era un « basc taciturn, que sempre se m'ha demostrat molt deferent i respectuós ». En les eleccions de 1933 fou derrotat, i aleshores, segons conta Azaña, « no estava gaire bé amb Prieto; si més no, Prieto es queixava de grosseries i desaires de Zugazagoitia. Ara, pel que es veu, ja s'han vingut ». Zugazagoitia i Prieto (els cito per l'ordre de la quantitat de vots que obtindrien) van ésser els dos representants socialistes que, formant part de la candidatura del Front Popular, van triar la circumscripció de Bilbao en les darreres eleccions parlamentàries que hi va haver a Espanya, les de febrer de 1936. Però més que de la seva actuació a les Corts, que no va tenir rellevància, el prestigi de Zugazagoitia derivava de la seva tasca de periodista; Prieto, que en matèria de periodisme sabia escollir, li havia donat la direcció d'« El Socialista », l'òrgan oficial del P.S.O.E.

En esclatar la guerra civil, Zugazagoitia va continuar dirigint el seu diari, i fou dels qui es negaren a abandonar Madrid els dies dramàtics de novembre de 1936. El seu relat d'aquelles jornades en què Madrid guanyava a força d'heroïsmes el títol de « capital de la glòria », mereix un lloc en l'antologia de

(1) Julián Zugazagoitia, *Guerra y vicisitudes de los Españoles*. Presentació de Roberto Mesa Garrido. París, Librería Española, 1968, 2 vol., 310 i 314 pàg. (21 x 14 cm).

textos sobre aquest episodi, que algun dia es farà (i en la que també s'hauran d'incloure — no cito exhaustivament — pàgines de Cox, Colodny, Galíndez, Aub, Pasionaria, Líster, Rojo, i per què no? del coronel franquista Martínez Bande, que fa poc ha donat a conèixer uns documents molt importants sobre els defensors de Madrid). He subratllat l'interès d'aquest capítol de Zugazagoitia una mica a l'atzar, ja que també podia haver destacat els que tracten de les hores febrils del començament de la lluita, dels fronts de la Sierra, de la situació de Bilbao la primavera de 1937; tot el que escriu sobre la capital de Biscaia, amenaçada ja gravíssimament per l'ofensiva de Mola, ens deixa amb recança, ja que Zugazagoitia, a més de conèixer a fons l'ambient polític de Bilbao, és, si no m'equivoco, l'única personalitat socialista que ha publicat impressions de testimoni sobre aquest temps i aquest lloc (a part de l'informe de González Peña, Cruz Salido i Llanera que Azaña resum breument a les seves *Memorias*, o. i vol. c., pàg. 697).

Pel maig de 1937, trobant-se a Bilbao, Zugazagoitia s'assabenta que ha estat nomenat ministre de Governació del « primer » govern del doctor Negrín, en el qual Prieto (a qui sens dubte Zugazagoitia devia aquest nomenament) assumia la cartera de Guerra. A partir d'aquest moment les seves memòries encara tenen més valor. Ja no ens parla un periodista ben informat, amb un fàcil accés a les altes esferes, sinó un titular de ministeri, amb posició privilegiada per testimoniar sobre les interioritats de l'equip governant. Després de cessar com a ministre de Governació (l'abril de 1938), Zugazagoitia va passar a executar la secretaria general de Defensa, que tampoc no era cap mal observatori per seguir al dia el curs dels esdeveniments.

Com ja ha assenyalat Jackson (*The Spanish Republic and the Civil War*, Princeton, 1965, pàg. 412; ed. castellana, Mèxic, 1967, pàg. 343), el llibre de Zugazagoitia és d'una utilitat excepcional per a conèixer la història interna dels governs de Negrín i les relacions personals entre Azaña, Prieto i Negrín. Això no significa, naturalment, que l'historiador hagi d'acceptar com a veritat incontrovertible tot el que relata aquest text, que respon a una òptica personal i de partit ben definida. Ara bé, sense entrar en un examen detallat, que ens portaria massa lluny (les divergències entre Negrín i Prieto són una de les qüestions més enverinades de la bibliografia de la guerra civil), convé fer algunes observacions de tipus general. La primera és que Zugazagoitia, davant el conflicte entre Negrín i Prieto, procura ésser imparcial. Entre la seva lleialtat al cap del govern i la seva lleialtat al vell amic i afavoridor de la seva carrera política, Zugazagoitia s'até a exposar els fets tal com ell els va anar veient. Prieto va donar la culpa de la seva exclusió del govern a intrigues dels comunistes, i aquesta explicació simplista ha estat difosa amb delectació tant per la propaganda de Franco com per tota mena d'escriptors del sector republicà desitjosos d'eludir responsabilitats pròpies o de llurs correligionaris. També Largo Caballero explicà la seva pròpia sortida del govern d'una manera similar; només que, segons ell, els intrigants foren en el seu cas els comunistes i Prieto formant bloc. En canvi, Zugazagoitia, que va deixar de formar part del govern al mateix temps que Prieto, no cau en aquesta mena pueril d'esquemes justificatius, que tendeixen a reduir la història a una successió de travetes i traïcions de gabinet, sense tenir en compte les necessitats peremptòries que imposava el desenvolupament desfavorable de la guerra. Amb menys afició al poder que Largo i que Prieto i, per tant, en més bones condicions per a entendre les coses amb objectivitat, Zugazagoitia planteja implícitament la qüestió en els mateixos termes en què ho ha de fer l'historiador actual, és a dir: la cessació de Prieto com a ministre de la Guerra, era una mesura encertada en la situació d'abril de 1938?; la resposta a aquesta pregunta és evidentment la que decideix, al marge d'egoïsmes, sentiments de frustració i interessos de partit. I Zugazagoitia, malgrat el seu afecte i la seva admiració per Prieto, dóna la raó a Negrín i als comunistes. El seu

l'libre assenyala molt bé una acusada característica de la psicologia de Prieto, d'altra banda ben coneguda gràcies a d'altres fonts, i fins per confessió pròpia: el pessimisme. Al començament de la guerra, quan la majoria dels republicans creia en la victòria, les manifestacions de pessimisme del líder socialista podien resultar tolerables, com erupcions passatgeres d'un esperit turmentat per les adversitats. Però després de la caiguda del front de Llevant (març de 1938), amb l'amenaça d'una desfeta a curt termini, la situació no estava com per a contemporanitzar amb els derrotismes, i menys encara si emanaven del ministre de la Guerra. Calia infondre al poble i als combatents fe en el triomf final (sense perjudici, com es proposava Negrín, de cercar secretament un armistici o la pau per via diplomàtica). I en aquesta conjuntura, Prieto, amb el pessimisme més exacerbat que mai, gastat pels cops terribles de la pèrdua de Terol i l'aclaparadora ofensiva franquista cap al Mediterrani, no podia continuar regint el ministeri de més responsabilitat. Aquesta era la tesi dels comunistes, en efecte, però també, i és una cosa que cal tenir molt present, la d'altres sectors republicans, *inclòs el propi partit de Prieto*. Zugazagoitia refereix amb detall la reunió del Comitè Nacional del P.S.O.E. (l'agost de 1938) que va tractar d'aquesta qüestió, i que després d'escoltar els informes de Prieto i de Negrín, va resoldre a favor d'aquest; Prieto no solament havia quedat exclòs del govern, sinó que es va sentir obligat a presentar la seva dimissió com a membre de l'executiu del partit socialista. Tota la tinta que després va gastar Prieto per justificar-se, i va ésser molta (vegeu sobretot el seu fullet *Cómo y por qué salí del Ministerio de Defensa Nacional*, México, 1940; també es pot llegir en la recent compilació d'escrits seus titulada *Convulsiones de España*, Mèxic, vol. II, pàg. 10-94), és incapaç de destruir la força dels fets apuntats. Es més, el mateix Prieto, després de molts raonaments i recriminacions als comunistes, ens confirma en aquesta opinió. En la carta que va dirigir a Negrín el 30 de març de 1938, que fou la seva primera reacció en saber que aquest havia iniciat tempteigs per a treure'l del ministeri de la Guerra, Prieto va escriure el que segueix: « *Zugazagoitia estuvo muy justo al decirle que no encontraría usted de mi parte dificultades para sustituirme en la cartera de Defensa Nacional, que no me resentiría por tal acuerdo y que seguiría incondicionalmente a su disposición. Solamente, y en cuanto a esto último, habré de pedirle un favor: el de que, si dispusiera de mí para algún otro cargo, no fuese dentro del Gobierno* »... « *Los reveses de la guerra quebrantan a quien más principalmente encarna la dirección de la misma. Después de los rudos golpes del norte, han venido estos de Aragón, tan tremendos como aquéllos. Midiendo por la magnitud de mi quebranto, me considero un instrumento inútil* » (la carta està publicada en aquest fullet de Prieto, pàg. 43-44 de l'ed. de 1968). Es pot demanar un reconeixement més clar per part del propi interessat? Que aquests paràgrafs vagin barrejats amb queixes contra els comunistes, no els treu ni una espurna de llur valor declaratiu inequívoc.

Això és, esbossat sumàriament, tot el que Zugazagoitia diu en el seu llibre sobre aquest assumpte, amb dades, matisos i reflexions que no cal recollir aquí. Em limitaré a destacar que Zugazagoitia no deixa d'observar la ràpida transformació de l'actitud del seu amic pel que fa a la seva exclusió del govern. Els paràgrafs que he citat de la carta de Prieto ens donen la imatge d'una integritat moral sense reprotxe, d'algú que renuncia a manar pel bé de la causa. Però ben aviat, aquell qui, davant el curs de la guerra i els esberlaments soferts s'autodefinia com « un instrument inútil », va començar a donar mostres de despit i a esborrar aquella imatge irreprotxable que havia compost en la seva primera reacció. Escoltem Zugazagoitia: « *Como podía esperarse del carácter de Prieto, se sentía nostálgico del tráfago que acababa de dejar. Se encontraba rico de tiempo y no sabía cómo invertir su riqueza... En Barcelona, sin la tertulia del Regina y sin las efusiones parlamentarias,*

la falta de un empleo adecuado a su pasión política le resultaba más intolerable... Se había refugiado en los libros, pero las lecturas, que encontraba insípidas, no le entretenían. Prefería, con mucho, las visitas, que servían para tenerle al corriente de las cosas y a las que él informaba de las circunstancias en que había sido « expulsado » (les cometes són de Zugazagoitia) del Gobierno. En una ocasió le oí decir duramente : — Me han expulsado con una patada en los... A medida que pasaba el tiempo, la nostalgia se le transformaba en irritación y los juicios se le hacían más crueles al referirse a Negrín. Este hizo cuanto pudo por conservar a Prieto en el Ministerio y cuando se convenció de la imposibilidad de conseguir su propósito se aplicó a conservar con él las mejores relaciones. Prieto se cerró a la banda. No quería saber nada de su antiguo amigo. Respondía a las invitaciones que le hacía Negrín con asperezas que no había manera de trasladar al repudiado. Negrín me indicó que estaba dispuesto a ir él personalmente a casa de Prieto, yo le aconsejé que no fuese. « Tiene Vd. razón — me contestó — es capaz de no recibirme y el desaire, que como Juan Negrín no me molestaría, me heriría, ante la guardia de carabineros, como jefe del gobierno » (pág. 108-109). Zugazagoitia s'estén més sobre l'assumpte, però això que hem exposat és suficient per a posar en relleu el creixent enduriment de la posició de Prieto, el ràpid oblit d'aquells nobles dictats de la seva carta enfront de la pujada fosca d'allò que el nostre autor anomena « passió política » (i que més planerament pot denominar-se en aquest cas enyorances de primer actor llicenciat, ressentiment i egolatria).

M'he detingut en aquest tema perquè les tergiversacions obcecades de Prieto, que van atènyer major volum i auditori un cop escrit el llibre objecte d'aquesta recensió, foren de les que més contribuïren a engrandir les diferències entre els components del camp vençut i, per tant, a dificultar l'acció conjunta contra la dictadura de Franco. Un altre aspecte notable que mereixeria una anàlisi detinguda, és el que es refereix a les relacions entre Negrín i Azaña, que permet de corregir algunes de les omissions deliberades i de les anotacions *pro domo sua* que aquest darrer fa en les seves *Memorias*, recentment publicades (Manuel Azaña, *Obras completas*, ed. Oasis, Mèxic, 1968, vol. IV). La semblança del doctor Negrín que queda traçada al llarg de la narració de Zugazagoitia és sens dubte una de les més vives que s'han escrit fins ara, i crec que fa plena justícia a la determinació, al valor, a la intel·ligència i al patriotisme d'aquell home de ciència a qui les circumstàncies van posar al capdavant de l'Espanya republicana, i que va saber lluitar sense vacil·lacions fins al final. Davant la marxa inexorable dels esdeveniments, Zugazagoitia no pot deixar d'adherir-se en allò que és fonamental a la línia d'actuació de Negrín, que va tenir el seu millor suport en els comunistes. En el llibre no hi manquen « fiblades » contra aquests, però en conjunt no té l'obsessió anticomunista que planeja sobre tantes altres memòries de polítics republicans. Es just de citar en aquest sentit les seves paraules sobre l'ajuda soviètica, la seva consciència d'« el riesgo que corre la Unión Soviética, la merma que imponía a sus recursos bélicos y la zozobra diplomática en que por ayudarnos vivía. Alemania se ha dicho que « arriesgó la guerra », aludiendo a su ayuda a los rebeldes. Es el caso de Rusia. No sé que eso pueda pagarse con dinero. Lo que sí sé es que España jamás hubiese aceptado un peligro semejante para ayudar a Rusia, que es, aparte de la patria del proletariado, título en cuyo nombre se le piden todos los sacrificios inimaginables, una nación con fronteras e intereses concretos, de cuya custodia y defensa están encargados los rusos »; paraules molt més destacables pel fet que estan escrites abans de la segona guerra mundial, abans de veure's efectivament en la realitat com haurien estat de preciosos per a la U.R.S.S., per a la defensa del seu territori, els tancs i els avions enviats a Espanya.

Indicaré finalment que el llibre de Zugazagoitia està escrit en un to de

moderació ben poc corrent en obres d'aquesta mena i d'aquesta data. Més que d'enjudiciar es preocupa d'exposar els fets, deixant que aquests fets parlin per si mateixos. Freqüentment, la seva discreció l'indueix a callar el nom dels protagonistes dels esdeveniments que relata; així passa, per exemple, a les pàg. 92-93 del volum I, on el periodista el nom del qual Zugazagoitia no ens dóna no és altre que Manuel Aznar Zubigaray. Zugazagoitia denuncià a « El Socialista » els assassinats que per part dels incontrolats es produïren a la zona republicana durant les primeres setmanes de la guerra. I una vegada i una altra exposa en el seu llibre el respecte que en tot cas li mereixia la vida humana, el seu horror a l'efusió de sang. Ell mateix reconeix que la cartera de Governació no s'avenia gens amb el seu caràcter, i que el seu cessament en el càrrec va ésser acollit per ell com un alliberament. Els seus sentiments humanitaris li van valer de ben poc quan els alemanys, en envair França, el van detenir i lliurar a Franco. Morí afusellat al fort de Montjuïc el 1941. No sé si va arribar a veure impreses aquestes memòries, gràcies a les quals el seu record serà sempre viu entre els estudiosos d'història de l'Espanya contemporània.

MINISTERIO
DE CULTURA

« Protagonistas de la España Democrática-La oposición a la Dictadura - 1939-1969 »

Tal i com ens havíem proposat de fer en presentar aquest llibre de Sergio Vilar als nostres lectors (1), reproduïm avui nous fragments de «Protagonistas de la España democrática —La oposición a la dictadura 1939-1969»:

JOAN CORNUDELLA

Dirigent del Front Nacional de Catalunya en el llibre De Sergio Vilar

«...La personalitat nacional de Catalunya té amb en Joan Cornudella un dels seus màxims defensors, un dels homes més significats, un dels lluitadors que majors esforços ha dedicat a aquesta causa...»

«(...) Es interessant analitzar amb aquest vell lluitador alguns dels aspectes dels vint-i-tants anys de clandestinitat de l'oposició. Cornudella, que tant ha batallat, creu, no obstant, que l'oposició no s'ha esforçat prou:

—Al meu entendre, la lluita antifranquista ens té escassament justificats. L'oposició està escassament justificada.

—Ha faltat unió...

—A vegades ens hem escudat en la teoria que «no fem més perquè no podem fer més. I, no, no és veritat. Podríem fer molt més. Jo no demano que tots siguin uns herois, perquè jo no ho soc, ni molt menys. Això queda absolutament exclòs. Però evidentment el temps ha proporcionat oportunitats per a fer moltes més coses contra el règim. Que era perillós? Sí. Ara bé, és un risc que s'ha de correr quan es volen assolir uns determinats objectius.

—El problema del risc és un problema abrumador. Jo no he d'explicar-li res a vostè, doncs vostè ho sap millor que jo, ja que ho ha viscut moltíssim més que no jo. Però arriba un moment que la gent té por, a alguns els ve la caglera i...

—Sí, però jo també tinc por i m'esforço per dissimular-la i superar-la. He tingut actituds que hem recrimino, i les he tingut perquè m'ha entrat la por; el que passa és que no vull que es digui que el mòvil que em va impulsar, o que deixà d'impulsar-me, fou la por. Nosaltres, és cert, tractem de fer el màxim del que podem i assumim un esforç fins aquí, el que passa és que hi ha gent que no vol assumir-lo ni fins més avall.

Joan Cornudella, del qual la consciència de les pròpies debilitats, de les debilitats de l'oposició, mereix un aplaudiment, fa una pausa i insisteix:

—...l'inmobilisme del règim en certa manera ens ha contaminat. Nosaltres hem estat una oposició bastant immobilista, perquè el risc ha estat molt gran. Avui ja no ho és tant. Però estem acostumats a no fer res o gairebé res, i ens costa de mobilitzarnos. Es inútil que tractem de justificar-nos dient que «no és oportú»... No, no; és oportú.

(1) Vegeu Nous Horitzons nº 17.

(2) o.c. Pàg. 326 i següents.

—Crec el mateix que vostè: que ja és hora de començar a sortir d'una certa clandestinitat; cal superar el «clandestinisme».

—Sí, la clandestinitat ens cou a foc lent. La clandestinitat ens perjudica a nosaltres.

La unió, per tal d'assolir l'objectiu comú, comento amb Cornudella, és fonamental. «Completament d'acord», diu Cornudella, «nosaltres comencem per estar disposats a postular a fi d'entrar en un Partit més gran. Per exemple, jo no soc catòlic, però em va semblar molt bé la manifestació dels capellans a Barcelona. Són importants totes les forces que donen la cara al carrer. Nosaltres volem dialogar amb tothom. I no vetem ningú. Crec que, en efecte, només ha d'haver-hi de moment un pacte comú: la lluita per acabar de noure el país contra les forces «reaccionàries».

El pensament nacionalista i els desitjos independentistes tenen en persones com Joan Cornudella la seva més clara expressió. Puix que les seves opinions són altament representatives d'aquest sector, resulta molt interessant tractar amb ell de tal qüestió.

—Com veu vostè les relacions de Catalunya amb la resta d'Espanya?

—Mireu, nosaltres som gent molt conseqüent. Si es planteja un problema nacionalista, doncs s'ha de dur fins a les darreres conseqüències, que són la independència política. I si no, no té sentit. Postulem la integració del paísos catalans i la seva independència. Ara bé, això ho enfoquem com un procés negociat. Des de la «Renaixença» ençà, els catalans hem obtingut les coses per negociació; la Mancomunitat s'obtingué per negociació, la Generalitat s'obtingué per negociació. I probablement totes les conquestes d'aquest país s'obtidràn per negociació.

—Quan s'aconsegueixi un canvi de règim, creu vostè que podrà fer-se una negociació a fi d'obtenir la independència de Catalunya? o bé haurà de ser una cosa gradual i relativa...?

—No. Nosaltres no trencarem el procés gradual perquè no es donaran les circumstàncies. Aquí no crec que es doni un plantejament F.N.L. o un plantejament «Sinn Fein». Si els joves catalans d'avui s'enamoresin de les metralletes en lloc de la «Nova Cançó», altra cosa seria... En fi, hi ha un procés que condueix a la llibertat, al qual no hem de renunciar. Però, nosaltres no serem uns interlocutors incòmodes, ni uns senyors que conviuen amargats. Serem simplement uns senyor que juguen les regles del joc en el context de l'Estat espanyol.

—Sí, cal respectar les regles del joc...

—Un polític penso que ha de ser humil, i sense renunciar a la idea de la societat ideal que li agradaria, ha de ser prou fidel al seu moment històric; ha d'actuar en funció d'allò que previsiblement es pot fer en aquell moment, no en allò que es podrà fer dintre de cinquanta anys. Ara, si em diuen; «independència?» això com se fa? però, vostè és independentista? Naturalment que ho soc. Crec que la solució lògica d'un moviment com el nostre és la independència. No tenim perquè fer concessions anticipades; les concessions ens les imposa la realitat en què vivim. I, naturalment, estem disposats a admetre aquestes limitacions i condicionaments. Insisteixo; no serem ni interlocutors buscaraons, ni serem uns senyors que, al castellà que vingui quan estem en règim d'autonomia, li tanquem la porta als nassos. Això de cap manera. Nosaltres respectarem les regles de joc d'un Estat de Dret. Hem de seguir el procés. Arribarem a la fi? No ho sé. Vol di-se que això ens ha d'obsessionar fins a tal punt que hem de fer entrar el clau per la cabota? Que ens hem de negar a tot tipus de col·laboració, de convivència? No, no. Acceptarem una federació i menys també, o una autonomia, etc. No renunciem, però, a l'objectiu final.

—No obstant, se sol argumentar que Catalunya sempre ha estat lligada a Espanya, des de la Reconquesta.

—Bé, sí, en certa manera sí... Per altra banda ara tenim el problema dels immigrants. Jo no sé com reaccionaran en el futur fet nacional, però allò que és cert és que sense immigrants estariem bastant fumuts.

—Exactament, els burgesos no haurien pogut fer funcionar les fàbriques amb les quals s'han enriquit...

—En efecte, els immigrants no solament signifiquen una mà d'obra barata sinó que aporten una demografia decisiva, amb un factor de frescor, d'ingenuïtat. Ja que les societats com la catalana que tenen una natalitat baixa, són societats una mica gastades, una mica esceptiques, que estan una mica de retorn de tot. L'aportació dels immigrants, aquest milió d'habitants més que ara hi ha a Catalunya, és importantíssima.

Joan Cornudella llegeix molt: llibres polítics, sociològics i també econòmics, ja que en sortir de la presó, el 1946, va fer la llicenciatura de Ciències econòmiques. Les experiències i els estudis l'han dut a sostenir tesis socialistes sense deixar les nacionalistes.

—En tot cas, en el context de la civilització actual, el capitalisme ja difícilment

justifica la seva permanència. Per altra banda, avui en dia ni tan sols la gent que té diners vol que li diguin que és de dretes. L'element filosòficament reaccionari, en el sentit de no admetre la dinàmica socialista, ha desaparegut; tothom admet que hi una marxa cap endavant, cap al socialisme. Ara bé, evidentment, continua havent-hi reaccionaris i conservadors en la pràctica.

Els nacionalistes han accentuat els seus plantejaments socialistes amb l'arribada de gent més jove.

—La nostra postulació és socialista, sense que aixó vulgui dir que la configuració del país hagi de ser aquesta o l'altra. Vull dir que tots els assajos socialistes

serveixen d'antecedent, però no serveixen de model. Evidentment, socialisme vol dir alguna cosa. Vol dir la possessió de la riquesa per part del cos social. Però això no significa necessàriament un capitalisme d'Estat o un col·lectivisme... D'allò que no hi ha cap dubte és que hem d'assegurar la constant participació del poble en la política. Llibertat, en la segona meitat del segle XX, vol dir participació, segons Perroux.

—Sí, el poble ha de controlar permanentment el poder polític. I l'econòmic. La missió del poble no consisteix solament en votar i anar-se'n després a casa. El poble ha d'estar permanentment en guardia...»

ANGEL ROZAS

Respon a les preguntes
sobre el sindicat democràtic
dels treballadors

El llibre de Sergio Vilar conté, a més de la transcripció de les converses amb persones dels diversos sectors de l'oposició. Quatre parts dedicades a diversos aspectes de la problemàtica política espanyola, i entre aquestes n'hi ha una dedicada al sindicat democràtic de treballadors. En la seva part final, figura en ella una enquesta amb les següents preguntes: Quines són les seves opinions o punts programàtics respecte del futur sindicat democràtic? En quins principis o bases ha de cimentar-se l'organització sindical? Contesten a aquestes preguntes Julià Ariza, Eugenio Royo i Angel Rozas. Donem seguidament les respostes d'aquest darrer, treballador del Ram de la Construcció, Vidre i ceràmica, destacat dirigent de les Comissions Obreres de Catalunya.

1. SINDICAT UNIC I DEMOCRÀTIC

La lluita i interessos dels treballadors exigeix que tots pertanyem a un mateix sindicat de classe. L'existència de diversos sindicats obrers i independents crearia la divisió de classe en tots els centres de treball i en totes les seves categories, enfront de la patronal així com enfront de l'Estat.

Aquest sindicat ha d'ésser democràtic per a que dintre d'ell siguin exposades les distintes opinions, s'adoptin els acords per votacions lliures i pel procediment de supeditació de la minoria a la majoria.

La totalitat dels càrrecs representatius ha d'ésser designada mitjançant elecció dels propis obrers, sense interferència de la patronal ni de cap organisme oficial.

2. AUTOGOVERN ECONOMIC DELS SINDICATS

La recaptació dels fons sindicals i la seva administració correspondrà solament i exclusivament als propis sindicats, és a dir, als obrers, que podran acordar destinar una part d'aquests fons a constituir

«reserves de resistència» per a poder disposar de subsidis quan sigui exercitat el dret de vaga, i no veure's obligats a subscripcions i pesar econòmic com ara s'esdevé.

3. SUPRESSIO TOTAL DE LA LINIA POLITICA I ADMINISTRATIVA

En aquest sindicat únic, de classe i democràtic, no poden haver-hi altres càrrecs que els electius; el personal tècnic i administratiu al servei d'aquest sindicat no s'integrarà en cap línia ni política ni administrativa, sinó que seran empleats contractats pel sindicat i pagats amb els fons d'aquest, i per tant fons dels obrers;

aquests empleats dependran, exclusivament dels representants sindicals elegits lliurement pels obrers. En aquest nou sindicat, els obrers podran contractar els advocats, els enginyers, economistes, etc., que considerin oportú sense que intervinguin en la designació d'aquests professionals persones que no siguin obrers.

4. SEPARACIO DEL SINDICAT OBRER DE LES ORGANITZACIONS PATRONALS

En aquest nou sindicat de classe, se seguirà el principi de separació absoluta de les organitzacions patronals; aquesta separació ve imposada per la realitat de la contradicció d'interessos entre patrons i obrers; aquesta oposició d'interessos exigeix que cada classe tingui la seva pròpia

organització, separades una de l'altra. El sindicat ha d'estar format només per obrers i ha de servir com un instrument de lluita per a la plena dignificació i emancipació de la classe obrera. Aquesta lluita és tant reivindicativa com encaminada a modificar el sistema d'organització econòmica.

5. REONEIXEMENT D'AQUEST SINDICAT DE CLASSE I DEMOCRATIC PER L'ESTAT, EL GOVERN O L'ADMINISTRACIO COM A INSTRUMENT INDEPENDENT

Ha de quedar totalment prohibit que d'una o altra manera l'Estat, Govern o

l'administració puguin intervenir en la vida interna del sindicat.

6. EL DRET DE VAGA HA DE SER RECONEGUT PLENAMENT PER LA LLEI

El dret de vaga constitueix un element essencial en la lluita de la classe obrera. l'actual sistema de regulació de conflictes col·lectius resulta insuficient, però, a més, al no ésser reconegut plenament el dret de vaga i existir llacunes importants en la le-

gislatió, es creen situacions confoses que perjudiquen els treballadors en benefici de la patronal, la qual té fàcils elements de repressió contra els millors homes de la classe obrera.

7. QUE TOTS ELS PROBLEMES RELACIONATS amb la vida sindical siguin debatuts i aprovats a les assemblees generals d'enllaços, essent aquests autoritzats pel sindicat a recollir tots els plantejaments que els seus representats els facin en assemblees d'obrers en els respectius centres de treball, celebrades fora d'hores laborals, no pu-

guent parlar en nom de la classe obrera els qui no consultin els problemes als seus representats i sí a títol personal.

8. ELS ACORDS I PLANTEJAMENTS dels sindicats es faran públics per la premsa, ràdio i televisió.

D'UNA NOVEL·LA ESCRITA A LA PRESO PER PERE ARDIACA

El nostre company Pere Ardiaca ha escrit una novel·la a la presó de Burgos de la que fou traslladat a la de Jaen i d'aquesta a la de Segòvia, després novament a Jaen... quan ja fa temps que havia d'haver sortit en llibertat condicional si els franquistes respectessin llur propia legislació.

La novel·la és escrita en català, llengua de l'autor, i té un títol que sovint llegim a les pàgines de la premsa legal: « UN CONFLICTE LABORAL ».

Escriure, per a un periodista tancat a la presó — i Pere Ardiaca fa molts anys que és periodista revolucionari — pot ésser una necessitat « professional »; un mitjà d'esbravada, una ocasió per a « matar el temps », un « reviure » el passat enyorat; una manera de « confessar-se » o de « somniar »... La novel·la de Pere Ardiaca és, senzillament, la narració d'un fet ni viscut ni somniat: la reconstrucció d'una Comissió Obrera a Barcelona, quan les Comissions no eren encara el que són avui, quan es feien i es desfeien a l'impuls d'una acció concreta guanyada o perduda. Llegir avui aquest episodi és adonar-se del camí que les Comissions Obreres han caminat. Per aquesta raó, l'episodi assoleix categoria de *testimoni*, amb més motiu perquè el narrador no ha estat un observador sinó un protagonista d'un combat decisiu: el de la classe obrera. Llegir la novel·la « UN CONFLICTE LABORAL » és, també, un imperatiu a no oblidar que aquesta conquesta dels treballadors espanyols — les Comissions Obreres — ha tingut els seus peoners, obrers i obreres que no sempre foren escoltats en llur tossuda i apassionada acció per donar-se una organització autènticament classista; que recolzaren en la generositat, l'amor, la noblesa i l'audàcia serena d'una mare d'obrer, d'una germana petita o de l'avi, d'una esposa o d'un veí, formant tots junts la força del poble.

Són aquests els personatges de la novel·la de Pere Ardiaca. No hi han desequilibrats ni monstres sagrats. Són gent normal, amb febleses i virtuts essencialment humanes. Hi han conflictes en les relacions mútues però són els conflictes naturals que s'han de resoldre mitjançant l'esforç personal i col·lectiu. No sempre es resoldran, perquè la sol·lució no es trobarà a l'abast dels afectats, per ignorància o manca de decisió. L'esforç, però, en la búsqueda és ja un combat i aquest combat és un conjunt de petites accions, de temeroses decisions i també de coratge. No hi ha cap pretensió de novel·lista en aquesta novel·la escrita a la presó. No hi ha tampoc cap obsessió d'empresonat. L'home que l'escriu, fa abstracció total de l'ambient que hi ha en tota presó. És un home lliure que viu, en escriure, un acte de llibertat.

Es una novel·la ben escrita? És interessant? És original?... diu l'adagi que sobre gustos no hi ha res escrit. En qüestió d'estètica s'han establert moltes teories però ningú no podrà mai encertar donant un parer absolut i el que hom troba interessant segurament farà badallar al veí. Jo he llegit la novel·la del nostre company Pere Ardiaca i l'he trobada interessant pel

tema que tracta, perquè els homes i dones que hi fa viure hem són familiars tot essent de ficció; perquè sé que l'autor ha participat en el combat que descriu sense que ell ho digui ni explícita ni implícitament; perquè per haver-hi participat el van agafar a Barcelona l'any 1962, el van maltractar a la Via Laietana, el van condemnar a 23 anys i un dia de presó i perquè, empresonat i tot, segueix fidel a les seves conviccions amb una fidelitat activa traduïda en una novel·la.

Diran els « entesos » que les bones intencions i els nobles ideals no fan sempre una bona novel·la. Es veritat, però una novel·la escrita a la presó per un periodista comunista que ha passat dignament la prova més difícil per a tot revolucionari no pot deixar indiferent a ningú.

No és aquesta, però, la nota d'un crític literari, sinó l'opinió d'una comunista sobre un llibre escrit a la presó, avui, per un altre comunista i que, per raons de la seva professió, coneix una certa tècnica narrativa i té moltes coses que dir.

Pere Ardiaca escriu en un català sobri i sense cap afectació. Es el català quotidià, però cuidat, ni eixut ni líric. Un català correctíssim. La novel·la ha estat escrita a mà, en fulles petites, amb lletra pulcra, regular i claríssima. Cada capítol ha estat cosit al llom, reunint 19 llibretes de vint fulls escrits per les dues cares. Poc a poc l'autor ho ha fet sortir de la presó de Burgos i un dia, la seva companya ho ha reunit tot i ha fet el que ha cregut més adient; donar-ho als companys del seu home. Els fulls manuscrits foren copiats a màquina. Un cop enllestides, les fulles foren enquadrades i la novel·la presentada al Concours de les « Edicions Catalanes » de París en el marc de la « Festa del Llibre Català » 69. El Premi, segons nota del Jurat, fou declarat desert. Es de lamentar que no fossin esmentats ni els títols de les obres presentades. Ho és encara més l'haver silenciats que entre els participants hi havia un català empresonat a Espanya pels seus ideals i acció revolucionària.

Es publicarà la novel·la de Pere Ardiaca escrita a la presó? Avui, a Espanya, encara no és factible doncs l'autor l'ha escrita — com hem dit — sense reixes al voltant, sentint-se absolutament lliure. Tots els personatges hi actuen amb la seva fesomia. No hi ha « camuflatge » ni mitges tintes. Aquest és un dels seus mèrits. No creiem que la preocupació de Pere Ardiaca hagi estat, en escriure « UN CONFLICTE LABORAL », la d'una publicació immediata. L'ha escrita perquè ha sentit la necessitat d'escriure-la. Nosaltres en parlem perquè el fet en sí mereix difusió i, a l'ensem, aconsellem la seva publicació encara que sigui a l'exili.

Seguidament en reproduïm els darrers fulls. Es el desenllaç inesperat d'una acció obrera que no semblava reexida perquè els seus capdevaners havien estat empresonats.

« UN CONFLICTE LABORAL » (pág. 380 a 386 del manuscrit) :

« El gerent no s'havia fos; trigava a manifestar-se, senzillament, perquè no havia estat fàcil d'arribar a una decisió.

L'actitud dels obrers i empleats a l'hora de la represa no el va sorprendre massa, més aviat ho havia esperat. A través dels caps de secció i dels encarregats, mitjançant les reunions del Jurat i les entrevistes amb els membres de la Comissió, i havent vist des del seu despatx les manifestacions a la placeta, el senyor Portes tenia una idea força aproximada de l'estat d'ànim amb què els treballadors havien emprés llur acció. Per això va plantejar al President la conveniència de concedir una prima i tallar el moviment en el seu inici.

El President s'hi va oposar. Què sabia ell dels homes que tenia a la fàbrica! President de dues grans empreses i Conseller de moltes altres; per ell, els treballadors no eren sinó xifres, sous i salaris devengats, una nòmina, res més. I tot el que ell exigia era que els sous i salaris i tota mena de remuneracions fossin ben baixos, com més millor. Hi relacionava directament, en el sentit oposat, les xifres dels beneficis i els percentatges dels dividendes.

En certa manera, la continuïtat de la protesta satisfieia l'amor propi del gerent. Així, el President no podria tirar-li mai en cara la proposta de la « prima », com segurament ho hauria fet un dia o altre, si els obrers haguessin tornat a la feina vençuts i ajupits, sense més reacció. « Ho veu, senyor Portes — no s'hauria estat de dir-li — no es pot cedir. » I assenyalant amb l'index de la mà dreta, de primer, l'index de la mà esquerra i, després, tot el braç, hauria continuat: « Si els dóna així, aquesta gent li demanaran de seguida aixà. Fora, fora! Si no volen entendre raons, no hi ha com la policia i la guàrdia civil per a fer-los entrar pel dret camí. Ho ha vist? Ja està. » I ell no hagués pogut fer altra cosa que callar i mossegar-se els llavis i passar per tou. Ara era el President qui havia hagut de rectificar. Les comandes i els terminis de lliurament estipulats no permetien de tancar la fàbrica deu dies més. El senyor Portes demanà, aquesta vegada, una prima de sis-centes pessetes. Faria, en xifres rodones, sis-centes mil pessetes cada més. Era una bona mossegada als beneficis, però no concedir-los seria pitjor. El President va trigar quatre dies a donar l'acord.

L'endemà, un cop començada la jornada, el gerent va reunir els caps de secció en el seu despatx. Els contà l'essencial de les entrevistes amb el President i l'acord final. Tots el van felicitar i van coincidir amb ell. Certament, els obrers demanaven també la llibertat dels detinguts, tanmateix se'ls veia cada dia més nerviosos i el rendiment ja no seguia disminuint, més aviat tendia a millorar. En el pitjor dels casos, la protesta podia durar un parell de dies, però, era indubtable que l'oferta de la prima li assestaria el cop de gràcia.

— Jo també ho crec així — conclogué el senyor Portes.

Acomiadà els caps de secció i, uns minuts abans de les onze, féu avisar als vocals del Jurat, compresos els suplents d'en Verni i d'en Folgueira, que es presentessin immediatament a la sala de reunions.

El suplent d'en Verni, en Llorenç, i en Marti van advertir els companys que el gerent els cridava. No sabien si era per a veure'ls un a un o si era reunió del Jurat. Van pensar en l'amenaça o en un nou ultimàtum. La discussió, massa ràpida i nerviosa, va quedar confusa, no va aclarir res. Els tres vocals van sortir de les respectives seccions amb l'ànim més aviat preocupat, esperant el pitjor. Els altres vocals van rebre l'avis i obeiren sense consultar ningú.

Aquest cop el senyor Portes no els féu esperar. Va ésser el primer d'entrar, seguit del secretari, a la sala de reunions. Així que arribaven, els vocals eren invitats a seure entorn de la taula. La cara, el posat del gerent, no invitaven a cap comentari. La tensió feia anguniosa l'espera. El gerent engegà:

— Bé, senyors; els he reunit perquè això no pot continuar.

I quan els vocals estaven ben convençuts que anava a destapar la caixa dels trons, el senyor Portes, adoptant aquell aire paternal que tan bé li esqueia, en ocasions, desgranà detalladament un rosari de problemes: dificultats, a despit de les quals, ell havia assolit que el Consell d'administració prengués també en consideració les penes dels treballadors. Havia aconseguit una prima mensual de sis-centes pessetes, igual per a tot el personal de la fàbrica. A més, la que corresponia al mes d'octubre es pagaria íntegrament en el curs de la setmana entrant, tan aviat com quedessin restablerts la disciplina del treball i el ritme de la producció...

En aquella mateixa hora, a « la Modelo », el jutge militar, havia reunit els deu empresonats en un locutori. A través del reixat de filferro, els llegia la nota vàlida per a tots. Eren acusats d'haver constituït una organització il·lícita amb el fi de provocar una vaga il·legal a la fàbrica on treballaven i d'haver atemptat contra l'ordre públic mitjançant una manifestació subversiva. Per tot el qual, en virtut de l'apartat número 5 de l'article 286 del Còdi de Justícia Militar i les disposicions del Decret de 21 de setembre del 1960, eren convictes d'un delictes de rebel·lió militar consumada i serien jutjats per un Consell de Guerra sumaríssim en una data encara no prevista...

♦♦

La comunicació dels vocals va aixecar a totes les seccions una veritable explosió de joia. Quan ja temien que tot anava a caure del costat dolent vet aquí que es trobaven amb una victòria...

Com en Ramon a màquines, d'altres, a les diverses seccions, prou s'esgar-gamellaven que calia recordar-se dels detinguts i exigir que fossin alliberats i readmesos abans de normalitzar res. Van trobar algun recolzament però sense cap gran ressó.

— Ja ha promès la direcció que intervindrà — replicaven els més.

— Es un engany...

— I què hi podem fer? Ja donarem tots per a assegurar-los la setmanada.

— Es la llibertat el que els hem d'assegurar...

— I què voleu, què ho perdem tot?

La sirena tallà les discussions. La majoria dels obrers corregueren contents, satisfets, victoriosos...

Al vespre, en el car, de retorn cap a Barcelona, en Ramon es queixava a en Josep.

— No hi ha dret... insistia. No s'havia d'acceptar res mentre no tornessin a la fàbrica.

— Què vols? — li contestà Josep. Les coses són així. La lluita costa sempre sacrificis i, sense lluita, mai no s'aconseguirà res. Si ens haguessim entestat a continuar l'acció, ens hauriem quedat sols. Val més haver représ, en el fons és una victòria... cal fer un treball d'esclariment.

— Per nosaltres sí que és una victòria. Però ells són a la presó i és gràcies a ells que hem obtingut la prima.

— Sí, gràcies a ells i a tots — tornà en Josep. Tot requereix el seu procés. Mira, Ramon. Per més que el cor et cremi i que la sang et bulli a les venes, les coses hem de mirar-les fredament i amb perspectiva. Contempla't a tu mateix. Ets igual que abans que comencéssim tot això? Oi que no? Doncs el que t'ha passat a tu, ha passat també a d'altres, en uns més que en altres, és clar. Vindran noves accions, noves lluites i la consciència i l'experiència de tots plegats seran més elevades i també serà més ferma la convicció. I això, no solament a la nostra fàbrica... »

Així acaba la novel·la « UN CONFLICTE LABORAL », escrita a la presó de Burgos per Pere Ardiaca, l'any 1968, als cinc anys del seu empresonament.

OPINIONS QUE DISCREPEN

En el núm. 17 de *Nous Horitzons* es dedica una dotzena de pàgines a reproduir fragments del llibre de Sergio Vilar *Protagonistes de la España Democrática - La oposició a la Dictadura : 1939-1969*. Aquestes pàgines són precedides per una nota elogiosa de la redacció de la revista amb el títol « Un llibre polític oportú ». Els qui trametem aquesta carta discrepem d'aquesta opinió elogiosa. Alguns de nosaltres figurem entre els entrevistats pel senyor Vilar, però no en tenim cap queixa respecte a les nostres entrevistes. El nostre judici advers al llibre del senyor Vilar es basa en dues consideracions generals que ens suggereix ara la visió del volum sencer.

La primera és que la mentalitat política que inspira el llibre no pot ser acceptada per socialistes. Els « protagonistes de l'Espanya democrática » són, en la nostra opinió, les masses treballadores de la indústria i l'agricultura, juntament amb alguns sectors de la joventut universitària i dels treballadors intel·lectuals. La presentació de dotzenes de persones a títol individual, si es fa per donar-los com a tals protagonistes — i no pas, per exemple, com a especialistes en tal o tal altra matèria, capaços de donar-hi una opinió vàlida — reflecteix una concepció d'élite de la vida política que els marxistes rebutgem. Les mateixes persones entrevistades, en ser-ho en aquesta condició de suposats « protagonistes », resulten més o menys caricaturitzades — segons el grau d'ingenuïtat amb què s'hagin presentat al primitiu periodisme del senyor Vilar — en la grotesca i momificada figura de « prohoms » (o « pro-nois »).

La segona es refereix a la tècnica amb la qual el senyor Vilar ha fet la seva feina; tècnica, pretesament inspirada en Oscar Lewis (!), que evidencia amb reiteració trets característics de la publicitat. No podem pas admetre la confusió de la propaganda política amb la publicitat, ni molt menys que caigui en aquesta confusió una revista socialista. Les idees es propaguen. Dels individus se'n fa publicitat.

Es cert que el caràcter publicitari correspon a la concepció personalista i paternalista que veu la protagonització de la lluita no pas en la classe obrera, ni tan sols en el « poble », com la veuria un simple demòcrata, sinó en les « figures » i « personalitats ». Aquests dos trets formen un marc ideològic no socialista ni democràtic que ofega les experiències i les dades d'interès que uns quants entrevistats — principalment els dirigents obrers amb anys de clandestinitat i de presó — han comunicat al senyor Vilar. Tota aquesta riquesa de saber proletari i popular, o la vàlua de la mera experiència en altres casos, mereixia un tractament sense els vicis del periodisme burgès vulgar.

*Un grup de redactors, col·laboradors i lectors
de « Nous Horitzons ».*

*Els redactors responsables de la inclusió en el número 17 de
Nous Horitzons de les pàgines a què es refereix la carta anterior seguim
considerant justa la presentació que allí vam fer del llibre de Sergio
Vilar.*

Entenem que, el de Vilar, és « un llibre polític oportú », únic judici de valor contingut en la nostra presentació. El propòsit del llibre, com ho va escriure l'autor per a Nous Horitzons, és mostrar « ... les injustícies, els atropells, l'opressió i la repressió de la dictadura... » i que, « ... a Espanya treballen uns equips polítics dedicats a aconseguir una autèntica alternativa democràtica. »

Protagonistas de la España democrática assoleix ambdós objectius. A través dels relats dels nombrosos entrevistats per Sergio Vilar que han passat per les presons i les comissaries franquistes, la repressió hi és descrita amb una veracitat i una força que hom comprén que hagin impressionat vivament els lectors estrangers.

La diversitat i l'amplitud de l'oposició, malgrat absències notables com la de dirigents antifranquistes d'Astúries, apareix també molt gràticament en les seves pàgines. Amb això, Sergio Vilar ret un servei no petit a aquesta oposició que en l'actualitat lluita per a sortir a la superfície i per a conquerir una legalitat « de facto ».

La forma com presenta els comunistes, les seves lluites i els seus objectius és un altre mèrit del llibre. El Partit Comunista d'Espanya i el Partit Socialista Unificat de Catalunya apareixen com la força que més ha aportat i aporta a la lluita antifranquista. Això, certament, és arxissabut. Però no recordem haver-ho llegit en cap altre llibre d'autor no comunista.

Es tracta, per tant, d'un llibre polític, de combat contra la dictadura i per la llibertat, que podem i hem d'aplaudir els socialistes.

La crítica principal de la carta — que « ... són les masses i no les personalitats els protagonistes de l'Espanya democràtica... » —, té en aquesta ocasió un caràcter teòric, intemporal, que no pot aplicar-se al contingut del llibre. Si de cas, podria polemitzar amb el títol. Perquè en el llibre de Sergio Vilar les masses hi són presents. I en quina mesura! Almenys en les declaracions dels comunistes.

La segona objecció « Les idees es propaguen. Dels individus se'n fa publicat » — tampoc té consistència en aquest cas. Moltes de les persones que parlen en el llibre de Vilar exposen les idees i els objectius de les corrents o partits polítics als quals pertanyen. Prova d'això en són les declaracions de Miguel Nuñez que vam insertar en el número 17 de Nous Horitzons, en les quals s'explica la via que els comunistes proposen per tal d'acabar amb la dictadura i conquerir la democràcia.

Resumint, pensem que els autors de la carta no han jutjat el llibre amb un criteri polític, tenint present, en primer lloc, la seva possible incidència en el combat en el que estem engatjats. Això explica la diferència existent entre la seva apreciació i la nostra.

CARTA AL SENYOR AGUILAR NAVARRO

Sr. D. Mariano Aguilar Navarro
Madrid

Barcelona, abril de 1970.

Distingit senyor,

A darrers del passat mes de desembre, per mitjà de la premsa diària, vam tenir coneixement de les línies generals que caracteritzaven l'escrit que públicament havien adreçat a la Presidència del Govern, un grup de 131 intel·lectuals entre els quals figuraveu vós com a primer signant.

Posteriorment, la publicació íntegra del text al número 76 de Cuadernos para el Diálogo, ens ha permès de fer-nos una idea exacta de la importància del document.

Enmarcada en « aquests moments de creixent confusió política » l'explicitació que la democratització té unes exigències que han d'ésser un punt de referència i de clarificació constant, ens sembla una responsabilitat ineludible, i el reconeixement que al marge de la major o menor precisió en la seva formulació, aquestes exigències estan en els sis punts que inclouen les peticions de l'escrit, és un fet que no solament volem fer ressaltar, sinó que a la vegada agraim.

La llibertat sindical, el ple dret d'associació, l'amnistia, la participació democràtica en la planificació econòmico-social, la revisió de les relacions amb l'església i la llibertat d'informació, són sens dubte les exigències històriques del moment present per tal d'impulsar una transició democràtica que margini qualsevol perill de guerra civil. Es per això que nosaltres fem nostres totes aquestes formulacions.

No obstant hi ha, a judici nostre, un buit fonamental que adquireix major relleu tant pel fet de tractar-se d'un document nascut a Madrid, com per la seva clara intencionalitat de fer esment de les qüestions fonamentals. Ens referim al fet de silenciar una realitat específica que es defineix per l'existència de les comunitats nacionals del País Basc, de Galícia i de Catalunya.

Es tracta d'una problemàtica real, la ignorància de la qual invalida qualsevol intent de democratització. Es tracta d'un oblit que de cap manera no queda explicat, i molt menys justificat, i que disminueix la claredat de les intencions.

Es per això que en expressar la nostra adhesió a les línies generals que es desprenen dels sis punts del vostre escrit, volem deixar constància que juntament amb la nostra voluntat de cooperació, sense exclusions de cap mena, amb tots els qui veritablement vulguin contribuir a la construcció d'una autèntica convivència democràtica, sentim com indeclinable exigència la d'incloure entre els seus punts les formulacions que estableixin les llibertats i les garanties necessàries perquè Catalunya, així com les altres comunitats de l'Estat espanyol, pugui emprendre la solució dels problemes plantejats, com un element més de la construcció de la convivència democràtica.

Joan Oliver, Antoni Gutierrez, Joan Vallvé Ribera, Joan Cornudella, J. Ferrer i Malloll, Xavier Castellà, Obiol Bohigas, Joaquin Maluquer, Assís Viladevall Marfà, Joan Triadú, Miquel Porter Moix, Xavier Fàbregas, Jordi Pujol, Joan Sansa, Francèsc Vallverdú, F. Artigau, F. Candel, Montserrat Torres, Ma R. Garcia Verde, Ma Dolors Puig, José Corredor Matheos, Josep Ma Vilaseca, Josep Andreu Abelló, Marià Vila-Abadal, Josep Solé Barberà, Albert Vila i Lusilla, Emili Losada, Salvador Casanovas, Josep M. Castellet, Ramon Bastardes, Ascenció Solé, Josep Ventura, Alexandre Cirili, Raimon Carrasco, Jaume Serra Gasulla, Xavier Folch, Guinovart, Ricard Creus, Argimón, Carles Sanpons, G. Modolell, Joan E. Lahosa, Josep Mogas Puig, Frederic Roda, Joaquim Ventalló, Francesc Casamajó, Joan Reventós, Joan Colomines, J. M. Obiols, Rodolf Guerra, Anton Andreu, Josep M. Poblet, Jordi Ubeda, Sebastià Benet, A. Manent, Jaume Carner Suñol, Maria Aurèlia Capmany, Ferran de Pol, Esther Boix, Robert Llimós, Pere I. Fages, M. A. Pélaury, Pere Portadella, Agustí de Semir, Anton Cañellas, Josep Calsamiglia.

CARTA OBERTA A L'OPINIO PUBLICA NACIONAL I INTERNACIONAL DELS ACOMIADATS DE LA S.E.A.T.

En aquests moments, els treballadors de tot Espanya plantejem activament les nostres justes aspiracions. A les Astúries, a l'Orbegozo, a la comarca de Jerez, a les drassanes de Càdiz i en altres empreses sevillanes, a Pamplona, a Madrid, etc. I, a Barcelona, en aquestes darreres setmanes la pròpia premsa s'ha fet ressó de les accions dels treballadors de : Maquinista, S.E.A.T., Làmparas Z, Banca, Cièpalsa, Pegaso, Meller i moltes altres.

En bastants d'aquests casos, la resposta que hem rebut els treballadors ha estat : repressàlies, acomiadaments, sancions i tancaments de la fàbrica.

En dirigir-nos a l'opinió pública volem expressar els motius de les nostres accions. Volem contestar la pregunta : què pretenen avui els treballadors espanyols ? En primer lloc pretenem aconseguir unes condicions econòmiques i socials que ens permetin de viure decentment. Per això plantejem la necessitat d'un salari mínim no inferior a 350 pessetes (380 en el cas concret de la S.E.A.T.), l'escala mòbil de salaris per a fer front al constant augment del cost de la vida, la setmana de treball de 40 hores, el cent per cent del salari real per a malalts i jubilats, uns sistemes de treball (primes, preus-fets, etc.) que no ens obliguin a ritmes de treball esgotadors, com s'esdevé avui en la major part dels casos.

Els treballadors pretenem també una autèntica representació obrera en les empreses i, per això, ens enfrontem amb els càrrecs sindicals que no compleixen amb els seus deure i obligació, al no posar el seu càrrec al servei dels interessos obrers ; per això hem manifestat d'una o altra manera el nostre desacord amb els actuals càrrecs sindicals que defensen interessos aliens als de la classe obrera.

Per a poder defensar els nostres interessos i drets, necessitem un autèntic sindicat obrer. Necessitem discutir nosaltres i decidir nosaltres, els treballadors, allò que toca els nostres problemes. Necessitem el dret de reunió, i aquest és el que posem en pràctica, realitzant reunions, en els llocs de treball, a les fàbriques.

Aquests han estat els motius de les accions a la S.E.A.T. i en altres empreses.

A la S.E.A.T., dos mil cinc-cents treballadors firmaren al peu de la plataforma reivindicativa. A principis de desembre del 1969 vam començar a realitzar reunions als tallers, reunions en les quals vam arribar a participar uns dotze mil treballadors. I davant de les maniobres del

Jurat d'Empresa, sotmés a ella, i el retard d'aquesta en donar qualsevol resposta a les nostres justes demandes, vam decidir de baixar el rendiment des de l'òptim (el 100), fins el normal (el 75).

Es delictes defensar el pa de les nostres famílies ? Es delictes denunciar sistemes de treball tan injustos ? Es delictes exigir una autèntica representació obrera en les fàbriques ? Es delictes utilitzar els instruments de defensa dels nostres drets, que internacionalment són reconeguts als treballadors ? Nosaltres creguem fermament que no. Això no és delictes.

I no obstant, en tots aquests casos les respostes de les empreses han estat similars : acomiadaments ; 10 a la S.E.A.T. ; 11 acomiadats i 4 als quals s'els instrueix suspensió d'empleo i de sou a La Maquinista ; 8 a la Meller, bé que després, sota la pressió de les accions, en foren readmesos 7 ; 4 a la R.E.N.F.E., i així en gairebé totes les empreses. Amb el clar suport del Sindicat oficial i d'altres organismes oficials que no s'han pronunciat en contra dels acomiadaments públicament. Les empreses intenten doblegar l'esperit de lluita dels treballadors amb la fam de llurs famílies, intenten en realitat crear el terror entre els treballadors per tal de frenar les exigències de la nostra classe.

S'equivoquen, però. Els treballadors duiem uns quants segles de lluita en defensa dels nostres drets. Aquests cops no frenen el nostre combat. La resposta dels nostres companys a la fàbrica ha estat clara : solidaritat, continuació de l'acció obrera, aturs a La Maquinista, aturs a la S.E.A.T., baix rendiment, recollida de diners i de firmes en solidaritat amb els acomiadats de S.E.A.T., i també en la gran majoria de fàbriques de Barcelona i comarca. I aquesta solidaritat dels nostres germans de classe aconseguix expressar-se a despit de les coaccions, amenaces d'acomiadament molt directes de què són objecte en els centres de treball.

A més, però, de l'ajuda de la nostra classe, els treballadors sabem que d'altres sectors de la nostra societat estan al nostre costat.

Sabem que per a tots està clar que els acomiadaments no van dirigits solament contra nosaltres, els acomiadats ; intenten frenar l'acció obrera en defensa dels interessos i drets de tots els treballadors. Intenten frenar aquesta acció obrera que defensa alhora els interessos de progrés de tota la societat, de tots els qui aspiren a una societat de justícia.

Per això la solidaritat amb els acomia-

datos, amb els repressaliats, per tal com defensa els drets dels treballadors acomiadats, significa la defensa dels drets de tota la classe obrera. Significa la defensa d'una societat més justa.

Des d'aquí, en aquesta carta oberta, ens dirigim a tots els sectors progressius de la nostra societat, a tot el nostre poble, a l'opinió pública nacional i internacional, per a fer una solemne crida de solidaritat.

Solidaritat en primer lloc moral, de denúncia de l'atropell de què hem estat víctimes. Aquesta denúncia ha d'exigir la nostra readmissió, com ja ho estan fent els nostres companys a la fàbrica, ha de mostrar a les empreses que aquestes mesures de repressàlia no queden ignorades de l'opinió pública. Solidaritat que ha de significar, a més de la més àmplia difu-

sió de les nostres accions, les de tots els treballadors, i els nostres motius. Solidaritat que ha de manifestar-se també plantejant arreu les exigències que han de dur la nostra societat a les transformacions necessàries per a que la justícia sigui Llei

I també solidaritat econòmica. A tots interessa fer fracassar l'objectiu de la repressió. No és possible acceptar el pacte de la fam al qual les empreses volen condemnar uns treballadors per a « escarment » dels altres. Impulsar tot això significa ja fer realitat la unitat de tots els qui lluiten per una societat justa.

En fer aquesta crida, la fem convençuts de les nostres raons, la fem amb la confiança del triomf d'aquestes raons.

Barcelona, febrer del 1970.

Firmen la crida : Mateo MINGUILLON TREMP, Rufino VAS PULIDO, Lorenzo MILLAN, Domingo, LAGUARDIA IGLESIAS, Faustino Garcia Mestres, Anselmo GAMARRO CASAS, Juan Antonio MEDINA, Miguel ZAFRA.

MINISTERIO
DE CULTURA

REPORT SOBRE LA VAGA DE LA FAM A LA PRESO DE BARCELONA

De l'Associació d'Amics de les Nacions Unides a Espanya.

Havent-se produït a la Presó Provincial de Barcelona una vaga de la fam de part de 12 presos polítics reclosos en aquest Establiment penitenciari, per a protestar contra la situació a que estan sotmesos els presos polítics, creiem convenient d'informar sobre d'aquesta situació i de les causes que han provocat la tal vaga i l'actitud de les Autoritats d'aquell centre que han provocat aquesta situació conflictiva.

Cal assenyalar que el Director de la Presó ha manifestat en diverses ocasions la seva oposició rotunda a un Estatut del Pres Polític. Aquest Director ve interpretant les disposicions del Reglament en vigor amb tot rigor contra els presos polítics, prenent, a més, decisions personals que diferencien els referits presos polítics de Barcelona dels d'altres presons, no menys severes però amb un esperit més obert, com s'esdevé a la presó de Madrid, on els presos polítics gaudeixen del privilegi d'estar tots reunits i d'altres prerrogatives com són; la de menjar conjuntament repartint-se les provisions dels paquets rebuts de l'exterior, el poder organitzar grups culturals, la creació de biblioteques amb els llibres que reben. Aquestes petites però valuoses concessions arrencades, no sense lluita, pels presos de Madrid, són rigurosament prohibides a Barcelona.

Aquest aspecte de la qüestió podria semblar una manera personal d'interpretar el Reglament, però aquesta interpretació de la disciplina aplicada pel Director de Barcelona arriba a d'altres extrems: els càstigs són (igualmente per als polítics que per als detinguts comuns) d'una extrema duresa. Per les més mínimes infraccions, els presos són traslladats a la 5a Galeria (galeria de càstig) i sotmesos a un règim disciplinari que els referits presos polítics qualifiquen sense exageració de medieval. No tenen dret a fumar, no poden comunicar-se amb els seus familiars, no poden tenir llibres (ni d'estudi si es tracta d'estudiants), ni mantes d'abrig, ni matalàs durant el dia. El menjar és exclusivament el que és sumministrat per la presó, amb exclusió de paquets de la família o d'adquisició de queviures a l'economat de la presó.

Es una norma general que els presos polítics d'una Galeria no tinguin comunicació amb els de les altres galeries. Acudeixen a les dutxes acompanyats d'un funcionari, la missió del qual és evitar qualsevol contacte, inclús verbal. Aquests exemples són solament una petita part d'allò que passa en la realitat.

Volem assenyalar el contrast d'aquesta situació amb les facilitats que van tenir en el seu dia el senyor Vilà Reyes (empresonat pel cas Matesa — delictes monetaris), el qual durant la seva permanència en la presó estigué reclòs a l'enfermeria, on la seva muller fou autoritzada a dur-li diàriament tot el necessari, i el senyor Crespo (detingut per la major estafa en la venda de pisos que s'ha registrat). Aquests reclusos gaudiren d'unes consideracions i privilegis vertaderament extraordinaris.

Ens cal assenyalar que el servei sanitari que existeix en aquesta presó és molt deficient, arribant a extrems de registrar-se casos de mort per manca d'assistència. L'enfermeria normalment manca d'aspirines, i els presos que cauen malalts han de sol·licitar les medicines als seus familiars.

Per últim, els « tallers penitenciaris », al marge de constituir una de les més descarades formes d'explotació dels obrers, que arriben a guanyar salaris de menys de 1.000 pessetes mensuals per una jornada de vuit hores, no reuneixen cap de les condicions de seguretat i d'higiene en el treball exigides per la Llei. Els accidents abunden i no es fa res per tal d'evitar-los, no existint mitjans de curació ni d'atenció envers els accidentats.

Totes aquestes qüestions determinaren els presos polítics a formular a la Direcció General de Presons unes peticions en les quals substancialment eren sol·licitades les millores següents:

- a) Reunió de tots els presos polítics en una sola Galeria.

- b) Millora de les condicions sanitàries de la presó i molt concretament de la seguretat davant dels accidents de treball en els tallers.
- c) Que fos posat un terme als càstigs desmesurats i principalment que els presos que fossin castigats a passar a la 5a Galeria (cel·les de càstigs) no ho fossin en les condicions brutals abans assenyalades.

Aquesta petició, que fou formulada per escrit, no obtingué resposta de part de l'Autoritat competent i motivà una major severitat de part del Director. Des d'aquest moment, els càstigs i la duresa d'aquests augmentaren fins el punt d'obligar els presos polítics a declarar la vaga de la fam en defensa dels seus drets.

El dia 12 de març, un pres de més de cinquanta anys d'edat (senyor Maeso, obrer de Terrassa) fou enviat a la referida galeria de càstig després d'haver estat maltractat per un oficial perquè, tenint a càrrec seu una màquina en el taller, va protestar d'un ordre donada per aquest oficial, estrany a l'esmentat taller, el qual intentava obligar-lo a carregar un carretó. Aquest obrer es posà malalt, essent traslladat a l'enfermeria (actualment està complint el càstig indicat). El diumenge dia 15 de març, un grup de quatre presos acudí a la comunicació amb el seu advocat, essent rigurosament escorcollats previament, repetint-se aquest escorcoll al terme de la comunicació, provocant en un dels presos, el senyor Miguel Inglés, l'exclamació d'« una altra vegada? », exclamació que el duí el dia 16 a l'esmentada Galeria de càstig.

Com a conseqüència de tots aquests fets, el dimarts dia 17 de març fou declarada la vaga de la fam per 12 presos polítics, que va durar fins el diumenge dia 22. Les condicions a què foren sotmesos són les ja relatades anteriorment, augmentades per la decisió, fins ara mai aplicada, de no permetre'ls la comunicació amb els seus advocats, escarnint-los a més, amb dos o tres escorcolls diaris. Aquests presos estan castigats a quaranta dies de cel·la a la 5a Galeria, a complir en les condicions descrites. Es a destacar que el Director ha acusat els advocats d'ésser els promotors i organitzadors de la vaga.

Es indubtable que mentre es mantinguin les condicions relatades a la Presó de Barcelona, cal considerar aquests fets com un episodi i començament d'una sèrie de situacions perilloses que només poden evitar-se a través d'una modificació de les condicions del pres polític (dins d'un marc jurídic legal), amb una major respecte als Drets Humans dels quals tot pres polític ha de gaudir en una Societat civilitzada.

La impressió que aquests fets han produït en l'ambient ciutadà de Barcelona ha estat molt profunda. Col·legis professionals, Organitzacions confessionals i no governamentals, etc., han visitat inutilment, donant fe de la seva solidaritat amb els presos, el Director de la Presó. L'Església, les Organitzacions de la classe treballadora i les forces polítiques han fet patent la seva més enèrgica protesta. Això vol dir que ens trobem davant d'una situació que ha sensibilitzat l'opinió pública i sobre de la qual creiem que és necessari d'insistir en defensa dels drets i de la dignitat humana.

Barcelona, 4 d'abril del 1970.

LA INTERNACIONAL

Amunt ! els damnats de la terra,
Amunt ! els qui pateixen fam,
Els proletaris criden : Guerra !
Tot el món és de : Guerra ! un clam.
Del passat no en deixarem rastre.
Estol d'esclaus, tots amunt, tots !
El món canviarà de base,
No hem estat res, ho serem tot !

*Es la lluita final
Unim-nos i demà
La Internacional
Serà el gènere humà.
Es la lluita final...*

No esperis salvacions supremes
De Déu, del rei ni del tirà.
Obrer, és la sang de tes venes
La que triomfant et salvarà.
La força del tirà sotmesa,
Ton puny deixarà quan voldràs.
Atiem la fornal encesa,
El ferro és fill del nostre braç.

Es la lluita final...

Obrers, camperols, la batalla
Ha començat i finirà.
La terra és del qui la treballa ;
Qui no treballi morirà.
Si del cel de la nostra terra
Foragitem dels corbs l'estol,
Pau dolça seguirà a la guerra
i sempre més brillarà el sol.

Es la lluita final...
